

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

VAPAAN SIVISTYSTYÖN TEKNISEN TYÖN OPETUKSEN KEHITTÄMINEN

Case: Valkeakoski-opiston kansalaisopisto

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden ala
Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen
koulutusohjelma
Opinnäytetyö, ylempi AMK
Kevät 2013
Esko Lovikka

Lahden ammattikorkeakoulu
Liiketalouden ala
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto

LOVIKKA, ESKO:

Vapaan sivistystyön teknisen työn opetuksen kehittäminen
Case: Valkeakoski-opiston kansalaisopisto

Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen koulutusohjelman opinnäytetyö, 90 sivua, 36 liitesivua

Kevät 2013

TIIVISTELMÄ

Tutkimus käsitteli vapaan sivistystyön kansalaisopiston teknisen työn opetuksen kehittämistä. Tutkimuskysymys oli: ”*Millaisia opiskelijoiden ja toimintaympäristön tarpeita vastaavia teknisen työn korjaus- ja sisustusrakentamisen opintoja luvuonna 2013/2014 sekä tulevaisuudessa tulee järjestää Valkeakoski-opiston kansalaisopistossa?*” Tutkimuksen teoria muodostui kansalaisopiston tarkastelusta vapaan sivistystyön oppilaitoksena, kädentaitojen ja käsityön opetuksesta, korjaus- ja sisustusrakentamisen käsitetarkasteluista sekä kestävä kehityksen tarkastelusta.

Tutkimus toteutettiin laadullisena tapaustutkimuksena. Tutkimuksen empiriaisuus koostui uusien korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssien kehittämisestä kohdeorganisaatiossa sekä tulevaisuudensuunnitelmasta. Tutkimusaineisto kerättiin kahden kyselylomakkeen ja kahden pilottikurssin havainnoinnin avulla sekä lähdekirjallisuutta ja asiantuntijoita käyttäen. Tutkimuksessa korostui tutkivan opettajan -näkökulma oman työnsä tutkijana ja kehittäjänä.

Tutkimus hyödynsi kymmenen muun kansalaisopiston kokemuksia. Lisäksi tutkimuksessa hyödynnettiin ammatillisen- ja näyttötutkintokoulutuksen korjaus- ja sisustusrakentamisen opetustarjontaa. Tärkeä huomio kohdistui kohdeorganisaation opiskelijoiden antamiin palautteisiin sekä tutkijan tekemiin havainnoiteihin kahden pilottikurssin aikana.

Tutkimus antoi arvokasta tietoa siitä, mitä odotuksia kohdeorganisaation opiskelijoilla oli uudesta kurssitarjonnasta, ja mitä mieltä he olivat pilottikursseista. Tutkimustulokset osoittivat, että kansalaisopiston teknisen työn opetus tulee muuttumaan seuraavina vuosina merkittävästi. Tutkimustulokset ovat sovellettavissa muissa Suomen vapaan sivistystyön kansalaisopistoissa.

Avainsanat: opetuksen kehittäminen, vapaa sivistystyö, kansalaisopisto, tekninen työ, kädentaidot, korjausrakentaminen, sisustusrakentaminen, kestävä kehitys

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Entrepreneurship and Business Management

LOVIKKA, ESKO: Free adult technical education development work
Case: Valkeakoski Lifelong Learning Centre

Master's Thesis in Entrepreneurship and Business Management, 90 pages, 36 appendices

Spring 2013

ABSTRACT

The study dealt with developing the teaching of technical work in liberal adult education in Finland. The research question was: "What kinds of courses on renovation and interior construction should be offered at Valkeakoski Lifelong Learning Centre during the academic year 2013-14 that meet the needs of learners and the operational environment?" The theoretical framework of the study consists of an examination of the Lifelong Learning Centre in the context of liberal adult education, an examination of teaching handicrafts, conceptual examinations of renovation and interior construction as well as an examination of sustainable development issues.

The study was conducted as a qualitative case study. The empirical section consists of the development of new courses on renovation and interior construction in the target organization as well as future plans. The research data was collected by two questionnaires, observations of two pilot courses and from reference literature and experts. The study emphasizes the teacher's role as a researcher and developer of his own work.

The study took advantage of ten other liberal adult education centre's experiences. In addition, courses on renovation and interior construction in vocational and competence-based education were studied. Special attention was paid to feedback provided by the learners in the target organization as well as the researcher's observation notes from two pilot courses.

The study provided valuable information about the expectations of the learners in the target organisation concerning new courses, and their opinions about the pilot courses. The results suggest that significant changes will take place in the teaching of technical work in the target organization in coming years. The results of the study are applicable to other liberal adult education settings in Finland.

Key words: development of teaching, handicrafts, interior construction, liberal adult education, lifelong learning centre, renovation, sustainable development, technical work

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Tutkimuksen tausta	1
1.2	Tutkimuksen tavoitteet, tietoperusta ja rajaukset	3
1.3	Tutkimusstrategia ja tutkimusmenetelmät	6
1.4	Tutkimuksen rakenne	9
2	TEKNISEN TYÖN OPETUS KANSALAI SOPISTOSSA	10
2.1	Kansalaisopisto vapaan sivistystyön oppilaitoksena	10
2.2	Kädentaitojen ja käsityön opetus	14
2.3	Korjaus- ja sisustusrakentaminen	17
2.4	Kestävä kehitys opetuksessa	26
2.5	Ammatilliset opinnot kansalaisopistossa	32
3	TUTKIMUSKONTEKSTI, -AINEISTON HANKINTA JA ANALYSOINTI SEKÄ TUTKIMUKSEN VAIHEET	36
3.1	Valkeakoski- opisto, strategiat ja nykytila-analyysi	36
3.2	Teknisen työn opiskelija kansalaisopistossa	39
3.3	Tutkimusaineiston hankinta ja analysointi	41
3.4	Tutkimuksen vaiheet	45
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA TULOKSET	47
4.1	Kansalaisopiston teknisen työn opetuksen nykytila-analyysi	47
4.2	Kansalaisopistokyselyn toteutus ja tulokset	51
4.3	Asiakaskyselyn toteutus ja tulokset sekä havainnointien tulokset	57
4.4	Tulevaisuuden korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssit	68
4.5	Kestävä kehitys ja ammatilliset opinnot korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseissa	72
5	YHTEENVETO JA POHDINTA	77
5.1	Yhteenveto ja uudet kurssit sekä tulevaisuudensuunnitelma	77
5.2	Tutkimuksen luotettavuuden arviointi	85
5.3	Jatkotutkimusehdotukset	88
	LÄHTEET	91
	LIITTEET	

KUVIOT

Kuvio 1: Tutkimuksen tietoperusta	4
Kuvio 2: Tutkimusasetelma	8
Kuvio 3. Vapaan sivistystyön ja sijoittuminen koulutus- ja tutkintojärjestelmään Opetushallitusta (2012, 17) mukaillen	11
Kuvio 4: Sivistystehtävän, sivistystarpeiden, sivistyshyödyn ja sosiaalisen pääoman väliset yhteydet	13
Kuvio 5. Käsityön opetuksen merkitykset Rönkön (2011, 124) mukaan	15
Kuvio 6: Neljän eri tavoin painottuneen käsityön oppisisällön sijoittuminen käsityön tiedon- ja taidonalan kenttään (Peltonen 1993, 9)	16
Kuvio 7. Korjaus- ja sisustusrakentamisen käsitteiden rajaus	18
Kuvio 8: Korjaus- ja sisustusrakentamisen ja niiden lähimäärittysten esiintymisesimerkkejä tutkijan tulkinnan mukaan	25
Kuvio 9: Kestävän kehityksen intressipiirit	28
Kuvio 10: Valkeakoski-opiston organisaatio 1.1.2013	36
Kuvio 11: Tutkimuksen toteuttamisen vaiheet	45
Kuvio 12: Oppimisympäristöt korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseilla	53
Kuvio 13: Opiskelijoiden toiveet korjaus- ja sisustusrakentamiseen liittyvien kurssien toteuttamistavoista	60
Kuvio 14: Opiskelijoiden oppimisympäristötoiveet korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssien järjestämiseksi	61
Kuvio 15: Opiskelijoiden toiveet kurssien pituudesta	62
Kuvio 16: Valkeakoski-opiston kestävän kehityksen kriteerien rakenne OKKA-säätiö (2009, 5) mukaan	73
Kuvio 17. Valkeakoski-opiston kestävä vuosi 2013–2014 vuosikello (Opiston kestävä vuosi 2013–2014 2013)	74

TAULUKOT

Taulukko 1. Kansalaisopiston opiskelijoiden tausta (Valkeakoski-opiston koulutuspalvelusuunnitelma 2012, 5.)	39
Taulukko 2: Teknisen työn kurssit lukuvuonna 2011/2012	48
Taulukko 3: Teknisen työn kurssit lukuvuonna 2012/2013	49
Taulukko 4: Kansalaisopistojen korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssiehdotukset	56
Taulukko 5: Asiakaskyselyn otos kurkseittain ja osastoittain	58
Taulukko 6: Asiakaskyselyn suosituimmat kurssit osastoittain	63
Taulukko 7: Korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssit Valkeakosken, Pälkäneen ja Kangasalan osastoissa lukuvuonna 2013/2014 syksy/kevät	71
Taulukko 8: Korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssit Valkeakosken, Pälkäneen ja Kangasalan osastoissa lukuvuonna 2013/2014	83

LIITTEET

Liite 1: Saatekirje kansalaisopistoille ja kyselylomake	
Liite 2: Opiskelijoille suunnattu asiakaskyselyn saateviesti ja kyselylomake	
Liite 3. Korjausrakentamisen luentosarja: Opiskelijoiden välikurssiarviot	
Liite 4: Arviointiraportti: Korjausrakentamisen luentosarja, kurssin päätyttyä	
Liite 5: Arviointiraportti: Sisustusrakentamisen iltaryhmä, kurssin puolivälissä	
Liite 6: Kansalaisopistokyselyn raportti	
Liite 7: Asiakaskyselyn raportti	
Liite 8: Sisustus- ja korjausrakentamisen kurssit kansalaisopistoissa lukuvuodesta 2000/2001 lukuvuoteen 2012/2013	
Liite 9: Valkeakoski-opiston visio ja tasapainotettu strategia	
Liite 10: Opetusohjelman laatiminen	
Liite 11. Tulevaisuuden tiedonannot asiantuntijoilta, sähköpostiviesti	
Liite 12. Valkeakoski-opiston kansalaisopiston lukuvuoden 2013/2014 korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssien sisältö osastoittain	

KÄSITTEET

Artesaani	<i>”Käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto. Ammatillisen perustutkinnon perusteet joko tuotteen suunnittelun ja valmistuksen koulutusohjelma/osaamisala tai ympäristön suunnittelun ja rakentamisen koulutusohjelma/osaamisala.” (Opetushallitus 2012.)</i>
Koulutusohjelma	<i>Esimerkki. ”Käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto 120 ov, artesaani, ympäristön suunnittelun ja rakentamisen koulutusohjelma (ko) / osaamisala (FI). Tutkinnon muodostuminen: Tutkinnon kaikille pakolliset tutkinnon osat 20 ov, ympäristön suunnittelun ja rakentamisen koulutusohjelmassa/osaamisalalla suoritettavat tutkinnon osat 20 ov, valinnaiset tutkinnon osat kuten kulttuurin soveltaminen käsityöhön, sisustustyö, stailaus. Lisäksi voi valita tutkinnon osia muista ammatillisista perustutkinnoista, ammattitutkinnoista ja erikoisammattitutkinnoista tai paikallisesta työelämästä. Nämä ammatilliset tutkinnon osat yhteensä 90 ov. Näyttötutkinnossa tutkinnon osilla ei ole laajuuksia. Ammatillisessa peruskoulutuksessa (opetussuunnitelmaperusteisessa) opiskellaan lisäksi 20 ov ammattitaitoa täydentäviä ja 10 ov vapaasti valittavia tutkinnon osia. Yksilöllisesti voi valita tutkintoa laajentavia tutkinnon osia.” (Opetushallitus 2012.)</i>
Näyttötutkinnot	<i>”Näyttötutkinto on erityisesti aikuisille suunniteltu joustava tutkinnon suorittamistapa, jossa periaatteena on asiakaslähtöisyys. Näyttötutkinnoissa ammattitaito osoitetaan työelämässä riippumatta siitä, onko osaaminen kertynyt työkokemuksen, opintojen tai muun toiminnan kautta. Kaikki ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot (at/kisälli) ja erikoisammattitutkinnot (et/mestari) voidaan suorittaa näyttötutkintona.” (Opetushallitus 2012.)</i> <i>”Näyttötutkinto suoritetaan osoittamalla tutkinnon perusteissa edellytetty ammattitaito ensisijaisesti aidossa työelämän tuotanto- ja palvelutilanteissa. Näyttötutkinnon suorittaja osallistuu usein valmistavaan koulutukseen, jonka avulla hankitaan tarvittavaa ammattitaitoa. Henkilö, jolla on jo riittävä ammattitaito voi suorittaa näyttötutkinnon tai sen osan osallistumatta koulutukseen.” (Opetushallitus 2012.)</i>

Perustutkinnot

”*Ammatillisia perustutkintoja (pt) voi Opetushallituksen (2012) mukaan suorittaa kahdeksalla koulutusallalla:*

- *humanistinen ja kasvatusala*
- *kulttuuriala*
- *yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala*
- *luonnontieteiden ala*
- *tekniikan ja liikenteen ala*
- *luonnonvara ja ympäristöala*
- *sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala*
- *matkailu-, ja ravitsemus- ja talousala*”

”*Ammatillisia perustutkintoja on näillä aloilla yhteensä 53. Kunkin perustutkinnon sisällä on yksi tai useampi koulutusohjelma, jotka kouluttavat yhteen tai useampaan tutkintonimikkeeseen. Koulutusohjelmia oli vuoden 2008 lopulla 120.*” (Opetushallitus 2012.)

”*Perustutkintoon (120 ov) johtavaan koulutukseen kuuluu ammatillisia tutkinnon osia (90 ov) ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia (ent.yhteisiä opintoja) (20 ov), vapaasti valittavia tutkinnon osia (10 ov) sekä opinto-ohjausta. Perustutkinto tuottaa laajalaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin sekä erikoistuneemman, työelämän edellyttämän osaamisen yhdellä tutkinnon osa-alueella. Vähintään 20 opintoviikkoa tutkinnosta opiskellaan työpaikoilla. Tutkintojen rakenteesta ja ammattitaitoa täydentävistä opinnoista ammatillisessa peruskoulutuksessa säädetään valtioneuvoston asetuksessa.*” (Opetushallitus 2012.)

”*Tutkinnon suorittamiseen kuluva aika vaihtelee riippuen opiskelijan etenemistahdista, aiemmista opinnoista ja työkokemuksesta. Suoritettu lukio tai ylioppilastutkinto lyhentää opiskeluaikaa vähintään 30 opintoviikolla.*” (Opetushallitus 2012.)

Tutkintotoimikunnat

”*Opetushallitus asettaa jokaiselle näyttötutkinnolle tutkintotoimikunnan, jossa on edustettuina alan työnantajat, työntekijät, opettajat ja tarvittaessa itsenäiset ammatinharjoittajat. Tutkintotoimikunnat kehittävät ja valvovat näyttötutkintotoimintaa, varmistavat tutkintojen tasalaatuisuuden ja antavat tutkintotodistukset. Tutkintotoimikunnat tekevät järjestämissopimukset eri tutkinnoista niiden oppilaitosten kanssa, joilla on edellytykset järjestää kyseisiin tutkintoihin tutkintotilaisuuksia näyttötutkintojärjestelmän mukaisesti.*” (Opetushallitus 2012.)

1 JOHDANTO

Johdanto sisältää tutkimuksen taustan käsittelyn. Sitten esitän tutkimuksen tavoitteet, tietoperustan ja rajaukset. Tutkimusstrategian ja -menetelmät kerron seuraavaksi esittäen myös tutkimusasetelman. Lopuksi kerron tutkimuksen rakenteen.

1.1 Tutkimuksen tausta

Eri kouluasteilla ammatillisesta koulutuksesta korkea-astekoulutukseen tulee järjestää sisustus- ja korjausrakentamiseen liittyvää ammatillista perus- ja täydennyskoulutusta, koska näitä taitoja tarvitaan työelämässä yhä enemmän (Sahlberg 2012). Vapaa sivistystyö on tässä suhteessa Ketosen (2012) mielestä tukemassa ammatillista koulutusta ja kansalais- ja työväenopistot ovat siten tärkeä osa tämän alan osaamisen edistämisessä. Korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssitarve vapaan sivistystyön opetuksessa on perusteltu, koska opiskelu voi toimia ammatinvalinnan tukena tai voimaannuttaa harrastusmielessä. Tällaisessa opiskelussa nousee esille kestävän kehityksen huomioiminen kierrätysmateriaaleja käyttäen.

Työelämän tarpeiden ennakointi korostuu nykyhetkellä Ketosen (2013) ja myös tutkijan mielestä ammatillisessa koulutuksessa, ammattikorkeakouluissa ja korkeakouluissa. Sisustusala on erittäin vetomainen ja inspiroi myös harrastajia sisustamaan, remontoimaan ja tuunaamaan omia koteja viihtyisäksi. Harrastajat voivat opiskella sisustusalaan kansalaisopistossa ja tarpeen mukaan he voivat käyttää koteissaan apuna ammattilaisia. Eri oppilaitosmuodot eivät tässä mielessä kilpaile keskenään. Moninaisesta terminologiasta ja lomittaisista osaamisalueista huolimatta eri tahojen kiinnostus vain lisää jatkossa kiinnostusta sisustamiseen.

Kansalaisopistot vastaavat alueellisiin ja paikallisiin sivistystarpeisiin ja tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle sekä kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. Kansalaisopistotoimintaa on kaikissa Suomen kunnissa, opetus on tuotu lähelle ihmisiä hajauttamalla opetustoiminta eri puolille kuntaa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012.)

Kansalaisopistoissa on vuonna 2012 yli 2 miljoonaa opetustuntia. Kursseille osallistuu vuosittain noin 650 000 opiskelijaa, joista noin 80 % on naisia. Kurssitar-

jonnasta on taito- ja taideaineita 40 %. Kansalaisopistot ovat myös merkittäviä alueellisia työllistäjiä jo senkin vuoksi, että kansalaisopistojen alueellinen kattavuus, lukumäärä ja opiskelijamäärä ovat laajin vapaan sivistystyön oppilaitosmuoto. Suomessa on vuoden 2013 alussa 189 kansalaisopistoa. (Kansalaisopistojen liitto 2012.) Vapaan sivistystyön tavoite on määritelty laissa, mutta opinnot ovat vapaatavoitteisia, yksittäisen kurssin tavoitteet ja sisällön määrittelee kukin kansalaisopisto itse.

Vapaan sivistystyön koulutusorganisaatiot ovat varsin itsenäisiä toimintansa ja sen kehittämisen suhteen (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012). Valkeakoski-opisto on vuonna 1924 perustettu Valkeakosken kaupungin omistama, itsenäinen, vapaan sivistystyön oppilaitos. Se muodostuu kansalaisopistosta, musiikkiopistosta ja kuvataidekoulusta. (Valkeakoski-opiston historiaa 2012.) Tämä tutkimus kohdistuu Valkeakoski-opiston kansalaisopiston teknisen työn opetukseen Valkeakosken, Pälkäneen ja Kangasalan osastoissa.

Tutkimuksen toimeksiantaja on Valkeakosken kaupungin omistama ja ylläpitämä Valkeakoski-opisto Etelä-Pirkanmaalla. Vuoden 2002 syyslukukauden alussa Valkeakoski-opisto vuokrasi Valkeakoskelta Lumikorven teollisuusalueelta 660 m² tilan teknisen työn opetusta varten. Olen ollut tässä tilassa teknisentyön vastuupettajana vuodesta 2011 alkaen. (Valkeakoski-opiston historiaa 2012.) Teknisen työn opetuspaikkoja ovat myös Pälkäneen osaston eri toimipisteet 1.1.2012 alkaen sekä Kangasalan osaston eri toimipisteet 1.1.2013 alkaen oppilaitosten yhdistymisistä johtuen.

Kansalaisopiston kädentaidot – aineryhmä kehittyy tutkimukseeni perustuen. Teknisen työn opettajana vastuualueelleni tulee merkittävästi uusia korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseja eri osastoihin. Sisustus- ja korjausrakentamisen opetuksen kehittäminen palvelee opiston toiminta-alueen asukkaiden tarpeita, koska osastojen lähialueilla on paljon vanhaa rakennuskantaa, joka vaatii korjaus-, huolto- ja sisustustoimenpiteitä. Opiskelijat voivat hankkia opistolta tarvittavia tietoja ja taitoja sekä soveltaa niitä omiin kohteisiinsa.

Kehitetyt uudet kurssit lukuvuonna 2013/2014 sekä tulevaisuuden suunnitelma lisäävät teknisen työn opintojen ajanmukaisuutta sekä edistävät uusien asiakasryhmien kiinnostumista. Kokemukseni mukaan sisustamiseen liittyvällä sisustuspuuseppäartesaanin II asteen koulutuksella on tänä päivänä kysyntää ja kansalaisopisto voi mielestäni kehittää kursseja ammatillista koulutusta mukailleen. Uudet ja trendikkäiksi havaitut kurssit kiinnostavat eri taustaisia aikuisopiskelijoita. Tässä tutkimuksessa tuon pohdinnassa esille yhteistyömahdollisuuksia kansalaisopiston ja ammatillisen koulutuksen kesken sekä myös kansalaisopiston aineryhmien ja tilauskoulutuksen kanssa. Jatkossa case-organisaatio on kansalaisopisto.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet, tietoperusta ja rajaukset

Tutkimuksen tavoitteena on kehittää kansalaisopiston teknisen työn opetuksen sisältöjä ja opetustarjontaa. Tutkimus kartoittaa valtakunnallista kansalaisopistojen korjaus- ja sisustusrakentamisen opetustarjontaa 2000-luvulla. Lisäksi tutkimus kartoittaa Valkeakoski-opiston opiskelijoiden /asiakkaiden oppimistarpeita.

Tutkimuksen tavoitteena on kehittää sellaisia korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseja, jotka kiinnostavat myös uusia asiakkaita. Valtakunnallisesti ja myös tässä tapauksessa tarvitaan lisää eri taustan omaavia asiakkaita. Kansalaisopistoista puuttuvat tällä hetkellä Vornasen (2013) mielestä esimerkiksi nuoret miesopiskelijat, pienipalkkaiset, kouluttautumattomat ja vammaiset. Tässä mielessä tutkimuksessa korostuu tulevaisuudessa tuotteistamisen merkitys.

Tutkimuskysymys on: *Millaisia opiskelijoiden ja toimintaympäristön tarpeita vastaavia teknisen työn korjaus- ja sisustusrakentamisen opintoja lukuvuonna 2013/2014 sekä tulevaisuudessa tulee järjestää Valkeakoski-opiston kansalaisopistossa?*

Alakysymyksiä ovat:

- 1) *Millaisia korjaus- sisustusrakentamisen opintoja on järjestetty muissa kansalaisopistoissa lukuvuodesta 2000/2001 alkaen ja millaisia kokemuksia ja kehittämisaikatuksia niistä on saatu?*

- 2) *Millaisia korjaus- ja sisustusrakentamisen opintoja kohdeorganisaation nykyiset kädentaitojen asiakkaat toivovat?*
- 3) *Miten kestävä kehitys tulisi liittää korjaus- ja sisustusrakentamisen opintoihin?*
- 4) *Miten ammatilliset opinnot voisi liittää korjaus- ja sisustusrakentamisen opintoihin?*

Valtakunnallisen kartoituksen ja Valkeakoski-opiston opiskelijoiden oppimistarvekartoituksen lisäksi kartoitan korjaus- ja sisustusrakentamisen opetusta ammatillisessa koulutuksessa painottuen toisen asteen nykyiseen opetustarjontaan. Kartoitan suppeasti nuorisoasteen koulutusta, näyttötutkintoja sekä ammattikorkeakouluasteen koulutusta. Kehitän näistä saadun tiedon avulla teknisen työn uusia kurssisisältöjä. Käytän tutkimuksessa myös henkilökohtaisia tiedonantoja, jotka tarkoittavat sähköposti-, puhelu-, dialogi- ja kirjetietoja tai luentomuistiinpanoja..

Uusien kurssien markkinoinnissa korostuu tuotteistaminen ja markkinointi, jotka tarkoittavat sekä teoriaopintoja että työpajatyöskentelyä (Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2012.) Seuraavassa kuviossa esitän tutkimuksen tietoperustan.

Kuvio 1. Tutkimuksen tietoperusta

Tutkimuksen tietoperustan muodostavat kuvion 1 mukaan kansalaisopisto vapaan sivistystyön oppilaitoksena, kädentaitojen ja käsityön opetus, korjaus- ja sisustus-rakentamisen käsitteet sekä kestävä kehitys opetuksessa ja ammatilliset opinnot kansalaisopistossa.

Vapaan sivistystyön yhteisjärjestön (VSY) suunnittelija Leena Saloheimon (2012) mukaan vapaaseen sivistystyöhön liittyvät tutkimukset eivät ole aikaisemmin käsitelleet käsillä olevaa tutkimusaihetta. Tutkimani kansalaisopiston teknisen työn kädentaitojen opetuksen kehittäminen on tutkimusten valossa siten uutta. Tarkastelen pohdinnassa tutkittavaan aiheeseen liittyen Opetushallituksen valvoman ammatillisen- ja näyttötutkintokoulutuksen osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. Myöskään tätä ei Saloheimon (2012) mukaan ole aikaisemmissa tutkimuksissa tarkasteltu kansalaisopiston kontekstissa. Seuraavaksi esittelen kaksi lähiaikoina valmistuvaa tutkimusselvitystä, joissa on tähän tutkimukseen liittyvää tietoa, mutta joita ei tässä tutkimuksessa voitu hyödyntää.

Sisustusala valmistuu Opetushallituksen/ Taideteollisuusalan koulutustoimikunnan tilaama selvitys toukokuussa 2013, jonka toteuttaa Sisustusarkkitehdit SIO ry. Tämän tutkimusselvityksen tavoitteena on luoda *kokonaiskuva sisustusalan koulutuksesta, tutkintorakenteista sekä tutkintojen sisällöistä*. Tutkimusselvitys paneutuu kouluttautuneiden sisustusalan työtehtäviin ja siten se ennakoii alan osaamistarpeita sekä muuttuneita työtehtäviä. Tarkastelu koskee myös tässä tutkimuksessa keskeisen sisustusalan koulutuksen terminologiaa ja käsitteitä.

Työterveyslaitos toteuttaa Opetushallituksen tilaamana tutkimusselvityksen kulttuurialan ammattien tulevaisuuden osaamistarpeista. Tutkimusselvitys keskittyy kestävä kehityksen eri ulottuvuuksiin sekä turvallisuuteen kulttuurialan ammatteissa, toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa. Tarkoituksena on tuottaa yhteenveto siitä, *millaisia ammattitaitovaatimuksia työturvallisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyy tulevaisuudessa*. Tutkimusselvityksessä tehdään laaja katsaus jo olemassa oleviin aineistoihin, raportteihin, tutkimuksiin sekä työelämän näkemyksiin. Erityisesti työelämän suunnalta tulevat näkemykset ja kommentit ovat

selvitykselle tärkeitä. Opetushallitus julkaisee selvityksen sähköisesti kesällä 2013.

Tämä tutkimus kohdistuu ainoastaan Valkeakoski-opiston kansalaisopiston valti-onosuustuntien opetuksen kehittämiseen. Tilauskoulutusta tarkastelen yhteenvedossa ja pohdinnassa, koska on mahdollista, että teknisen työn opetuksen kehittämistä voin opettajana tulevaisuudessa toteuttaa myös tilauskoulutuksessa. Taiteen perusopetus jää tutkimuksen ulkopuolelle, koska siellä ei ole aikuisopetusta.

Tutkimuksessani rajaan pois taloudellisen tarkastelun siksi, että tuloksia saadaan vasta toimintavuonna 2014, jolloin kokonaisarviointi olisi mahdollista tehdä vasta alkuvuodesta 2015. Taloudellisen tarkastelun rajaan pois myös opetustilamuutoksien ja niihin liittyvien kone-, laite- sekä työväline- ja opetusvälinehankintojen kustannustarkastelun osalta, koska tähän päätöksiin liittyvää tarkempaa tietoa on saatavissa vasta lukuvuoden 2013/2014 kurssikokemusten perusteella.

Korjaus- ja sisustusrakentamisen tuntitoteutumaa eli opetusohjelmaa tarkastelen vain lukuvuodelle 2013/2014. Lukuvuosien tuntiresurssit päätetään ja jaetaan eri vastuualueille kollektiivisen päätöksen mukaan päätoimisten opettajien ja rehtorin kanssa käytävien keskustelujen pohjalta. Aineryhmien tunteihin vaikuttavia tekijöitä ovat toimintaympäristön muutokset, kurssitoiveet ja edellisen lukuvuoden toteutumat. Lukuvuoden 2013/2014 jälkeisestä tulevaisuudesta teen kehittämissuunnitelman.

Teknisen työn opetuksen kehittäminen kohdentuu osittain omaan vuosittaisiin opetustunteihini. Teknisen työn tuntiopettajien valintaan ja tuntiresursseihin voin vaikuttaa opettajana ja siten teknisen työn profiloituminen voi tulevaisuudessa vaikuttaa esimerkiksi tuntiopettajavalintaani. Rajaan tämän tarkastelun tutkimuksesta pois.

1.3 Tutkimusstrategia ja tutkimusmenetelmät

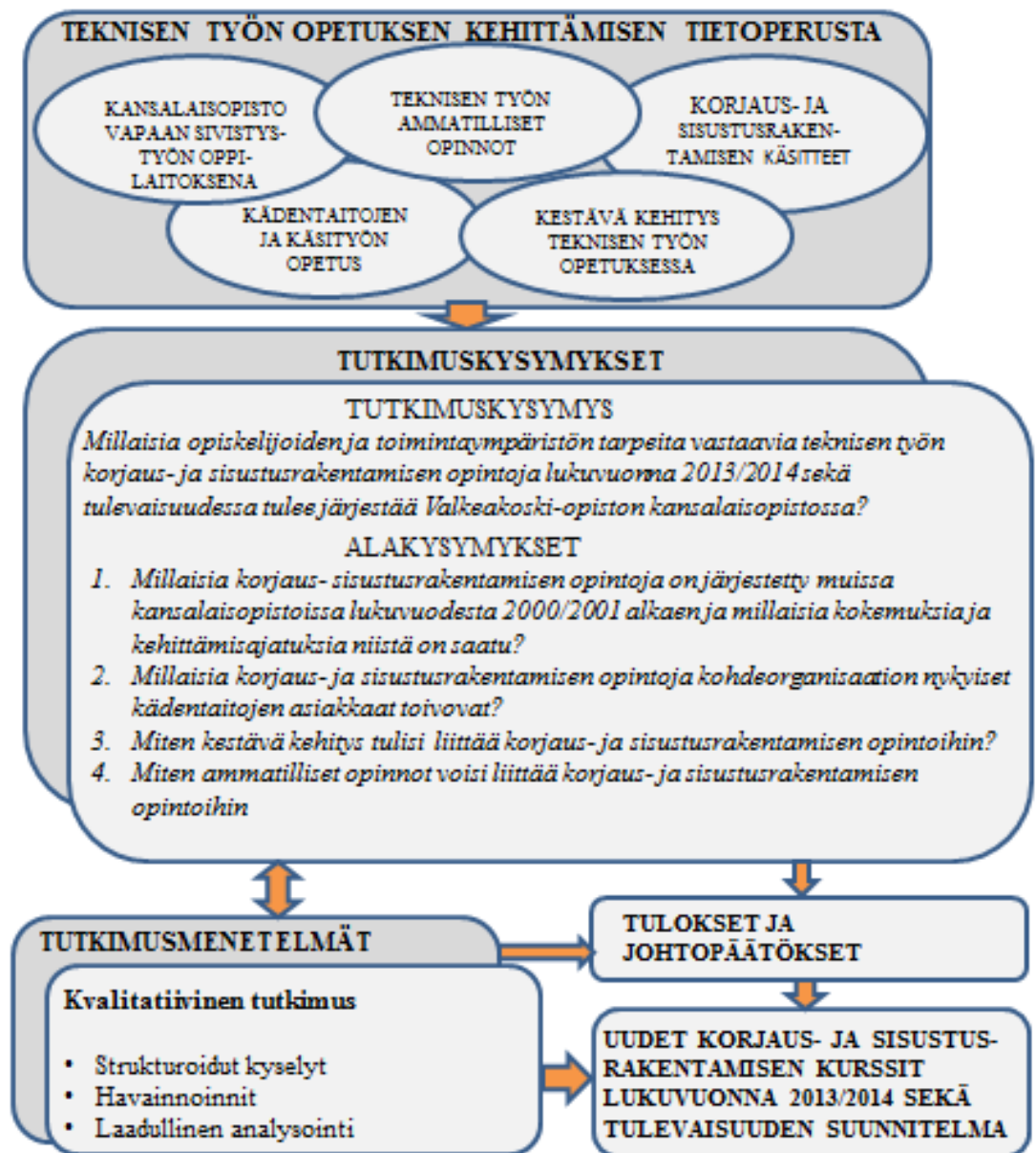
Tutkimuksen strategiana on tapaustutkimus, jossa tutkin kansalaisopiston teknisen työn opetusta, ja kehitän uutta koulutusta sekä tulevaisuudensuunnitelman.

Tapaustutkimus pyrkii Saaranen-Kauppisen & Puusniekan (2009, 42–43) mukaan saamaan yksityiskohtaista tietoa yksittäisestä tapauksesta pyrkimättä kuitenkaan yleistettävään tietoon. Yleisesti ottaen tapaus ei ole yleistettävissä, mutta tutkijalla on Metsämuurosen (2005, 207) mukaan mahdollisuus löytää yleistettäviä piirteitä teknisen työn opetuksen ja kurssien kehittämistyöhön.

Aineiston todellisuuden vaatimus on oleellinen asia, mutta kvalitatiivisessa tutkimuksessa sillä ei Tilastokeskuksen (2012) mukaan ole merkitystä johtuen analyysin kohdistumisesta käsillä olevaan aineistoon. Tässäkin tapaustutkimuksessa johdopäätökset perustuvat aineistoon, mutta niillä en voi selittää kokonaan tutkimuskysymyksiä, vaan hyödynnän myös omaa ja asiantuntijoiden kokemusta.

Tutkimusmenetelmä on laadullinen eli kvalitatiivinen, ja sen lähtökohtana on Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2010, 161) mukaan todellisen elämän kuvaaminen. Tämän empiirisen tutkimuksen avulla kehitän Valkeakoski-opiston kansalaisopiston teknisen työn opetusta.

Kyseessä on myös toimintatutkimus ja tavoitteenani on yksittäisenä työntekijänä kehittää kansalaisopiston teknisen työn osastojen kurssivalintaa paremmaksi tulevana ja tulevana lukuvuosina Metsämuurosen (2009, 234) mukaan. Tutkimuskohteenä olevia asiakkaita eli opiskelijoita otan Saaranen-Kauppisen & Puusniekan (2009, 41) mukaan aktiivisiksi osallisiksi pilottiryhmiin ja siten tutkimukseen mukaan. Lisäksi hyödynnän tutkimuksessani kohdeorganisaation johdon sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden tiedonantaja. Seuraavassa kuviossa 2 esitän tutkimusasetelman.

Kuvio 2. Tutkimusasetelma

Kuviossa 2 näkyy tutkimuksen tietoperusta ja siihen liittyvät tutkimuskysymykset sekä menetelmät, joilla niihin vastaan. Tutkimuskysymyksien ja menetelmien avulla laadin tulokset ja johtopäätökset. Tutkimus tuottaa uusia teknisen työn korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseja Valkeakoski-opiston kansalaisopiston osastoihin lukuvuodelle 2013/2014 sekä tulevaisuuden suunnitelman.

1.4 Tutkimuksen rakenne

Tutkimuksessa on viisi päälukua. Ensimmäinen luku on johdanto ja siinä kerron tutkimuksen taustaa. Toinen alaluku sisältää tutkimuksen tavoitteet, tietoperustan ja rajaukset. Sitten esitän tutkimusstrategian ja tutkimusmenetelmät. Johdannon lopussa tässä alaluvussa esitän tutkimuksen rakenteen.

Toinen luku muodostaa tämän tutkimuksen tietoperustan. Alaluvuissa tarkastelen tärkeitä ja kohdeorganisaatioon liittyviä näkökulmia kirjallisuutta ja asiantuntijoiden tiedonantoja hyödyntäen. Tarkastelen aluksi kansalaisopistoa vapaan sivistystyön oppilaitoksena. Sitten avaan kädentaitojen ja käsityön opetusta. Kolmannessa alaluvussa avaan tutkimuksessa keskeisiä korjaus- ja sisustusrakentamisen käsitteitä ja lopuksi esitän niistä kohdeorganisaation määritelmät. Sitten avaan kestävä kehityksen liittymistä opetukseen. Lopuksi tarkastelen ammatillisia opintoja kansalaisopiston kontekstissa.

Tutkimuksen kolmannessa luvussa esitän ensin Valkeakoski-opiston strategiat ja nykytila-analyysin. Sitten käsittelem teknisen työn opiskelijan tutkimuskontekstissa. Tämän jälkeen esitän tutkimusaineiston hankinnan ja analyysin. Luvun lopussa kerron ja esitän kuviona tutkimukseni luotettavuuteen liittyen tutkimukseni toteuttamisen vaiheet.

Neljännessä luvussa esitän tutkimukseni toteutuksen ja tulokset sekä vastaan tutkimuskysymyksiin. Aluksi esitän kansalaisopiston teknisen työn opetuksen nykytila-analyysin. Toisessa alaluvussa vastaan alatutkimuskysymykseen yksi. Kolmannessa alaluvussa vastaan alatutkimuskysymykseen kaksi. Neljännessä alaluvussa vastaan tutkimuskysymykseen. Viidennessä alaluvussa vastaan alatutkimuskysymyksiin kolme ja neljä.

Viides luku alkaa yhteenvedolla, jossa esitän kehittämisehdotuksia pohdintoineen. Toisessa alaluvussa arvioin tutkimuksen luotettavuutta. Lopuksi esitän neljä eri jatkotutkimusehdotusta.

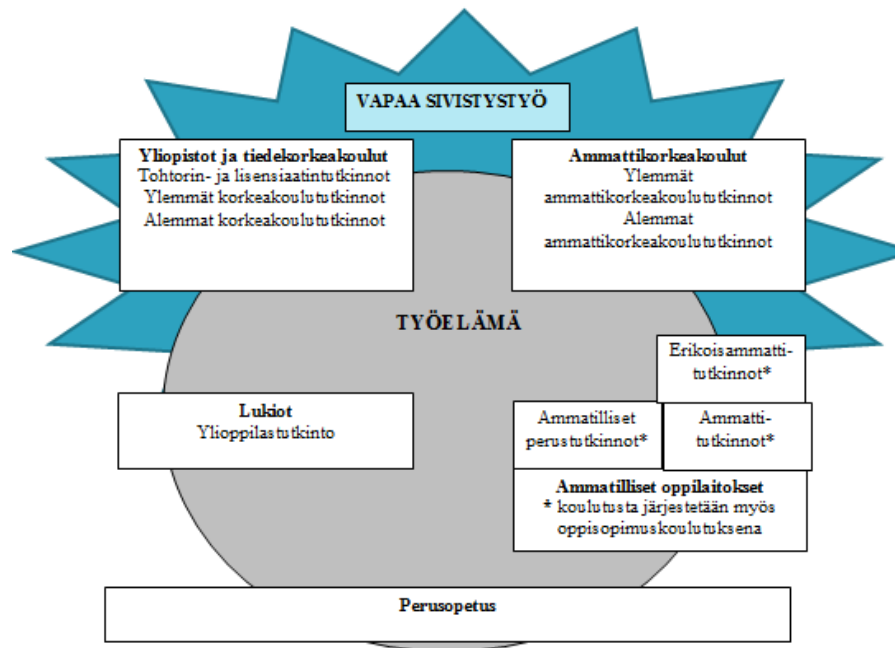
2 TEKNISEN TYÖN OPETUS KANSALAIPOISTOSSA

Tämä luku tarkastelee tutkimuksen tavoitteiden toteutumiseen liittyviä keskeisiä asiakokonaisuuksia. Teknisen työn opetuksen kehittämiseen liittyen kerron ensin kansalaisopistosta vapaan sivistystyön oppilaitoksena. Seuraavaksi käsittelen kädentaitojen ja käsityön liittymistä taitoaineiden opetukseen. Sitten esitän näkökulmia tutkimuksen keskeisimmistä korjaus- ja sisustusrakentamisen käsitteistä johtaen niistä kohdeorganisaation käyttämät määritykset. Sen jälkeen tarkastelen kestävän kehityksen käsitettä ja sen liittymistä opetukseen. Lopuksi tarkastelen ammatillisten opintojen toteuttamismahdollisuuksia kansalaisopistossa.

2.1 Kansalaisopisto vapaan sivistystyön oppilaitoksena

Vapaan sivistystyön oppilaitoksia ovat vapaan sivistystyön lakiin (632/1998 [2009/1765], 2§) perustuen opintokeskukset, liikunnan koulutuskeskukset, kesäyliopistot, kansanopistot sekä kansalaisopistot. Nämä oppilaitokset ovat toimintatavoiltaan erilaisia, eivätkä kilpaile keskenään (Pitkänen 2012). Vapaan sivistystyön tehtävä on Pitkäsen (2013) mielestä muuttunut. Kansalaisopistojen alkuperäinen lähtökohta oli työväen sivistyksessä, kansanvalistuksessa tai laajemmin vapaassa kansansivistysaatteessa. Nykyisin kansalaisopisto on kunnallisia sivistyspalveluja tuottava instituutio.

Kansalais- ja työväenopistot eli kansalaisopistot järjestävät opetusta jokaisessa Suomen kunnassa. Opistot ovat etupäässä kunnan omistamia tai yksityisiä aikuisoppilaitoksia ja opiskelijoina on kaikenikäisiä kansalaisia. Opetuksessa painottuvat taideaineet, kädentaidot ja kielet sekä taiteen perusopetus ja avoin yliopisto-opetus. Opetus järjestetään pääsääntöisesti iltaisin, viikonloppuisin, intensiivikursseina, monimuoto-opetuksena sekä verkkokursseina ja yleisin toimintamuoto on 1-2 kertaa viikossa kokoontuva ryhmä. (Manninen – Luukannel 2008, 7.) Seuraavassa kuviossa 3 kuvataan vapaan sivistystyön ja siten myös kansalaisopiston suhdetta suomalaiseen koulutus- ja tutkintojärjestelmään.

Kuvio 3. Vapaan sivistystyön sijoittuminen koulutus- ja tutkintojärjestelmään Opetushallitusta (2012, 17) mukailen

Olellainen piirre vapaassa sivistystyössä on, että se ei ole tutkintotavoitteista eikä sen sisältöjä säädellä lainsäädännössä (Järnefelt 2012). Laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998 [1765/2009], 1 luku 2§) mukaan kansalaisopistot ovat ”paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuvia oppilaitoksia, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi.” On huomioitavaa, että mainitun lain tarkoituksena muutettiin vuoden 2010 alussa, nyt tässä laissa huomioidaan Jokisen, Poikelan ja Sihvosen mukaan (2012, 2) aiempaa tarkemmin yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset. ”Vapaan sivistystyön tarkoituksen järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta, jonka tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteuttamista.”

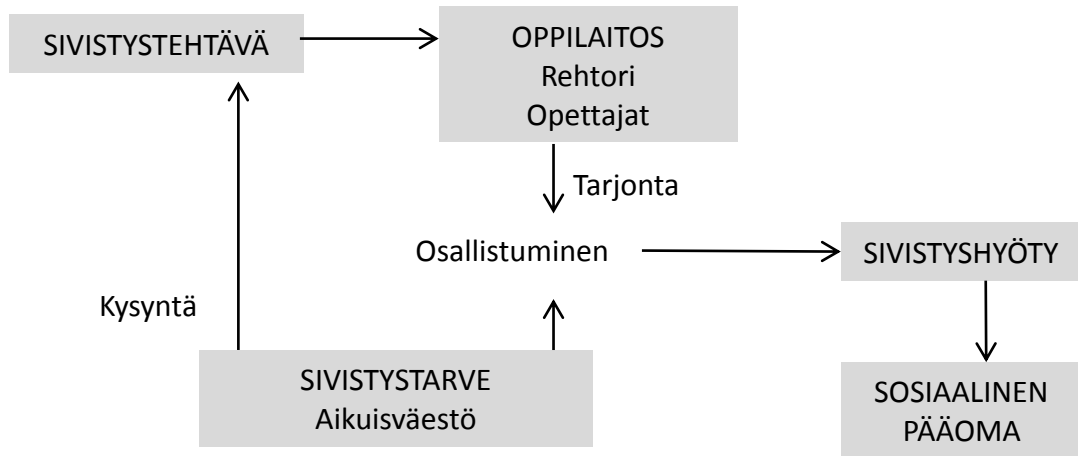
Vapaan sivistystyön idea Suomessa on peräisin muun muassa J.V. Snellmanin antamista merkityksistä, jossa tahdon vapaus ja sivistyksen tasa-arvo toimivat sivistysajattelun kulmakivinä. Aluksi vapaa sivistystyö nähtiin siten, että sivistyminen on vapaa ja päättymätön prosessi, johon kaikilla yhteiskunnan jäsenillä

on oikeus osallistua, ja jonka tavoitteena on ihmisen kokonaispersoonallisuuden kehittäminen. (Sihvonen 1996, 44–45.)

Kansalaisopistotoiminnan tärkeimmät perusarvojen jäsentämisen linjaukset on tehnyt Helsingin suomenkielisen työväenopiston ensimmäinen rehtori (1914–38) Zachris Castrén vuonna 1950 teoksessaan *Kansansivistäjä* ajatustensa valossa. Muita aktiivisia keskustelijoita ovat olleet esimerkiksi Tampereen yliopiston professorit Urpo Harva ja Aulis Alanen. Tarkasteltaessa humanismin arvolähtökohdista opistotoimintaa, ovat yleisimpiä arvomäärittelyksiä: kokonaispersoonallisuuden kehittäminen, tieteenomaisuus, opinnollisuus, puolueettomuus ja vapaus. Lisäksi Sihvonen lisää tähän luetteloon sivistyksellisen tasa-arvon. (Sihvonen 1996, 50 ja Toiviainen 2002, 16.) Tämä määritelmä on pysynyt muuttumattomana jo yli 100 vuotta, vaikka monet muut koulutusmuodot ovat ajan saatossa muuttuneet monin tavoin (Sihvonen 2012).

Jokinen ym. (2012, 31) tarkastelevat tutkimus-hankkeessa sivistyshyötyä ja sosiaalista pääomaa vapaassa sivistystyössä. Yhteisenä piirteenä he näkevät vapaan sivistystyön hyödyn yksilöiden kautta yhteiskunnan tasolla. ”*Snellmanin siveellisyys ja lainkuuliaisuus, Castrenin elannon kirkastuminen, Grundtvigin talonpojan herättäminen, Yrjö-Koskisen älyllinen sivistyminen, Harvan kasvamaan saattaminen ja Alasen kokonaispersoonallisuuden kehittäminen eivät ole suoraan mitattavissa, mutta tavoittelevat parempaa yhteiskuntaa ja sitä kautta parempaa ihmisen elämää.*”

Sosiaalisen pääoman käsitteen merkitys kuviossa 4 on korostumassa. Rinnalle on viime aikoina nostettu sivistyspääoman käsite lähinnä yhteiskunnan opetus- ja kulttuurisektorilla sekä keskustelussa kulttuurista ja taiteesta eli kulttuuripääomasta (Jokinen ym. 2012, 5 ja 32).

Kuvio 4. Sivistystehtävän, sivistystarpeiden, sivistyshyödyn ja sosiaalisen pääoman väliset yhteydet (Jokinen ym. 2012, 5 ja 32)

Painopiste keskusteluissa siirtyy kulttuuripääomasta sosiaaliseen pääomaan, johon sivistyspääoma liittyy, tämä on rohkaisevaa vapaan sivistystyön kannalta. Sosiaalisella pääomalla on yhteys ihmisen hyvinvointiin ja terveyteen mm. kuorotoiminnassa. Se sisältää sosiaalista pääomaa vaikuttaen sitä kautta ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen. Uusimmat tutkimukset korostavat vapaan sivistystyön yhteisöllistä merkitystä välttämättä sitoutumista sivistyshyödyn mittaamiseen ja säilyttäen näin sivistystyön vapauden. (Jokinen ym. 2012, 32–33.)

Tässä työssä vapaa sivistystyö tarjoaa Valkeakosken, Pälkäneen ja Kangasalan kuntien väestölle vapaan sivistystyön opettajan eli tutkijan kehittämiä kursseja, joiden kysyntä lähtee aikuisväestön sivistystarpeista. Jos he osallistuvat näille kursseille, he ja myös yhteiskunta saavat sivistyshyötyä, joka tuottaa sosiaalista pääomaa. Valkeakosken kaupunki toteuttaa näin sivistystehtävää strategiansa mukaisesti omistamansa Valkeakoski-opiston avulla. (Sihvonen 2013.) Kansalaisopistojen opetus järjestetään nykyisin iltaisin, viikonloppuisin, intensiivikursseina, monimuoto-opetuksena sekä verkkokursseina. Yleisin toimintamuoto on 1-2 kertaa viikossa kokoontuva ryhmä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012).

2.2 Kädentaitojen ja käsityön opetus

Kädentaidot -käsitteestä on yleisesti käytössä sekä kädentaidot että käden taidot ilmaisu. Tässä työssä käytetään yhteenkirjoitettua määritystä, koska Valkeakoski-opisto käyttää sitä ilmaisua (Valkeakoski-opisto kurssiesite 2012–2013, 57). Käsityö käsitettä käytetään kansalaisopistoissa kädentaidot tai käden taidot rinnalla ja tässä työssä on kyse synonyymista sekä samoja opintoja tarkoittavista kursseista.

Käsityön avulla ihminen ilmaisee itseään, jolloin siihen liittyy Anttilan (1993, 10–11, 36–39) mukaan usein luova toiminta sekä tekijälleen syvä tyydytys. Tästä huolimatta harrastustavoitteeseen päämäärään pyrkivä käsityön tutkiminen on vielä 1990-luvulla varsin vähäistä. Käsityötiede tutkii laajasti käsityön materiaalien ja tekniikoiden osa-alueita. Käsityötaito muodostuu kaikkien näiden osa-alueiden hallinnasta eli se on paljon enemmän kuin vain jonkun yksittäisen osa-alueen tekninen osaaminen. Käsityö voi olla hyvin ihmiskeskeistä ja siten se tyydyttää kunkin luomistarvetta sekä on terapeutista tai viihdyttävää. Yhteisöllisyys korostuu silloin, kun ihmiset harrastavat työpajatyöskentelyä. Käsityöllä on läheinen yhteys kulttuuriin ja sen ylläpitämiseen perinnearvojen huomioimisessa.

Käsityötaito koostuu Kojonkoski-Rännälin (2009) mukaan useista eri taidoista. Tällaisia taitoja ovat esimerkiksi ideointikyky, suunnittelutaito, ongelmanratkaisutaidot, riskinotto kyky, esteettiset taidot ja tekniset taidot, jotka voivat kehittyä niin sanotun kokonaisen käsityön yhteydessä. Käsityötaidon oppimisen ja sen opettamisen tulisi tapahtua vaiheittain ja pitkänä prosessina myös pienen opiskelijan kohdalla, jotta hänellä olisi mahdollisuus monipuolisesti hallita osataitoja, joista sitten muodostuu kokonainen käsityö. Taidon harjoittelun alkuvaiheessa korostuu opettajan mallisuoritus, tekemisen ote, pitkäjänteisyys ja myös yhteisvastuullinen oppimisprosessi opiskelijan ja opettajan kesken.

Rönkkö (2011, 65) on väitöskirjassaan *Käsityön monet merkitykset* tutkinut opettajankoulutuksen opiskelijoiden käsityölle antamia merkityksiä ja niiden huomioon ottamista käsityön opetuksessa. Tutkimustuloksina nuoret opiskelijat löysivät neljä erilaista orientaatiotyyppiä käsityölle: 1) *käsityötuoteorientoituneet* opiskelijat päättivät aluksi, minkä tuotteen he haluavat valmistaa opintojakson aikana 2)

käsityötaito-orientoituneille opiskelijoille käsityöprosessi oli oman osaamisensa näyttämistä ja kehittämistä 3) *käsityöperinneorientoituneiden* opiskelijoiden motivaation perusta oli käsityötuotteen valmistus käsityöperinteitä vaalimalla ja 4) *käsityöilmaisuorientoituneilla* opiskelijoilla korostui käsityöprosessin elämyksellisyys, jolloin prosessi perustuu tekijöiden kokemuksiin, mielikuviin, muistojen vaalimiseen.

Käsityön opetus jaettiin Rönkön (2011, 111) tutkimuksessa viiteen luokkaan: 1) käsityötaidon kehittäminen, 2) kokonaisen käsityön tekeminen, 3) konkreettisen käsityötuotteen valmistaminen, 4) käsityöilmaisun kehittäminen ja 5) käsityön monipuoliset sisällöt seuraavan kuvion mukaisesti.

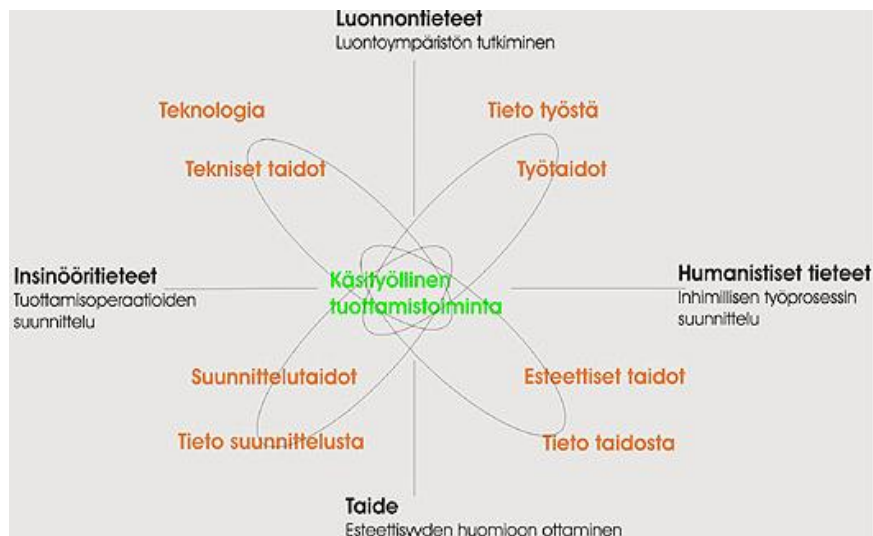

Kuvio 5. Käsityön opetuksen merkitykset Rönkön (2011, 124) mukaan

Käsityötaidon kehittäjillä korostui Rönkön (2011, 111, 116–117, 119, 124) mukaan käsityöprosessin alusta saakka halu olla muita parempia ja laaja-alaisempia käsityön tekijöitä. Kokonaisen käsityön tekemisen rajapinta ositettuun käsityöhön oli häilyvä, mutta edellisessä käsityöprosessiin voi tulla koko ajan muutoksia suunnitteluvaiheesta valmiiseen tuotteeseen ja sen arviointiin asti. Konkreettisen käsityötuotteen valmistamiseen voi liittyä tekijän arvoja ja tunteita, identiteetin kehittymistä tai muistoja. Käsityöilmaisun kehittäminen on kokonaisvaltaista ja se edistää yksilön hyvinvointia antamalla mm. mielenrauhaa. Käsityön monipuoliset sisällöt liittyvät edellisiin kohtiin. Kaiken keskiössä tässä tutkimuksessa oli käsityötaidon oppiminen käsityön opetuksen avulla.

Käsityön ja kädentaitojen opetus toteutuu peruskoulussamme ja kokemuksen mukaan myös kansalaisopistoissa monimuotoisesti, kunkin opettajan vahvojen osaamisalueiden ja kiinnostuksen mukaan (Edu 2012). Käsityön ja kädentaitojen perusta luodaan jo perusopetuksessa, jossa käsityöopetuksen tuntimäärät ovat vähitellen laskeneet. Perusopetuslaki (628/1998) yhdisti teknisen työn ja tekstiilityön Käsityö -nimiseksi oppiaineeksi ja vuoden 2001 tuntijaon mukaan tapahtui oleellinen muutos. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 166.)

Peltosen (1993, 9) kuviossa 6 on oppilaan käsityöllinen tuottamistoiminta sijoitettu luonnontieteiden, humanististen tieteiden, insinööritieteiden ja taiteen muodostaman nelikentän keskusta. Käsityössä ja sen opetuksessa tarvittavat taidot, tekniset taidot, esteettiset taidot, suunnittelutaidot ja työtaidot ovat kuviossa niitä kutakin vastaavien tietojen läheisyydessä muodostaen käsityön tutkimuksen perustan ja niistä koostuu käsityöllisen tuottamistoiminta.

Kuvio 6. Neljän eri tavoin painottuneen käsityön oppisisällön sijoittuminen käsityön tiedon- ja taidonalan kenttään (Peltonen 1993, 9)

Parhaimmillaan käsityötaitojen oppiminen perusopetuksessa ja kokemuksen mukaan myös kansalaisopiston teknisen työn opetuksessa kohottaa oppilaan itsetuntoa ja kasvattaa hänen vastuuta työstään ja materiaalin käytöstä. Näin opitaan arvostamaan työn ja materiaalin laatua sekä kriittistä suhtautumista omiin tuotevalintoihin. Teknisten taitojen oppimisen lisäksi ovat suunnittelutaidon oppiminen, luovat ratkaisut sekä työn ja materiaalin laadun ymmärtäminen ja yhä selvemmin

myös suomalainen ja muiden kansojen kulttuuriperinteen huomioiminen käsityössä keskeisiä (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 165.)

Käden ja ilmaisun taidot on perusopetuksessa yksi viidestä yhteiskunnassa tarvittavasta taitoryhmästä. Käsityöprosessin hahmottaminen ja hallinta sisältää kognitiivisia taitoja, kuten ajattelu- ja ongelmanratkaisutaidot, kehollisia taitoja, kuten käden ja silmän koordinaatiokyky, avaruudellista hahmotuskykyä, näppäryyttä, tarkkuutta ja nopeutta sekä sosiaalisia taitoja kuten yhteistyökykyä ja kulttuurista aistiherkkyyttä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, tiivistelmä, 165.)

Käsityön opettamiseen liittyy vahva kulttuurisen pääoman siirtäminen ja vahvistaminen. Kansalaisopistoilla on teollistumisen ja kaupungistumisen edetessä ollut valtava merkitys käsityöperinteen säilyttämisessä, levittämisessä ja kehittämisessä. (Saloheimo 2013.)

Aikuiskasvatuksessa ja siten myös vapaan sivistystyön aikuiskoulutuksen suunnittelussa korostuvat Saloheimon (2013) mielestä oppimisen mielekkyys ja merkityksellisyys. Oman kodin rakentaminen, korjaaminen ja kohentaminen oman näkemyksen ja tarpeiden mukaan on erittäin merkityksellistä. Mielekkyyteen vaikuttaa Collinin ja Paloniemen (2007, 264–265) mukaan se, että aikuiselle merkityksellisen asian opiskelu tarjotaan sopivassa muodossa. Merkityksellisyys liittyy opittavan suhtautumiseen aiempiin kokemuksiin, jo tiedettyyn ja hallittuun sekä tarpeelliseksi koettuun. Nykytiedon mukaan aikuisen oppiminen on osalliseksi tulemistä ja mielekäs sekä merkityksellinen, omasta tahdosta sosiaalisesti tuettu osallistuminen, on tehokkainta.

2.3 Korjaus- ja sisustusrakentaminen

Korjaus- ja sisustusrakentaminen on avattu käsitteinä samanaikaisesti, koska ne liittyvät Sahlbergin (2012) ja myös Volasen (2012) sekä tutkijan mukaan saumattomasti yhteen (Sahlberg ja Volanen 2012.) Forsmanin (2012) ja Volasen (2012) mukaan korjausrakentaminen liittyy sekä eksteriööreihin (ulkotilat) että interiööreihin (sisätilat) ja siksi se on yläkäsite, koska siihen liittyy valtaosa interiööreissä

tapahtuvasta sisustusrakentamisesta. Pienessä yrityksessä urakoitsija voi tehdä kaikki korjaus- ja sisustusrakentamisen työt, mutta iso urakoitsija käyttää yleensä aliurakoitsijoita, joilla on vaadittava osaaminen eri työtehtäviin (Forsman 2012 ja Volanen 2012).

Näiden käsitteiden tarkastelu on tehty kuvion 7 mukaisesti. Määrittelyssä esitetään eri tahojen määrittämiä sekä keskeisiä lähikäsitteitä. Korjaus- ja sisustusrakentamisen käsitteilyssä painottuu valtakunnallinen koulutustarjonta sekä Museoviraston ja asiantuntijoiden näkemykset. Lopuksi esitetään kohdeorganisaation käyttämä määrittäjä korjaus- ja sisustusrakentamisen käsitteistä, koska vapaassa sivistystyössä ei ole käytössä valtakunnallisia opetussuunnitelmia.

Kuvio 7. Korjaus- ja sisustusrakentamisen käsitteiden rajaus

Korjaus- ja sisustusrakentamisen käsitteet ovat tässä tutkimuksessa keskeisessä asemassa. Näistä käsitteistä on Volanen (2012) ja myös Sahlbergin (2012) sekä Forsmanin (2012) mielestä tänä päivänä usein aivan liian pinnallinen käsitys. Jopa alan ammattilehdissä tai television sisustusohjelmissä korostuvat trendikkäät interiöörit, mutta kuvat kertovat arvokkaan perinteen tuhoamisesta ja sitä kautta väärin asenteiden luomisesta lukija- tai katsojakunnalle. Usein on unohdettu sisustusarkkitehtuuri ja ammattimainen ote interiöörien sisustussuunnittelussa ja toteutuksissa. Markkinoinnin lähtökohtana ympäristöjen visualisoinnissa saattavat olla vain ulkonäkökysymykset teknisesti hoitaen. Sen sijaan lähtökohtana tulisi edellä esitettyjen ja myös minun mielestä aina olla asiakkaiden tarpeista lähtevä hyvä suunnittelu ja laadukas ammattimainen toteutus huomioiden esimerkiksi kohteiden kulttuuriarvot ja arkkitehtuuri, oikeat tyylien mukaiset työtekniikat ja perinteet. (Volanen, Sahlberg ja Forsman 2012.) Johanssonin (2012) mielestä ei

ole kenenkään etu, että kulttuuriarvot unohtuvat korjausrakentamisessa tai sisustusarkkitehtuurissa.

Opetushallituksen (2012) mukaan tutkintorakenteiden mukaisesti valvoma ammattikoulutus muodostuu ammatillisista perustutkinnoista ja lisäkoulutuksena suoritettavista ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista. Sekä nuoret että aikuiset voivat suorittaa samoja ammatillisia perustutkintoja kahdella tavalla, ammatillisena peruskoulutuksena ja aikuisten ammatillisina näyttötutkintoina. Korjausrakentamisen ja sisustusrakentamisen käsitteet liittyvät sekä käsi- ja taideteollisuusalan että rakennus- ja talotekniikanalan perustutkintoihin sekä samoilla koulutusaloilla oleviin ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin.

Valtakunnallisesti tarkasteltuna korjausrakentamisella pitäisi Sahlbergin (2012) mukaan olla tänä päivänä koulutuksen tarjonnassa huomattavasti nykyistä tärkeämpi asema. Korjausrakentamisen ja remontoinnin osuus rakentamisen alalla on kasvanut. Työelämässä tarvitaan tällä alueella entistä monipuolisempaa osaamista ja eritasoista asiantuntemusta. Sen sijaan rajatusti sisustusrakentamiseen suunnattu koulutus eri nimikkeisinä ja sisältöisinä näyttää lisääntyneen eniten ja sitä on riittävästi.

Korjaus- ja sisustusrakentamiseen liittyvien koulutustermien käyttö ja määrittäminen on Sahlbergin (2012) mukaan oppilaitoksissa kirjavaa. Esimerkiksi ammatillisessa koulutuksessa tapahtuu vuosittain supistamis päätösten ja työelämän heijastumien vuoksi opetustarjonnassa nimimuutoksia. Muun muassa Seinäjoen koulutuskuntayhtymän ja sitä edeltäneen vastaavan alueen lähihistorian koulutustarjonnan muutokset on tästä tyypillinen esimerkki. Ensin aloitettiin 1-vuotinen korjausrakentamisen jatkolinja. Siitä kehittyi silloiselle opistotasolle artemikoulutukset erikoismaalaus ja puurakentaminen sekä sitten ammattikorkeakoulu -tutkintona rakennuskonservointi. Käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinnon ammattialoina on ollut restaurointi- ja erikoismaalaus, entisöinti sekä sisustusrakentaminen. Entisöinti on muuttunut restaurointialaksi ja siitä kunnostus ja restauroinniksi. Sisustusrakentaminen sai rinnalleen sisustusalan, joista yhdessä on muodostettu ammatillinen suuntautuminen sisustus ja tila. Lisäksi tekniikan ja liikenteen alalla koulutuskeskus Sedussa on käytössä verhoilu- ja sisustusalan perustutkinnossa sisus-

tajakoulutus, mihin kuuluu työtehtävät puu- ja verhoilualalla, tapetointi ja muut rakennusten sisustustyöt. Näyttötutkintojen ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa on osaamisalana valtakunnallisesti sisustusrakentaminen.

Korjausrakentamisen ammatti- ja erikoisammattitutkintojen alan nimi on restaurointiala. Osaamisaloista yleisimmät ovat puurakenteet ja pintakäsittelyt. Tutkinnon suorittaja voi toimia muun muassa korjaamisen ja restauroinnin työtehtävissä koko rakennuksessa niin sisällä kuin ulkona. Nämä tutkintojen perusteet ovat jo pidempään pysyneet valtakunnallisesti yhtenäisenä. (Sahlberg 2012.)

Korjausrakentaminen Koulutuskeskus Sedu:ssa (uusituissa opetussuunnitelmissa restaurointiala) koskee koko rakennusta ja osaamisaloina voivat olla esimerkiksi puurakenteet tai pintakäsittelyt. Tutkinnon suorittanut voi toimia mm. korjaamisen ja restauroinnin työtehtävissä. Mainittujen alojen työtehtävät ovat toisiinsa liittyviä ja ammattilainen tekee usein monipuolisesti sekä sisustus- että restaurointialan työtehtäviä. (Sahlberg 2012.)

Restaurointialan tutkintojen uusitut perusteet tulivat voimaan 1.1.2012. Tämä työ on Mattilan (2012) mukaan osa Opetushallituksen valvoman tutkintotoimikunnan kunkin alan kehittämistyötä. Rakennusrestauroinnissa kaikki tekeminen liittyy vanhojen, aitojen materiaalien arvoperustaan ja siten kaikki tekeminen tapahtuu kohteen ehdoilla. Uuden rakentaminen voidaan sallia tilanteen mukaan, mutta se toteutetaan rekonstruktiona, ja niin sanottu ”ylikorjaaminen” ei tule kysymykseen. Mattilan mukaan (2012) korjausrakentaminen ei huomioi materiaalien säilyttämistä kovinkaan tarkasti.

Restaurointikisällin ja restaurointimestarin näyttötutkinnoissa rakennusten restaurointi on osa käytännön rakennussuojelua ja kulttuuriperinnön ylläpitämistä. Tarkoitus on säilyttää näkyvää perinteistä ammattitaitoa osana viihtyisää, virikkeellistä ja toimivaa elinympäristöä. Restaurointi on korjausta, jossa otetaan huomioon kohteen kulttuurihistoria, rakennustaiteelliset arvot sekä vanhat rakennustavat. Rakennusten restauroinnissa voidaan käyttää konservointia, rekonstruoivia ja/tai entistäviä työtapoja. Konservoinnissa on tavoitteena teknisin toimenpitein säilymisen turvaaminen. Entistämisessä palautetaan rakennus, rakennusosia tai

pintakäsittelyä aikaisempaan asuunsa. Rekonstruoinnissa säilyneiden osien tai asiakirjojen perusteella niitä täydennetään tai tehdään kokonaan uudelleen. Olen-
naista on tutkimus, tiedon kerääminen, analysointi sekä tehtyjen toimien doku-
mentoinnit. (Sahlberg 2012.)

Opetushallituksella ei ole yleispäteviä sisustus- ja korjausrakentamisen käsitelmä-
määrittämiä, vaan kukin koulutuksen järjestäjä tekee suuntautumisvalinnat ja myös
käsitelmämäärittämiset itsenäisesti haluamallaan tavalla. Käsi- ja taideteollisuusalan
perustutkinnon 120 ov, artesaani, ympäristön suunnittelun ja rakentamisen koulu-
tushjelman/osaamisalan mukaan tutkinnon suorittanut voi työskennellä mm. kor-
jaamisen ja restauroinnin työtehtävissä. Tutkinnon voi suorittaa myös näyttöinä,
jolloin näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä päät-
tää koulutuksen järjestäjä tutkintojen perusteiden mukaisesti. Perusopinnot li-
säksi tällä hetkellä on mahdollista suorittaa toisen asteen jatko-opintoina sisus-
tusalun ja restaurointialan ammattitutkinto (at/kisälli) tai erikoisammattitutkinto
(eat/mestari) oman ammatillisen/osaamisen osoittamiseksi muutamissa käsi- ja
taideteollisuusalan oppilaitoksissa. (Opetushallitus 2012.)

Sisustus- ja korjausrakentaminen esiintyvät käsitteinä toisen asteen ammatillisen
koulutuksen perustutkinnoissa tekniikan ja liikenteen alalla rakennusalan sekä
verhoilun ja sisustusalan koulutusohjelmissä. Lisäksi sisustuksellisia osia on löy-
dettävissä vihersisustajan ja floristin sekä markkinointiviestinnän ammattitutkin-
noissa. Opetushallituksessa rakennus- ja talotekniikanalasta vastaavan Pekkalan
(2012) mukaan näiden käsitteiden määrittämiä tulisi päivittää ja tarkentaa parem-
min työelämää vastaavaksi (Pekkala 2012).

Rakennusalan perustutkinnon ammattitaitovaatimuksia tekniikan ja liikenteen
alalla ovat esimerkiksi korjausrakentamiseen liittyvät purku-, tukemis-, suojaus- ja
vahvistustyöt, mittaustyöt perusvälineillä, muotti-, raudoitus-, betonointi- ja pur-
kutyöt sekä betonipintojen paikkaustyöt, lattioiden oikaisuvalutyöt, homevau-
riokorjaukset ja jätteiden lajittelu sekä materiaalien uusiokäyttö (Opetushallitus
2009a, 81).

Verhoilu- ja sisustusalan perustutkinnossa, sisustusalan koulutusohjelma/

osaamisala, sisustajan (vertaa sisustusrakentaminen) tutkinnon ammattitaitovaatimuksia sisärakennustöissä ovat esimerkiksi väliseinien ja kalustojen purkutyöt, puurunkoisten väliseinien rakentaminen levymateriaaleista, panelointityöt, väliovien asennustyöt ja listoitustyöt. Sisustustöissä ammattitaitovaatimuksia ovat esimerkiksi sisustuskokonaisuuden toteuttaminen erilaisia työmenetelmiä ja materiaaleja käyttäen. Erikoistumisopinnoista tukeviin tutkinnon osiin kuuluu mm. sisustuslaatoitus, sisustusmuuraus ja kipsityöt, huonekalujen kunnostaminen, rakennusten koristemaalaus, verhojen ja varjostimien valmistus ja metalliset sisustusrakenteet. Lisäksi koulutusohjelmassa voi valita tutkinnon osia muista ammatillisista perusopinnoista, ammattitutkinnoista ja erikoisammattitutkinnoista tai paikallisen työelämän mukaisesti laadittuja tutkinnon osia. (Opetushallitus 2009 b, 55 ja 59.)

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun restauroinnin koulutusohjelman kohteena ovat historialliset interiöörit huonekaluineen ja erilaisine esineineen. Konservointikohteet vaihtelevat kartanon juhlasalista vanhaan huonekaluun. Koulutuksessa korostuu tieteellisen ajattelun keinot ja historiallisen tutkimuksen soveltaminen kulttuurisesti arvokkaissa kohteissa. Laaja-alainen opetussuunnitelma on poikkitieteellinen, ja huomioi yrittäjyyden ja työelämän tarpeet. Opinnoissa korostuvat arkkitehtuurin ja taidehistorian tuntemus sekä ammattitietikka ja taide- ja kulttuuriopinnot sekä kemia. Keskeistä on lisäksi perinteisten materiaalien, menetelmien ja eri tekniikoiden hallinta, joita syvennetään työmenetelmien oikealla valinnalla sekä ammattialan historian ja etiikan tiedoilla. Taitoja harjoitetaan ja kehitetään mm. pintakäsittelyn, kultauksen, verhoilun ja puuntyöstön opinnoissa. Artenomiopinnojen avulla voi halutessaan erikoistua tutkimukseen ja dokumentointiin, käytännön restaurointiin tai projektimaisiin suunnittelutehtäviin. (Kymenlaakson ammattikorkeakoulu 2012.)

Lahden ammattikorkeakoulun muotoilun koulutusohjelma sisältää pääaineopinnoissa rakennustekniikkaa ja korjausrakentamista (Lahden ammattikorkeakoulu 2012). Johanssonin (2012) mukaan muotoilun lähtökohtana ovat käyttäjän tarpeet ja sisustuspuolella vastaavasti olosuhdelähtöisesti ympäröivät kulttuuritekijät. Tänä päivänä korjausrakentamisen ja perusparannusten toimenpiteet liittyvät usein energiatalouteen ja ilmanvaihtoon. Esimerkiksi julkisissa tiloissa normit vaativat tiettyä ilmamäärää. Huonoin vaihtoehto on ”sulauttaa” vanha ja alkuperäinen in-

teriööri uusiin rakenneratkaisuihin. Hienoimmillaan uusi tila tulisi erottaa alkuperäisestä ikään kuin ”elementteinä”, jolloin on mahdollista tunnistaa perinteiset kulttuuriarvot ja toisaalta uudet käyttötarpeet on näin saatu toimivaksi kokonaisuudeksi.

Ympäristöministeriön ja Museoviraston mukaan korjausrakentamista on esimerkiksi konservointi, kuntoarviointi, peruskorjaus, perusparantaminen, rekonstruktiointi, restaurointi. Korjausrakentamisella tarkoitetaan laajasti ottaen kaikkea toimintaa, jolla rakennuksen tai sen osien kuntoa ylläpidetään tai parannetaan paremmin soveltumaan tarkoitukseensa. Siten uudistustyö, jossa vanhan tilalle rakennetaan nykyaikaisempi laite tai rakennelma, on korjausrakentamista. Myös rakennuksen tai kohteen käyttötarkoituksen tai käyttötavan muuttaminen on korjausrakentamista. (Rakennusperintö 2012.)

Museoviraston (2012) mukaan restauroinnilla tarkoitetaan rakennetun ympäristön, rakennuksen tai sen osan kulttuurihistoriallisen arvon säilyttävää korjaamista. Restaurointi voi rakennusten ohella kohdistua myös laajempiin kokonaisuuksiin, kuten kulttuurimaisemiin tai puutarhoihin. Restauroinnissa voidaan käyttää konservoivia (säilyttäviä), rekonstruoivia (kopio vanhasta) ja / tai entistäviä (palauttavia) toimenpiteitä. Lisäksi uudisrakentamiseen rinnastettavat toimenpiteet voivat olla osa restaurointia, mikäli niiden suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan säilytettävän kohteen kulttuurihistorialliset arvot ja ne ovat kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisia. Museoviraston restaurointitöiden valvonta keskittyy valtakunnallisesti merkittäviin kohteisiin, joissa kulttuurihistoriallisen arvon säilyminen on aina tavoitteena.

VTT:n korjausrakentamista 2000–2010 käsittelevän tutkimuksen mukaan korjausrakentaminen on yleisnimitys erilaisille kertaluonteisille toimenpiteille, joilla rakennus pyritään säilyttämään, mutta ei muuttamaan sitä olennaisesti toivottuun suuntaan. Korjausrakentaminen on uudisrakentamiselle rinnakkainen nimitys, johon sisältyvät esim. perusparannus, peruskorjaus, saneeraus, restaurointi, entisöinti, remontointi, kunnossapito, vuosikorjaus ja kunnostus. Sen sijaan rakennusten ulkopuoliset laajennukset ja takuukorjaukset ovat uudisrakentamista (Vainio, Jaakkonen, Nippala, Lehtinen & Isaksson 2002, 58–59.)

Liiketaloudellista korjausrakentamista voi toteuttaa esimerkiksi rakennusliikkeen ammattirakentaja. Sen sijaan omajohtoisesta korjausrakentamisesta omistaja toimii rakennuttajana, mutta teettää varsinaisen korjaustyön ammattirakentajilla eli se on vastakohta liiketoiminnalliselle rakentamiselle. Esimerkkejä omatoimisesta rakentamisesta ovat omakotitalon tai kesämökin rakentaminen pääosin itse ja/tai talkoilla. Myös yritysten ja yhteisöjen oman organisaation toteuttama rakentaminen on vastakohta liiketoiminnalliselle rakentamiselle, vaikka näissä hankkeissa työntekijät ovat rakennusalan ammattilaisia. (Vainio ym. 2002, 58–59.)

Ympäristöministeriö on teettänyt Korvo -selvityksen korjausrakentamisen viranomaishjauksen kehittämiseksi. Korvo-nettisivuilla julkaistaan rakennusalan toimijoiden kokemusperäisiä tapauksia ja arviot menettelystä kussakin tapauksessa. Esimerkiksi sivuilta selviää, että vain (uudis) rakennuksen rakentaminen on toimenpide, joka ei kuulu rakennuksen korjaamisen tai muuttamisen piiriin. Kaikki muut toimenpiteet koskevat tai koskettavat rakennusta ja ovat korjaamista tai muuttamista maankäyttö- ja rakennuslain 125 §:n mukaan. (Korvo 2012.)

Sisustusrakentaminen (sisustusala/Koulutuskeskus Sedu) kattaa selkeästi rakennusten sisäpuoliset työt kuten tapetoinnin, laatoittamisen tai kalusteasennukset. Tutkinnon suorittanut voi toimia esimerkiksi sisustuspuusepän tai sisustusrakentajan työtehtävissä. (Sahlberg 2012.)

Forsmanin (2012) mukaan TAO Turun ammattisäätiön sisustusalan perustutkinnon opinnot antavat laajan osaamisen, mutta sisustusalan ammattitutkinto (at) ja erikoisammattitutkinto (eat) edellyttävät syvällisempää osaamista. Sisustusrakentaminen liittyy ammatillisesti läheisesti sisustusalan, maalausalan ja lattiapäällystäjän perustutkintoihin. Sisustusrakentamiseen liittyvät väliseinät aukotuksineen ja levytyksineen, väliovien, ikkunoiden ja ovien sekä kalusteiden asennukset, tilanjakajien valmistus, lasitiili-asennus sekä paneloinnit. Sen sijaan siihen ei sisälly laatoitustöitä, pintakäsittelyjä tai tapetoiteja.

Pirkanmaan ammattiopistosta ympäristön suunnittelun ja valmistuksen koulutusohjelmasta valmistunut sisustuspuuseppäartesaani on saanut perustiedot ja -taidot sisustusrakentamisesta, sisustuselementtien suunnittelusta, valmistuksesta ja asen-

nuksesta. Lisäksi hänellä on perustiedot huonekalujen ja kiintokalusteiden valmistuksesta ja pintakäsittelystä. (Pirkanmaan ammattiopisto 2012.)

Koulutuskeskus Sedu kouluttaa sisustus ja tila- suuntautumisvaihtoehdon artesaaneja. Koulutuksessa korostuvat sekä sisustusrakentamistyöt kiinteillä ratkaisuilla että mm. sisustustekstiilit vaihtuvilla elementeillä. Opintoissa on mm. pintarakenteita, materiaaleja, työtapoja ja tyylejä. Alan artesaani hallitsee suunnittelu- ja valmistusprosessin ideasta hinnoitteluun ja markkinointiin sekä asiakassuhteiden hoidon. (Koulutuskeskus Sedu 2012.) Seuraavassa kuviossa on yhteenveto eri tahojen korjaus- ja sisustusrakentamisen käsitelmäärityksistä.

Opetushallitus	Ammatilliset oppilaitokset	Ympäristöministeriö ja Museovirasto	Muut tahot
<p style="text-align: center;">⇒</p> <p>1. Perustutkinnot (pt)</p> <p>2. Näyttötutkinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ammatilliset perustutkinnot • Ammattitutkinnot (at) <ul style="list-style-type: none"> • Kisälli • Erikoisammattitutkinnot (et) <ul style="list-style-type: none"> • Mestari • Näyttötutkintojen järjestäjät <p>Tutkintotoimikunnat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Järjestämissopimukset tutkinnoista koulutuksen järjestäjien kanssa <p>Koulutustoimikunnat</p>	<p>Kulttuuriala Käsi- ja taideteollisuusalan pt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ympäristön suunnittelun ja rakentamisen ko • Sisustuspuuseppä- artesaani <p>Tekniikan ja liikenteen ala Rakennusalan pt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Talonrakennuksen ko <p>Verhoilu ja sisustusalan pt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisustuksen ko <p>Artenomi (AMK) Restaurointiala Sisustusala Muotoiluala</p>	<p>Restaurointi kulttuurimaisemista puutarhoihin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konservoidat • Rekonstruoivat ja • Entistävät toimenpiteet <p>Kuntoarviointi Peruskorjaus Perusparantaminen Korvo-nettisivusto</p>	<p>VTT/Korjausrakentaminen Uudisrakentamista ovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perusparannus • Peruskorjaus • Saneeraus • Restaurointi • Entisöinti • Kunnossapito • Vuosikorjaus • Kunnostus <p>Liiketaloudellinen, omajohtainen ja omatoiminen korjausrakentaminen</p>
<p>Valkeakoski-opiston määritykset: korjausrakentaminen ja sisustusrakentaminen huomioiden kestävä kehitys</p>			

Kuvio 8. Korjaus- ja sisustusrakentamisen ja niiden lähimääritysten esiintymisesimerkkejä tutkijan tulkinnan mukaan

Valkeakoski-opistossa omatoiminen ja harrastuspohjainen *korjausrakentamisen kurssi* kohdistuu opiskelijan omien rakennusten tai huoneistojen ulkopuolelle ja/tai sisäpuolelle. Opintoissa huomioidaan kestävä kehitys, kohteiden kulttuuriarvot ja mahdollisuuksien mukaan niihin sopivat työtekniikat. Restaurointiin

liittyvät käsitteet rekonstruointi ja entistäminen liittyvät korjausrakentamiseen ja ne sisältyvät tapauskohtaisesti opiston kurssityöhön ja opetukseen. Korjausrakentamisen kurssi sisältää työpajatyöskentelyn ohessa tietoja mm. kulttuuriarvoista, tyylikausista ja käsitteistä kuten konservointi. Työpajaopetus sisältää pääasiassa eri tyylikausien ulko- ja sisäovien sekä ikkunoiden ja kiinto- ja irtokalusteiden entistämistyötä tai rekonstruktioita kädentaitoja käyttäen. Opintoihin voi liittyä tutustumiskäyntejä esimerkiksi museoissa, näyttelyissä, alan liikkeissä tai opiskelijoiden korjausrakentamiskohteissa.

Valkeakoski-opistossa omatoiminen ja harrastuspohjainen *sisustusrakentamisen kurssi* kohdistuu opiskelijan omien rakennusten ja/tai huoneistojen sisäpuolelle. Sisustusrakentaminen rinnastetaan sisustusalaan ja sen työpajatyöskentely kohdistuu sisätilojen pintoihin kuten tapetoinnit, pinkopahvitus, laatoittaminen, paneelointi, kalusteasennus. Näiden opintojen oppimisympäristönä voi olla esimerkiksi opiston työpaja, opiskelijan työmaa, asiakkaan työmaa, tapettitehdas jne. Opistossa toteutuvat esimerkiksi irto- ja kiintokalusteiden, portaiden, saunan lauteiden sekä interiöörien pienesineiden suunnittelu ja valmistus. Työskentelyssä korostuvat kestävä kehitys, kädentaidot, kulttuuriarvot sekä sisustustyylien huomioiminen sopivia työmenetelmiä käyttäen ja soveltaen. Opintoihin voi liittyä tutustumiskäyntejä esimerkiksi museoissa, näyttelyissä, alan liikkeissä tai opiskelijoiden sisustustyökohteissa.

2.4 Kestävä kehitys opetuksessa

Kestävä kehitys liittyy kaikkiin tämän luvun käsitteisiin ja sillä on tutkijan mielestä suuri painoarvo teknisen työn sisustus- ja korjausrakentamisen opintojen kehitystyössä. Kestävä kehitys on Järnefeltin (2012) mukaan ehkä laajin ja vaikein tämän luvun käsitteistä, koska kulttuurisesti kestävä kehitys saattaisi olla juuri oikea lähestymiskulma, mutta siitä on melko vähän materiaalia vielä saatavissa.

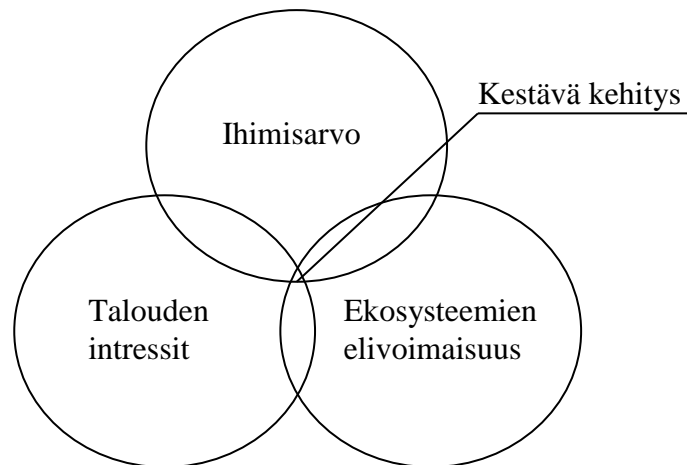
Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran (2013, 7, 397.) *Kestävä kasvatustyö – kulttuuria etsimässä* – julkaisu lähestyy kulttuurisen kestävyuden teemaa kasvatuksen näkökulmasta ja sen tarkoituksena on olla apuna tämän asian kasvatustyötä

tekeville. Kestävä kehitys tulisi Kulttuurin vuosikello – hankkeen mukaan ottaa peruskouluissa elämäntavaksi. Kulttuurisesti kestävä kehitys toteutuu elämäntapana silloin, kun koulujen asenneilmasto on myönteinen kestävälle kehitykselle. Lisäksi oppilaalla on oltava aitoja kokemuksia osallistumisesta ja vaikuttamisesta paikallisyhteisössä. Oleellista on, että oppilaan oman ympäristösuhteen kehittymisen kautta hän osaa arvioida myös omaa elämäntapaansa kriittisesti. Valkeakoskiopistossa on päädytty samankaltaiseen lähestymistapaan ottamalla opiskelija kestävän kehityksen työryhmän työskentelyyn mukaan (Kestävän kehityksen työpaikan muistio 2013)

Kestävä kehitys ei tarkoita samaa kuin yhteiskuntavastuu, vaikka ne usein liitetään toisiinsa. Terminä kestävä kehitys tuli kansainvälisesti tunnetuksi vuonna 1987 YK:n julkaisemasta raportista Yhteinen tulevaisuutemme, jossa Gro Harlem Brundland esitti raportissa tunnetun lauseen: ”*Kestävä kehitys on kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa.*” (Brundland 1987).

Salosen väitöskirjan (2010, 36) mukaan: ”*Kestävä kehitys on ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävää pitkällä aikavälillä. Sille on ominaista kokonaisvaltainen edistyminen, missä huomioidaan yhtä aikaa niin paikallinen kuin maailmanlaajuinenkin ulottuvuus. Kestävä kehitys toteutuu vastuuta kantaen ja sen päämääränä on monimuotoisen elämän kukoistaminen nyt ja aina.*”

Kestävän kehityksen intressit esitetään Salosen (2010, 32–33) mukaan kuviossa 9 hieman eri painotuksin eri lähteissä; edelleen käydään keskustelua kestävän kehityksen määritelmistä ja varsinkin sen indikaattoreiden suhteellisista painoarvoista.

Kuvio 9. Kestävän kehityksen intressien vaikutuspiirit Salosen (2010, 32) mukaan

Kun kestävä kehitys toteutuu kuvion 9 mukaisesti, tulisi kestävyysajatteluun perustuvat intressit huomioida tasapainoisesti. Tyypillistä on, että kuvion intressien vaikutuspiireistä huomioidaan kerrallaan vain yksi asia.

Vapaan sivistystyön yhteisjärjestön (2013) mukaan kestävään kehitykseen kuuluvat ekologinen, sosiaalinen ja kulttuurinen sekä taloudellinen kestävyys ja vapaassa sivistystyössä painottuu erityisesti sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys. Myös kohdeorganisaation Kestävän kehityksen ohjelmassa 2012–2013 tulkintaa on laajennettu YK:n huippukokouksien ja konferenssien mukaan siten, että se käsittää ekologisen kestävyuden lisäksi myös taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden (Valkeakoski-opiston kestävä kehityksen ohjelma 2012–2013).

Kestävään kehitykseen koulutuksessa liittyy myös globaalivastuu, jonka ulottuvuuksia ovat mm. kestävä kehitys, kulttuurien moninaisuus, ihmisoikeudet ja eettisyys. Opetusministeriö on koonnut yhteen *Gloaalivastuun ja kestävä kehityksen tietopohja* – hankkeen tulokset. Tämän hankkeen johtopäätöksissä korostuu elinikäinen oppiminen ja siinä vapaan sivistystyön merkitys on suuri. Kansalaisopistot lisäävät ihmisten sitoutumista yhteisölliseen ja vastuulliseen toimintaan ja antavat siten mahdollisuuden jatkuvalle kasvulle, kehitykselle ja muutososaamiselle. Kansalaisopistoilla on kestävä kehityksen toimintaan sopivia paikkoja, joissa opittua voi muuttua elämänsenteeksi ja arvoksi. (Opetusministeriö 2009, 200.)

Opetusministeriö suosittelee globaalivastuun ja kestävän kehityksen ulottamista kaikille koulutustasoille muokkaamalla seurantaindikaattorit niiden kontekstiin sopiviksi. Opettajalla on keskeinen vaikutus tässä suhteessa ja hänen tulee toimia kriittisenä tiedon analyysoijana ja välittäjänä. Globaalivastuuta edistävät kokonaisvaltainen lähestymistapa, globaalien yhteyksien havaitseminen, yhteisöllinen ja vuorovaikutteinen toimintatapa, kriittinen ajattelu sekä oikeudenmukainen ja eettisyyden periaatteiden omaksuminen. (Opetusministeriö 2009, 204.)

Opetusministeriön (2008, 136–137) *Kohti kestävää kehitystä* -kirja tarjoaa uudenlaisia avauksia kestävää kehitystä edistävän koulutuksen pedagogiseen lähestymiseen ammattikorkeakouluissa ja ammatillisessa koulutuksessa. Rohweder, Virtanen ja Sinkko kannustavat ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmien tekijöitä sekä opettajia integroimaan kestävää kehitystä luontevaksi osaksi eri koulutusalojen ammatillisia opintoja. Kestävän kehityksen oppimiskulttuurissa tulisi korostua yhteisöllisyys, jaettu asiantuntijuus sekä autenttiset oppimisympäristöt. Jaettua asiantuntijuutta tapahtuu parhaiten luokkatilojen ulkopuolella työelämäympäristöissä tai kehittämistyöpajoissa. Opettajan on osattava hyvin sekä oman ammatin opetus että laaja-alaisesti kestävän kehityksen ulottuvuudet huomioiva näkökulma. Opettaja kannustaa opiskelijoita uusiin lähestymistapoihin ja siksi hänen on jatkuvasti päivitettävä tietoaan ja taitojaan. Mielestäni nämä lähtökohdat ovat sovellettavissa myös omassa opettajan työssäni kansalaisopistossa tässä suhteessa.

Rakennusperintö on tärkeä osa kansallista kulttuuriamme. Valtioneuvoston päätöksen mukaan rakennusperintöstrategia ei yksin pelasta rakennusperintöämme. Mainitun päätöksen tavoitteena on osaltaan tukea kulttuuriarvoja luovaa ja huomioonottavaa valtion omistajapolitiikkaa yhteisin varoin tuotettujen rakennusten hoidossa. Vastuu ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille ja siksi rakennusperintöstrategian toteuttamisessa tarvitaan kuntia, kiinteistönomistajia ja jokaista kansalaista. (Rakennusperintöstrategia 2001.)

Rakentamisen painopiste siirtyy Suomessa uudisrakentamisesta korjausrakentamiseen ja yli puolet korjausrakentamisen kohteista on asuinrakennuksia. Korjaustarvetta lisää rakennusten vanheneminen, väestön ikääntymisen aiheuttama muutos-
paine sekä tarve energiatehokkuuden parantamisesta. Tämän vuoksi Ympäristö-

ministeriössä on laadittu korjausrakentamisen strategia, joka sisältää toimenpide- ja kehittämissuunnitelmoja vuoteen 2017 asti. Näin halutaan edistää ennakoivaa kiinteistönpitoa ja korjauskulttuuria. (Korjausrakentamisen strategia 2007.) Kansalaisopistoilla voi tähän tarpeeseen liittyen mielestäni olla tärkeä rooli, joka toteutuu korjaus- ja sisustusrakentamisen opetuksen myötävaikutuksella. Kyseessä on tällöin kestävä kehitys mukainen ja tätä strategiaa noudattava koulutus.

Kestävä kehitys opetus kansalaisopistoissa perustuu yleisesti lakiin vapaasta sivistystyöstä (632/1998) ja siitä johdettuna kansalaisopistojen yhteiskunnalliseen palvelutehtävään. Lähtökohtina ovat paikallisyhteisön ja sidosryhmien tarpeet koulutusten ja kurssien suunnittelussa ja toteutuksessa. Vapaan sivistystyön kestävä kehitys arvoihin kuuluvat seuraavat näkökulmat: ekologisen kestäväyyden vaaliminen, tasa-arvo, moniarvoisuus, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys, aktiivinen kansalaisuus, demokratia ja osallisuus, ihmisarvo, ihmisenä kasvu ja elinikäinen oppiminen, hyvinvointi, yhteisöllisyys, kestävä resurssien käytön globaalisuus ja planetaarinen vastuu sekä paikallisuus. (Tenhunen 2013.)

Kansalaisopistojen strategiaan perustuen tulisi kestävä kehitys tavoitteiden jalkautua kurssien suunnitteluun ja opetuksen toteutukseen siten, että huomioidaan edellä esitetyt arvot. Kestävä kehitys tulisi näkyä kurssitarjonnassa ja koulutusten kehittämisessä, jotta arvopohjan näkökulmat toteutuisivat. Kurssiesimerkkejä ovat ensiapukurssit, työturvallisuuskoulutukset, kierrätys, jätteiden käsittely, uusiomateriaalit, energiatehokkuus, monikulttuurisuus, hyvinvointi ja kestävä kehitys opetuksen ja menetelmiin liittyvä osaaminen. Kestävään kehitykseen liittyvien kurssien lisäksi tulisi kaikissa muissa kursseissa huomioida kestävä kehitys näkökulmat osana opetuksen sisältöjä, opetusmenetelmiä ja oppimisympäristöjä. Oppimisympäristöjen tulee tukea sekä oppimista että kestävä kehitys asennekasvatusta. Tästä esimerkkinä ovat materiaalien kierrätysmahdollisuudet, energiansäästön ohjeistus, työturvallisuusohjeet ja turvalliset toimintatavat. (Tenhunen 2013.)

Kansalaisopiston teknisen työn kursseissa kestävä kehitys voisi liittyä perinteisiin työmenetelmiin (kulttuurinen kestävyys), kierrätettäviin tai uusiutuviin materiaaleihin sekä korjaamiseen/kunnostamiseen (ekologinen kestävyys). Näiden kurssi-

en kohteina voisivat olla esimerkiksi ikäihmiset tai nuoret ja heidän tarpeet sosiaaliseen kanssakäymiseen syrjäytymisen ehkäisemiseksi (sosiaalinen kestävyys). Kurssi ei välttämättä suoraan edistä kestävästä kehitystä, mutta sen toteutuksessa tulisi huomioida työmenetelmien, koneiden sekä laitteiden hallinnassa materiaali-tehokkuus, energiatehokkuus ja työturvallisuus. Opettajan tulisi miettiä opetusmenetelmissään, miten hän edistää teknisen työn pedagogisia tavoitteita kuten kokonaisuuksien ymmärtäminen, kriittinen ajattelu ja reflektiivinen-, toiminnallinen-, kokemuksellinen- ja tunneperäinen oppiminen. Lisäksi korostuvat yhdessä tekeminen, opiskelijan omaan elämänpiiriin liittyvien asioiden ja kokemusten hyödyntäminen oppimisessa tai arvojen ja merkitysten prosessointi ja syventäminen. (Tenhunen 2013.)

Vapaa sivistystyö sai vuoden 2012 lopulla OKKA-säätiön laatiman kestävän kehityksen kriteerit. Kansalaisopiston toiminnassa kriteerejä tarkastellaan strategisessa johtamisessa, lainsäädännön kannalta, toimintakulttuurissa sekä opetuksen tavoitteiden, sisältöjen, menetelmien ja oppimisympäristöjen kannalta. Kestävän kehityksen kriteerien keskeisiä näkökulmia opetuksessa ovat:

1. Opiston tulee suunnata tarvelähtöisesti koulutustarjontaa kestäväan kehitykseen liittyviin teemoihin ja aiheisiin.
2. Kestävän kehityksen opetuksen suunnittelu tulee tehdä opetushenkilöstön yhteistyönä.
3. Kestävän kehityksen oppimistavoitteet tulee huomioida opetuksen tavoitteissa ja sisällöissä.
4. Kestävän kehityksen valmiuksien oppimisessa tulee hyödyntää opetusmenetelmiä monipuolisesti.
5. Kestävän kehityksen eri osa-alueiden tukemisessa tulee hyödyntää oppimisympäristöjä.
6. Kestävät toimintatavat tulee huomioida opiston omissa oppimisympäristöissä sikäli, kun omia tiloja ja ympäristöjä on käytössä. (OKKA-säätiö 2012.)

2.5 Ammatilliset opinnot kansalaisopistossa

Kansalaisopiston ylläpitämisluvassa määritellään kansalaisopistojen tehtävä paikallisella tasolla. ”*Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle tämän lain mukaisen oppilaitoksen ylläpitämiseen. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että on olemassa sivistystarve ja että hakijalla on ammatilliset ja taloudelliset edellytykset oppilaitoksen ylläpitämiseen ja koulutuksen järjestämiseen. Oppilaitosta ei voida perustaa kyseisen lain taloudellisen voiton tavoittelemiseksi. Luvassa määrätään ylläpitäjää ja oppilaitosta koskevien tietojen lisäksi oppilaitoksen koulutustehtävä, opetuskieli sekä tarvittaessa erityinen koulutustehtävä ja muut koulutuksen järjestämiseen liittyvät ehdot. Muutoksista ylläpitämislupa päätetään opetus- ja kulttuuriministeriö.*” Laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998 [1103/2010], 4§).

Laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998 [1765/2009], 1 luku 2§) mukaan ”*kansalaisopistot ovat paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuvia oppilaitoksia, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi.*” Vapaan sivistystyön oppilaitosten järjestämisestä perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta, ammatillisesta koulutuksesta sekä taiteen perusopetuksesta säädetään perusopetuslaissa (628/1998), lukiolaissa (629/1998), ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998), ammatillisesta aikuisopetuksesta annetussa laissa (631/1998) ja taiteen perusopetuksesta annetussa laissa (633/1998) (Laki vapaasta sivistystyöstä 632/1998 [1765/2009], 1 luku 3§).

Vapaan sivistystyön oppilaitoksilla on lakiin kirjattu yhteistyövelvoite. Tämän vuoksi näiden oppilaitosten tulee olla ”*yhteistyössä muiden alueella toimivien tai valtakunnallisten vapaan sivistystyön oppilaitosten, koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen kanssa.*” (Laki vapaasta sivistystyöstä 632/1998 [1765/2009], 1 luku 3§).

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettu tutkinto on laajuudeltaan vähintään kaksivuotinen ja 80 opintopistettä. Koulutusaloista säädetään valtioneuvoston asetuksella ammatillisesta koulutuksesta (811/1998). ”*Ammatillinen aikuiskoulutus tarkoittaa ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia, näyttötutkintoina*

suoritettavia ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja samoin kuin niihin valmistavaa koulutusta sekä muuta kuin näyttötutkintoon valmistavaa ammatillista lisäkoulutusta” (Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 631/1998, 1 luku 1§). ”Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle taikka valtion liikelaitokselle luvan ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämiseen. Luvassa määrätään koulutustehtävä, joka sisältää tarpeelliset määräykset koulutusasteista, koulutusaloista, tutkinnoista, opetuskielestä, kunnista, joissa koulutusta voidaan järjestää, opiskelijamääristä, erityisestä koulutustehtävästä, koulutuksen järjestämis- muodosta ja muista koulutuksen järjestämiseen liittyvistä asioista.” (Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 631/1998, 2 luku 4§ ja 5§).

Vapaan sivistystyön opinnot ovat Kumpulaisen (2009,11) ja myös Nyysölän (2002, 28) mukaan nonformaalia koulutusta eli ne eivät johda tutkintoon. Tällaista koulutusta voidaan järjestää oppilaitosten lisäksi esimerkiksi kansalaisjärjestöissä, työpaikoilla tai harrastusryhmissä.

Kansalaisopistot voivat myös järjestää koulutusta, joka voidaan hyväksilukea Vornasen (2012) mukaan ammattitaitoa täydentävien niin pakollisten kuin valinnaisien tutkinnon osien valinnaisina opintoina. Tutkintoon johtavaa koulutusta järjestävä oppilaitos määrittelee hyväksilukemisen periaatteet ja hyväksilukee opiskelijan suoritukset. Nonformaalin oppimisen tietojen ja taitojen hyväksilukeminen ratkaistaan Nyysölän (2002, 28) mukaan tapauskohtaisesti, ja niiden olta- va tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään opetussuunnitelman mukaisia.

Opitun hyväksiluvussa on laajemmin kyse osaamisen tunnustamisesta ja tunnustamisesta. Vapaan sivistystyön oppilaitokset on koettava siten yhteistyökumppaneiksi, jotka haluavat tehdä tässä suhteessa yhteistyötä ammatillisten oppilaitosten kanssa. Kyse on myös vapaan sivistystyön sisäisestä kritiikistä ja pelosta, että ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmat vievät vapauden toimia, jos tähän yhteistyöhön ryhdytään. Toistaiseksi vapaan sivistystyön oppilaitoksissa opiskelevat eivät ole innokkaasti olleet vaatimassa osaamisensa tunnustamista. (Salohelimo 2008, 9.) Jyväskylän kristillinen opisto esimerkiksi järjestää sisustussuunnittelun perusteet 57 op:n opintoja, joista on mahdollista saada alan tutkintojen

osasuorituksia oppilaitosten harkinnan mukaan (Jyväskylän kristillinen opisto 2012).

Saloheimon mielestä (2013) on pohjimmiltaan kyse siitä, mitä tarvitaan, että vapaan sivistystyön opinnot ovat tunnustettavissa formaalissa koulutuksessa? Vaikka vastaanottava oppilaitos määrittelee kriteerit, voi vapaa sivistystyön oppilaitos helpottaa osaamisen tunnistamista ja tunnustamista, jos se käyttää osaamisperusteista opetussuunnitelmaa.

Opitun tunnistaminen ja tunnustaminen on keskeinen painoalue myös pohjoismaisessa aikuiskoulutuksessa. Kyse on vaikeasta sekä moniulotteisesta koulutuspoliittisesta asiakokonaisuudesta, jota Aikuisten oppimisen pohjoismainen verkosto (NVL) esittää yhdeksi painopistealueeksi vapaaseen sivistystyöhön 2013. Suomessa KoL on NVL:n isäntäorganisaatio ja maassamme on oma opitun tunnistamisen ja tunnustamisen ryhmä, jota koordinoi Suomen NVL:n goordinaattori. Kehittämistoimintaa opitun tunnistamisen ja tunnustamisen ryhmän avulla ja tuloksia on odotettavissa lähivuosina. (Sartoneva 2013.)

Kansanopistoilla on erikseen määritelty ylläpitämisluvassa, mitä ammatillista koulutusta ne voivat järjestää, mutta vapaan sivistystyön kansalaisopistoilla ei ole oikeutta järjestää ammatillista täydennyskoulutusta. Ammatillinen koulutus vaatii suuria tuntimääriä eli kyseessä on myös tuntikehysongelma, koska kansalaisopistoissa ei ole käytettävissä suuria tuntiresursseja. Oppisopimuskoulutus on järjestetty pääasiassa aikuiskoulutuskeskuksissa. Sen sijaan valinnaiset opinnot, jotka voitaisiin hyväksilukea ammatillisessa koulutuksessa, voidaan hyvin järjestää kansalaisopistoissa. (Sihvonen 2012.)

Opintojen tunnistaminen puhuttaa Autiota ja Hoolia (2012) tänä päivänä kansalaisopistotoiminnassa ja jotain uudistuksia tulisi tehdä. Opiskelijoiden tavoitteita ovat elämykset, löydökset ja hyödyt. Esteinä voivat olla lait, resurssit, innovaation puute jne. Koulutusorganisaatioiden yhteistyö on tällä hetkellä varsin vähäistä, mutta tulevaisuuden näkökulmasta katsottuna se olisi elintärkeätä. Yhteistyö voisi turvata mm. valtionapujen riittävyden ja saatavuuden sekä riittävän opiskelijamäärän. Yhteistyö on helpompaa lyhyillä kursseilla, koska pitkät kurssit vaativat

enemmän resursseja. Näkökulmina voisivat olla esimerkiksi suojele-, perinne- tai terveys- ja hyvinvointi. Myös näyttötutkinto-opintojen hyväksiluku II asteen opinnoissa voisi tulla kyseeseen tai myös aikuisten ammattitutkintojen orientoivat opinnot. Yhteistyö yliopiston kanssa on ollut kallista sekä opiskelijoille että kansalaisopistolle, mutta sillä on ollut merkitystä laatu- ja imagoasiana.

Kansalaisopistot, järjestävät taide-, kädentaito- ja kieliopintoja, joita on mahdollista Hoolin (2013) mukaan hyväksilukea ammatillisessa oppilaitoksessa ja lukiossa. Tornion kansalaisopistossa on muutama vuosi sitten Opitun tunnistaminen ja tunnustaminen -hankkeeseen liittyen tehty yhteistyötä ammattioppilaitoksen kanssa kurssien sisällön vastaavuudesta heidän opintosuunnitelmiinsa. Näiltä kursseilta opiskelija saa hyväksiluvun ammattiopistossa. Jokainen hyväksiluku on tapauskohtainen eli siinä tarkastetaan mm. opiskelijan suorittama työ ja osallistumisaktiivisuus/poissaolot oppitunneilla. Ammatillisten oppilaitosten opiskelijat maksavat itse kurssimaksun kansalaisopistolle opinnoistaan. Lukio puolestaan maksaa kansalaisopistolle oppilaidensa kurssimaksut esimerkiksi abikurssien ja avoimen yliopiston opintojaksoilta. On huomioitava, että kokonaisia tutkintoja ja valmistumisen ammattiin vapaan sivistystyön oppilaitoksista suorittaa vain kansanopistoissa ja liikunnan koulutuskeskuksissa, jotka ovat sisäoppilaitoksia. Muissa vapaan sivistystyön oppilaitoksissa on mahdollista järjestää vain osatutkintoja.

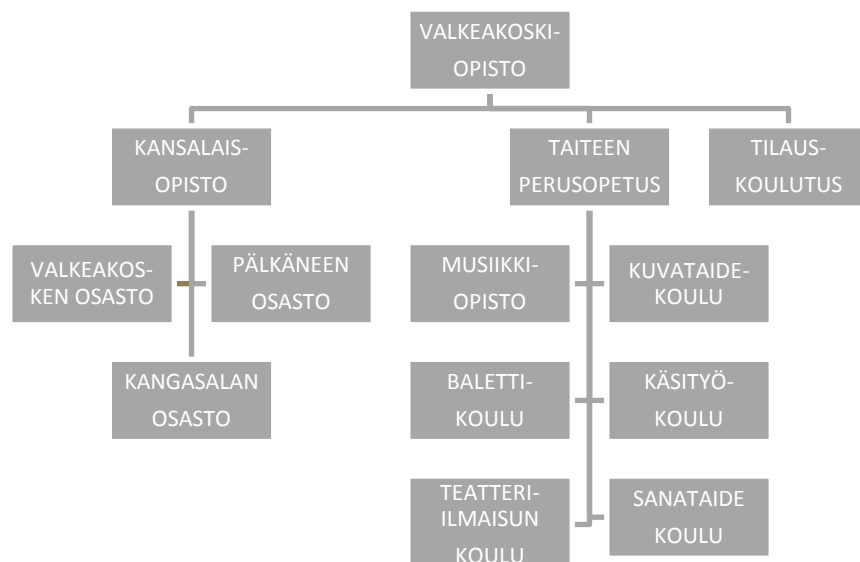
Tutkintotoimikunta voi antaa myös vapaan sivistystyön oppilaitokselle tutkinnon järjestämisoikeuden. Tällöin oppilaitos järjestää tutkinnon ja tutkintotoimikunta antaa todistuksen. Kyse on tällöin näyttötutkinnoista. Näyttötutkintona voi suorittaa ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkinnon. Näytöissä noudatetaan Opetushallituksen määräämiä tutkinnon perusteita. Tutkinnon suorittaminen näyttötutkintona ei edellytä koulutusta, mutta myös vapaan sivistystyön oppilaitoksissa saatu opetus edesauttaa luonnollisesti tutkinnon suorittamista. (Pitkänen 2012.)

3 TUTKIMUSKONTEKSTI, -AINEISTON HANKINTA JA ANALYSOINTI SEKÄ TUTKIMUKSEN VAIHEET

Aluksi esittelen Valkeakoski-opiston ja sen toimintaa ohjaavat strategiat sekä nykytila-analyysin. Tämän jälkeen käsittelen teknisen työn opiskelijaa kansalaisopistossa. Seuraavaksi esitän tutkimusaineiston hankinnan ja analysoinnin. Lopuksi kerron ja esitän kuvion tutkimuksen toteuttamisen vaiheista.

3.1 Valkeakoski- opisto, strategiat ja nykytila-analyysi

Valkeakosken työväenopisto aloitti toimintansa vuonna 1924 ja oli ensimmäisiä vapaan sivistystyön opistoja maassamme. Valkeakosken työväenopistosta Valkeakoski-opiston kansalaisopistoksi kehittynyt oppilaitos on kokenut lähes 90-vuotisen historiansa aikana sotavuodet (1939–1941), jälleenrakennuksen kauden (1945–1954), innostuksen hiipumisen ja hiljaiselon vaiheet (1946–1954), tasaisen kehityksen vaiheen (1954–1971) ja sitten nopean kasvun vaiheen vuosina 1971–1994 (Jussila 1994, 11, 13–15, 72–75, 82–83, 91, 110, 135–136.) Valkeakoski-opisto on menestynyt hyvin myös vuoden 1994 jälkeen rehtori Sihvosen aikana. Seuraavassa kuviossa on Valkeakoski-opiston nykyinen organisaatio.

Kuvio 10. Valkeakoski-opiston organisaatio 1.1.2013 (Valkeakoski-opiston esittely 2013)

Valkeakoski-opiston kansalaisopistolla on merkittävä rooli Etelä-Pirkanmaan kansalaisopistojen joukossa. Pälkäneen kansalaisopisto liitettiin Valkeakoski-opistoon vuoden 2012 alussa ja siten opiston vuosittainen tuntimäärä kasvoi noin 5000 tuntia (Valkeakoski-opiston vuosikertomus 2011, 3). Pälkäneen kansalaisopiston liittymisen jälkeen Valkeakoski-opistossa on lukuvuonna 2012/2013 noin 18000 valtionosuuteen oikeuttavaa opetustuntia ja noin 4500 opiskelijaa (Valkeakoski-opiston historiaa 2012). Opiston perusrahoitus tulee yksikköhintaan perustuvasta valtionosuudesta ja yksikköhinnan määrää valtio/opetusministeriö. Valkeakoski-opiston valtionosuustunnit (2013 alussa on 23 370 oppituntia) x oppitunnin hinta (78,75 euroa/oppitunti) x valtionosuusprosentti (57 %) kertovat, kuinka paljon rahaa valtio antaa Valkeakoski-opiston toimintaan. Tämä raha ei näy opiston talousarviossa, koska se maksetaan muiden valtionosuuksien yhteydessä Valkeakosken kaupungille. (Sihvonen 2013.)

Kangasala-Opisto liittyi Valkeakoski-opiston kansalaisopistoon vuoden 2013 alussa. Kangasalan osasto vaikuttaa merkittävästi opiston tunnuslukuihin. Vuoden 2013 alussa on kansalaisopistossa yhteensä noin 23000 h ja opiskelijoita noin 8500. Vuoden 2013 alussa Valkeakoski-opisto on kansalaisopistojen yksikköhintojen ja valtionosuuden laskennallisten perusteiden mukaan Suomen 12:nneksi suurin kansalaisopisto.

Merkittävä kehitys oli tilauskurssitoiminnan käynnistyminen 1990-luvulla ja tuolloin alkoi myös lasten ja nuorten taiteen perusopetus. Tilauskoulutus poikkeaa valtionosuustuntien opetustarjonnasta siten, että se tuoteistetaan, markkinoidaan ja hinnoitellaan tapauskohtaisesti markkinahintaan eli tuloksen on jätävä positiiviseksi. Tilauskoulutus järjestää ja toteuttaa kielten ja tietotekniikan opetusta sekä järjestää Etelä-Pirkanmaan kunnille ja yhteisöille eri alojen henkilöstökoulutusta. (Valkeakoski-opiston Tilauskoulutus Tiedonjyvä 2012.) Teknisen työn koulutusta voidaan myös järjestää tilauskoulutuksena.

Valkeakoski-opiston visio 2017 on olla toimialueensa kuntalaisten yhteinen oppimiskeskus, joka tarjoaa laadukkaan ja viihtyisän oppimis- ja työympäristön sekä on aktiivinen vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen kehittäjä (Valkeakoski-opiston strategiset asiakirjat 2012).

Sivistystoimen keskuksen johtosäännössä Valkeakoski-opiston toiminta-ajatus on: *”Valkeakoski-opisto järjestää vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaista opetusta. Valkeakoski-opisto järjestää taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) mukaista koulutusta musiikissa, kuvataiteessa, käsityössä, tanssissa, teatteri-ilmaisussa ja sanataiteessa. Valkeakoski-opisto järjestää tilauskoulutuksena lyhytkestoista, ei tutkintoon tähtäävää ammatillista täydennyskoulutusta ja työvoimapolitiittista ohjaavaa koulutusta.”* (Valkeakoski-opiston toimintakäsikirja 2012, 6.)

Strategiset tavoitteet on päivitetty 16.9.2011 ja ne ovat: Sivistyksellinen tasa-arvo, laatu ja osaaminen, yhteistyö ja verkostoituminen, yhteisöllisyys ja kestävä kehitys (Valkeakoski-opiston strategiset asiakirjat 2012). Vision ja strategisten tavoitteiden lähtökohtina ovat huomioitu omistajan eli Valkeakosken kaupungin vastaavat dokumentit, jotta ne olisivat linjassa keskenään. Strategisia tavoitteita päivitetään vuosittain, tätä työtä tekevät päätoimiset opettajat ja koulutussuunnittelijat sekä osastonjohtajat yhdessä rehtorin kanssa.

Valkeakoski-opiston hiotussa strategiassa (Liite 9) on otettu käyttöön Balanced Scorecard (BSC), tasapainotettu mittaristo tai tulokortti (Valkeakoski-opiston strategiset asiakirjat 2012). Kaplanin ja Nortonin (2004, 11) mukaan BSC-mittaristo soveltuu hyvin yleishyödyllisiin organisaatioihin, joissa ei keskitytä yritysten tavoin taloudellisiin tuloksiin. Ei-taloudellisilla mittareilla voidaan laajentaa näkökulmaa koskemaan asiakkaita, sisäisiä prosesseja sekä tukea oppimista ja kasvua. Valkeakoski-opiston vuonna 2011 tehdyn tasapainotetun strategian kehittämistyön asiakirjoja ovat kestävä kehitys, monikulttuurisuus sekä markkinointistrategia. Kestävä kehitys on kirjattuna kohdeorganisaatiossa kaikkiin strategiaan asiakirjoihin: Visio, BSC ja Koulutuspalvelusuunnitelma sekä myös EFQM – arviointimenetelmä.

Valkeakoski-opiston kehittämisohjelmakaudella 2012–2013 toteutetaan viisi LAKE-hakemuksen mukaista kehittämishanketta. Nämä hankkeet ovat kansalaisten tietoyhteistyövalmiudet ja sosiaalisen median käyttö, hyvinvointi ja terveys, monikulttuurisuus, erityistä tukea tarvitsevien ryhmien koulutukseen pääsyn edistäminen sekä kestävä kehitys. (Valkeakoski-opiston kehittämisohjelma 2010–

2013.) Kestävä kehitys painottuu myös Grundvig – hankkeena toteutettavassa Cristal – hankkeessa, johon liittyy kestävän kehityksen kansainvälinen yhteistyö Norjan, Alankomaiden, Portugalin, Italian, Turkin, Viron sekä Itävallan kanssa.

3.2 Teknisen työn opiskelija kansalaisopistossa

Teknisen työn käsite otettiin Sihvosen (2013) mukaan kansalaisopistossa käyttöön 1980-luvulla. Tuolloin alkoivat metallityöt ja koneenkorjaus, joissa oli teknisen työn opetusta. Taustalla oli myös Opetushallituksen ammatillisissa oppilaitoksissa käyttämä termi, josta se heijastui vapaaseen sivistystyöhön. Vuonna 1998 alkoi teknisen työn aineryhmä ja siitä johdettuna on teknisen työn opiskelija tämän aineryhmän asiakkaasta käytetty nimike. Seuraavaksi taulukko opiskelijataustoista osastoittain v. 2012. Valkeakosken ja Pälkäneen osastojen tiedot on yhdistetty.

Taulukko 1. Kansalaisopiston opiskelijoiden tausta (Valkeakoski-opiston koulutuspalvelusuunnitelma 2012, 5.)

Opiskelijan tausta	Valkeakosken osasto	Pälkäneen osasto	Kangasalan osasto
mies	906 (21 %)		626 (21 %)
nainen	3380 (79 %)		2324 (79 %)
16–40 -vuotias	21 %		26 %
41–60 -vuotias	36 %		41 %
61–80 -vuotias	33 %		31 %
81- yli 91 -vuotias	2 %		2 %
ei tiedossa	5 %		
perusaste	17 %		21 %
toinen aste	46 %		47 %
korkea aste	30 %		32 %
työllinen	54 %		59 %
opiskelija	9 %		6 %
eläkeläinen	26 %		26 %
muu, kotiäiti ym.	5 %		6 %

Taulukon 3 ikäryhmistä aliedustettuina ovat ikäryhmään 20–39 v kuuluvat henkilöt, kaiken ikäiset miehet ja työelämän ulkopuolella olevat ei eläkeläiset kuten kotiäidit. (Valkeakoski-opiston koulutuspalvelusuunnitelma 2012, 5.)

Opiskelijat ovat tänä päivänä hyvin motivoituneita teknisen työn kursseilla, he ovat kurssimaksun maksaneita ja haluavat rahalle vastineeksi mahdollisuuden toteuttaa omia tuoteideoitaan. Tekniseen työhön tulee HelleWin mukaan vuosittain vain muutamia uusia opiskelijoita, suuri osa opiskelijoista on ollut yli 10 vuotta samalla kurssilla. Opiskelijat ovat usein kurssi- ja ryhmäsidonnaisia. Yleistä on, että kurssiajalla on suuri merkitys johtuen joko työajoista (työlliset) tai muista harrastuksista (eläkeläiset). Harrastus saattaa olla monille tärkeä yhteisöllinen tapahtuma, useat teknisen työn ryhmät haluavat pitää yhteisen kahvitauon, vaikka kurssiaika on keskimäärin noin 2-4 h kerrallaan kurssista riippuen.

Teknisestä työn puutyöryhmistä puuttuvat vuodesta 2011 alkaen Inkisen (2012) ja myös tutkijan mielestä 20–39 –vuotiaat sekä ei eläkeläiset, mutta yli 40-vuotiaita miehiä on keskimäärin enemmän kuin muissa aineryhmässä. Teknisen työn opiskelijan kuvaus Valkeakosken osaston kaikkien kurssien tarkastelun näkökulmasta ei ole yksiselitteisen selkeä. Esimerkiksi puutyöpainotteisten kurssien opiskelijat ovat valtaosaltaan eläkkeellä olevia miehiä. Sen sijaan HelleWin (27.12.2012) mukaan muiden Lumikorven teknisen työn kurssien opiskelijoiden tausta on viimeisen 10 vuoden aikana ollut varsin erilainen. Esimerkiksi lukuvuonna 2012/2013 koru- ja ketjunvalmistuskurssilla puolet opiskelijoista (16) on naisia ja työikäisten määrä on puukursseja suurempi.

Selkeänä poikkeuksena keskiverto-opiskelijasta teknisessä työssä on esimerkiksi Tee itselle lumilauta tai laskettelusukset -kurssi Valkeakosken osastossa, jossa lukuvuotena 2012/2013 on 14 miesopiskelijaa ja yksi naisopiskelija. Tämän kurssin opiskelijoiden keski-ikä on vain noin 34 vuotta ja kolmea opiskelijaa lukuun ottamatta kaikki ryhmän jäsenet ovat työssäkäyviä (HelleWi 25.12.2012.) Tämä kurssi on myös valtakunnallisesti hyvin harvinainen, jota kuvaa se, että tälle kurssille tulee opiskelijoita jopa satojen kilometrien päästä, jota ei tapahdu muiden teknisen työn kurssien osalta.

Teknisen työn opiskelijat käyttävät paljon erilaisia työturvallisuusohjeita vaativia koneita ja käsityövälineitä. Työskentelyssä on siten keskeistä kädentaidot ja käsityö, jossa korostuu turvallinen työskentely. Opiskelijan työskentely tapahtuu usein varsinkin puutyöverstaalla meluavassa ja puupölyä sisältävässä oppimisympäristössä työpöytien ääressä yksilöllisiä töitä tehden.

3.3 Tutkimusaineiston hankinta ja analysointi

Kartoitin ensin vastaavien kansalaisopistojen korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssitarjontoja ja tein sen perusteella asiakaskyselyn kohdeorganisaation opiskelijoille. Lisäksi tein pilottikursseista havainnointeja analysoiden kaikkia edellä mainittuja menetelmiä rinnakkain. Tutkimuksen lähestymistapa oli siten monimenetelmällinen, koska tutkin useiden rinnakkain koottujen menetelmien aineistoja (Virtuaali ammattikorkeakoulu 2013). Tutkimus eteni joustavasti kyselyiden avulla kohti päämäärää ja luotin omiin havaintoihini Hirsijärven, Remeksen ja Sajavaaran (2008, 160) mukaan kerättyjen kysely- ja haastattelutietojen lisäksi.

Olin ennen otoksen valintaa puhelimitse yhteydessä kansalaisopistoihin. Otoksen vastaajat valitsin harkiten kuten laadulliseen tutkimukseen Tuomen ja Sarajärven (2009, 84–85) mukaan kuuluu. Ne opistot, joissa oli tiettävästi ollut ainakin jossain määrin tutkimusaiheeseen liittyviä kursseja, tulivat valituiksi otokseen. Siten keräsin tietoa tutkittavasta ilmiöstä niiltä henkilöiltä, joilla oli mahdollisimman paljon kokemuksia ja tietoa. Jatkoin palautusaikaa moneen otteeseen, jotta sain koko otokselta vastaukset.

Testasin kansalaisopisto -kyselylomaketta etukäteen työyhteisössäni. Siihen vastasivat satunnaisesti valitut tunti- ja/tai aineryhmävastaavat opettajat. Koevastaajien tausta vastasi Webropol – kyselyn vastaajien taustaa. Saadut palautteet huomioin kysymysasettelussa ja niiden perusteella muokkasin varsinaisen kyselylomakkeen. Kansalaisopistojen yhdistymisistä johtuen, sain tietoa valtakunnallisesti laajalta alueelta, koska seudulliset isot opistot toimivat useiden kuntien alueella. Tulosta paransi se, että otoksessa (10) oli valtionosuustuntien mukaan viisi Suomen suurinta kansalaisopistoa (Kansalaisopistojen liitto KoL 2012).

Kansalaisopisto-kyselyyn vastasivat kaikki opistot ja Hirsjärveä ym. (2010, 195) mukaillen sain laajan alkukartoitusaineiston, koska kysyin monia asioita ja otos on kattava. Kansalaisopistokyselyn (Liite 1) avulla selvitin alatutkimuskysymystä: ”*Millaisia sisustamis- ja korjausrakentamisen opintoja järjestettiin muissa kansalaisopistoissa lukuvuodesta 2000/2001 alkaen ja millaisia kokemuksia niistä saatiin?*” Kyselyn toteutin internetin välityksellä toimivan Webropol -kysely- ja tiedonkeruusovelluksen avulla syksyllä 2012 lukuvuoden 2012/2013 alkuvaiheen jälkeen saadakseni paremman vastausprosentin. Kyselylomakkeeseen vastattiin sähköpostiin saapuneen Webropol -linkin kautta.

Asiakaskyselyn (Liite 2) avulla selvitin alatutkimuskysymystä: ”*Millaisia korjaus- ja sisustusrakentamisen opintoja kohdeorganisaation nykyiset kädentaitojen asiakkaat toivovat?*” Tämän kyselyn toteutin kohdeorganisaation kolmen osaston kädentaitojen opiskelijoille ja kyselytutkimuksen kysymysten laadinnassa hyödynsin kansalaisopistokyselystä saamani tiedot. Kyselyyn (n 164) vastasi 75 henkilöä. Otokseen valitsin teknisen työn, tekstiilityön ja kudonnan ryhmiä. Otoksesa olivat kaikki omat opetusryhmäni, koska tavoitteenani oli omien kurssien ja oman opetuksen muokkaaminen. Kyselyn toteutin syyslukukauden lopussa 2012 lukuvuoden 2012/2013 kurssiosallistumista koskien Webropol -kysely- ja tiedonkeruusovelluksen avulla.

Testasin asiakas -kyselylomaketta etukäteen työyhteisöni tunti- ja/tai aineryhmävastaavilla opettajilla sekä myös opiskelijoilla. Saadut palautteet huomioin kysymysasettelussa ja niiden perusteella muokkasin varsinaisen kyselylomakkeen. Kysymykset olivat yksiselitteisiä, mutta jatkoin palautusaikaa, koska Kangasalan uusi osasto liittyi HelleWi-ohjelmaan vasta joulukuun 2012 alussa, jolloin sain käyttööni opiskelijatiedot asiakaskyselyäni varten.

Webropol -kyselyiden raportit sain taulukkomuotoisena (liitteet 6 ja 7) ja vapaa-
muotoiset vastaukset yhdistelin teemoittain. Saadut aineistot kyselyistä yhdistelin analysointivaiheessa teemoittain ja tärkeimmistä kommentteista tein raporttiin koonnit.

Pilottikursseista sain tutkimusaineistoa havainnoinnin, ja normaalisti käytössä olevien kurssipalautteiden sekä -raportin avulla. Suoran havainnoinnin avulla pääsin Hirsjärven ym. (2008, 185) mukaan selville siitä, miten ihmiset toimivat ja kurssipalautteiden avulla pääsin selville siitä, mitä he ajattelivat, tunsivat, kokivat tai uskoivat. Havainnointi on Hirsjärven ym. (2010, 213) mukaan erinomainen menetelmä tilanteissa, jotka ovat vaikeasti ennakoitavissa ja nopeasti muuttuvia ja juuri tällaisena koin tutkijana sekä oman että myös muiden opettajien opetustilanteet havainnoidessani niitä.

Opetin pilottikurssina 104 tuntia kestävästä sisustusrakentamisen iltaryhmä -kurssin omassa työpisteessäni. Kurssin aikana tein opiskelijoista havaintoja pitäen tutkimuspäiväkirjaa syyslukukauden ajan. Kurssin puolivälissä tein kurssista välipalautteekyselyn aikataulusyistä johtuen (Liite 5).

Lisäksi opetin korjausrakentamisen luentosarja -kurssilla Pälkäneen osaston Mikolan navetassa kahdeksan tuntia. Kerroin havainnoitaville opiskelijoille suullisesti etukäteen sekä tutkimuksestani että roolistani. Tutkijana toimin osallistuvana havainnoijana Grönforsin (2007, 153) mukaan mahdollisimman luontevasti mitenkään muuttamatta persoonallisuuttani, jotta se loisi luottamusta ja varmuutta. Opiskelijat saivat siten mahdollisuuden vaikuttaa omilla mielipiteillään korjausrakentamisen opetuksen kehittämistyössä. Opetuksen havainnoinnit kirjasin Metsämuurosta (2005, 228) mukaillen tutkimusmuistiinpanoiksi. Jokaisen luennon jälkeen opiskelijat tekivät kirjallisen vapaamuotoisen palautteen (Liite 3). Kurssin päätyttyä tein normaalin arviointiraportin (Liite 4) koko kurssista. Näin ollen tämän pilottikurssin asiakaspalautte oli normaalikäytäntöä kattavampi.

Aineiston käsittely tapahtui analysoimalla sekä kansalaisopisto- että asiakaskysely ja pilottikursseista saatu havainnointiaineisto. Tutkimuksen päätavoitteena oli kehittää Valkeakoski-opiston kansalaisopiston teknisen työn opetusta siten, että tarjoan tulevana lukuvuotena Valkeakosken, Pälkäneen ja Kangasalan osastojen asiakkaille uusia kursseja ja lisäksi teen tulevaisuudensuunnitelman. Kyseisillä menetelmillä vastasin tutkimuskysymykseen: *Millaisia opiskelijoiden ja toimintaympäristön tarpeita vastaavia teknisen työn korjaus- ja sisustusrakentamisen*

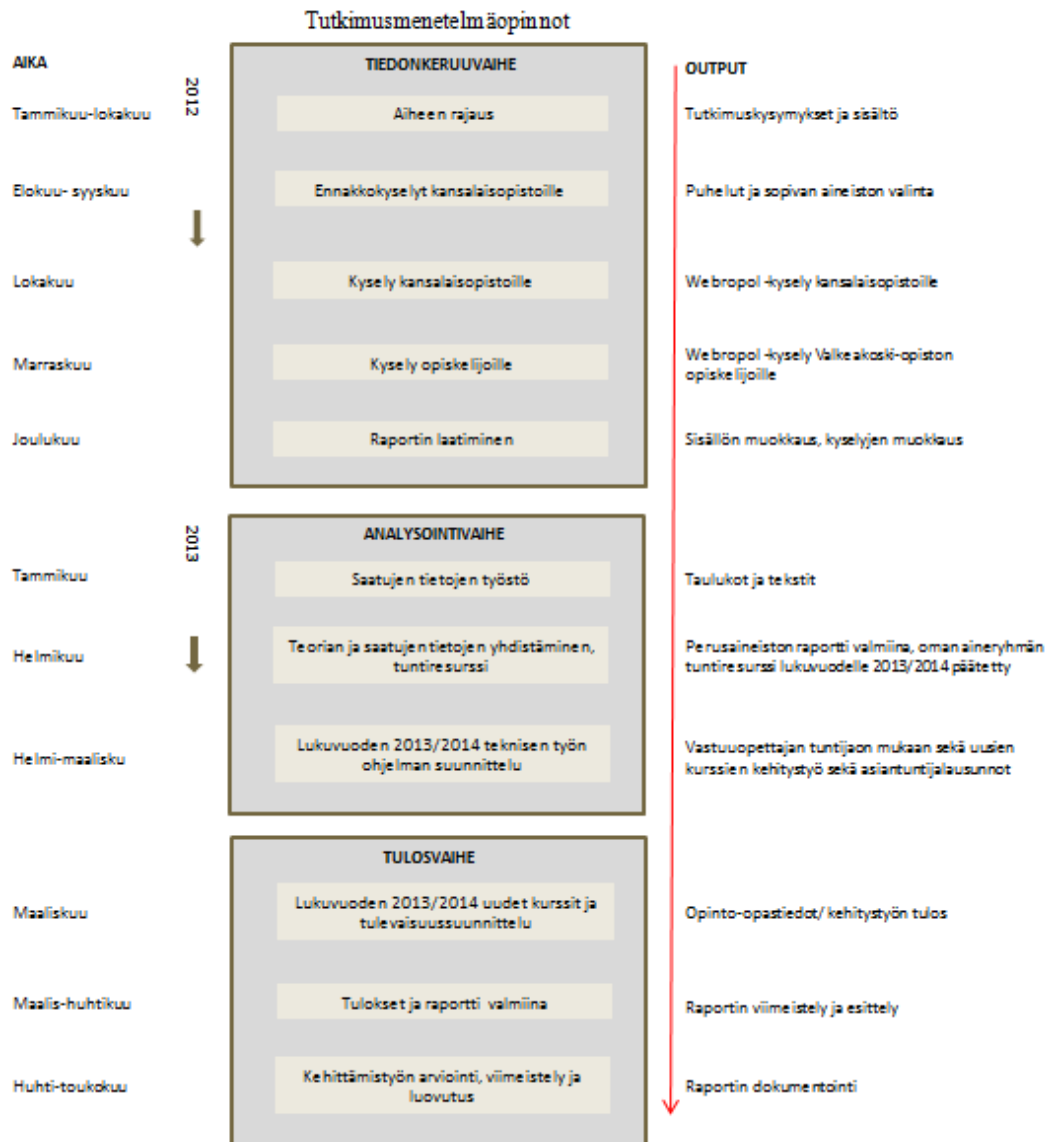
opintoja lukuvuonna 2013/2014 sekä tulevaisuudessa tulee järjestää Valkeakoski-opiston kansalaisopistossa?

Analysointimenetelmänä oli Tuomen ja Sarajärven (2002, 97, 105 ja 110–115) mukaan kvalitatiiviseen tutkimukseen sopiva aineistolähtöinen sisältöanalyysi. Pyrkimyksenä oli, että tutkittavasta ilmiöstä tein kuvauksen tiivistetyssä ja yleisessä muodossa johtopäätöksiä varten. Aineistolähtöinen sisältöanalyysi oli karkeasti kolmivaiheinen prosessi, johon kuuluivat aineiston pelkistäminen, aineiston ryhmittely ja teoreettisten käsitteiden luominen. Tutkimusaineistosta valitsin ja muokkasin tarvitsemiani tietoja uusiin korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssisisältöihin. Loin teoreettiset käsitteet jo ennen kyselyjä teoriaosuudessani 2.3 luvussa, jossa määritin tutkimuksen keskeiset ja kohde-organisaation käyttämän määrittämyksen korjaus- ja sisustusrakentamisesta. Tämä oli välttämätöntä, jotta pystyin kyselyissäni kysymään oikeita asioita, jotka liittyivät juuri näiden käsitteiden käyttöön kursseja suunniteltaessa ja toteutettaessa. Pelkistin aineiston tutkimuskysymyksien mukaisesti tiivistäen. Sain kyselyraportit Webropol –tiedonkeruun avulla valmiina taulukoina ja pystyin tällöin yhdistämään esimerkiksi Kangasalan osaston vastaajien vastaukset kysymyksittäin. Näin sain pelkistettyä kyselyistä ne asiat, jotka katsoin merkittäviksi tutkimusongelmaani nähden. Havainnointini pelkistin viiteen, kurssin onnistumisen kannalta mielestäni merkittäviin tavoitteeseen.

Tämän jälkeen ryhmittelin aineiston Tuomen ja Sarajärven (2002, 97, 105 ja 110–115) mukaan uudelleen johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi sen mukaan, mitä olin tutkimusaineistosta etsimässä ja tässä oli lähtökohtana ajatuskokonaisuus korjaus- sekä sisustusrakentamisen opinnoista siihen liittyvine asioineen. Keskeinen asia oli kurssien sisältö, koska laadin tutkimukseeni perustuen uusia korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseja lukuvuodelle 2013/2014 kansalaisopiston osastoihin. Tässä kehittämistyössä kiinnitin huomiota saatuihin kurssipalautteisiin sekä tuntiopettajien ja osastojohtajien ja myös rehtorin näkemyksiin. On huomioitava, että keräsin aineistoa useissa vaiheissa ja rinnakkain eri menetelmillä. Analysointia tapahtui näin ollen Hirsjärven ym. (2010, 223) mukaan pitkin tutkimuksen etene- mistä.

3.4 Tutkimuksen vaiheet

Tutkimus muodostuu kolmesta eri vaiheesta, joita ovat tiedonkeruu-, analysointi- ja tulosvaihe. Seuraavassa kuviossa esitän tutkimuksen toteutuksen vaiheet alkaen tammikuusta 2012 ja päättyen toukokuuhun 2013.

Kuvio 11. Tutkimuksen toteuttamisen vaiheet

Tiedonkeruuvaihe sisälsi viisi vaihetta käynnistyen tammikuussa 2012 ja päättyen huhtikuun alkuun 2013. Aiheen rajaaminen sisältää tutkimuskysymysten rajaamisen ja kiteytyi noin yhdeksän kuukauden aikana. Samaan aikaan tein kansalaisopis-

toille elo-syyskuussa ennakkokyselyjä puhelimitse, jotta sain valittua sopivan kohderyhmän kansalaisopisto-kyselyyn.

Lokakuussa 2012 lähetin Webropol -kansalaisopistokyselyn 10 kansalaisopistoon. Johtuen palautusten viivästymisestä lähetän toisen Webropol – asiakas-kyselyn Valkeakoski-opiston opiskelijoille vasta marraskuussa, jolloin olin jo saanut miltei valmiiksi raportin ensimmäisestä kyselystä. Ensimmäisen kyselyn tietoja hyödynsin toisessa kyselyssä. Joulukuussa aloitin raportin työstämisen.

Analysointivaiheeni sisälsi kolme eri vaihetta ja alkoi jo tammikuussa 2012 tutkimuksen alkuvaiheessa sekä päättyi maaliskuuhun 2013. Empiirinen tutkimukseni perustuu aineistolähtöiseen sisältöanalyysiin ja sisälsi kolme vaihetta: teoreettisten käsitteiden luominen, aineiston pelkistäminen ja aineiston ryhmittely. Saadun aineiston työstäminen raporttimuotoon kesti noin neljä kuukautta joulukuusta 2012 maaliskuun lopulle 2013.

Helmikuussa 2013 yhdistin teorian eri menetelmillä hankittuihin tietoihin ja sain perusaineiston raportin valmiiksi. Samanaikaisesti tein kohdeorganisaation teknisen työn vastuuopettajan työtäni eli laadin lukuvuoden 2013/2014 teknisen työn alustavan kurssisuunnitelman eri osastoihin. Tähän työhön tutkijana liittyi keskeisesti tutkimuskysymys korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssien osalta.

Tulosvaiheessa maaliskuussa 2013 jatkoin tutkimuksen keskeisen tavoitteen valmistelua: lukuvuoden 2013/2014 korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssien tarkempaa suunnittelua kohdeorganisaation eri osastoihin. Tutkimuksen loppuvaiheessa korostui reflektointitieto kohdeorganisaation osastonjohtajilta ja rehtorilta. Huhtikuun alussa viimeistelin yhteenvedon kehittämisehdotuksineen ja pohdintoineen seuraavien lukuvuosien tulevaisuudesta ja tein raportin valmiiksi. Tutkimuksen esitän Lahden ammattikorkeakoulussa huhtikuun puolivälissä.

Huhtikuun lopussa teen tarvittavat korjaukset tutkimukseeni. Tämän jälkeen tutkimus arvioidaan ja dokumentoidaan theseus-tietokantaan. Luovutan tutkimuksen myös työn tilaajalle eli Valkeakoski-opiston kansalaisopiston käyttöön.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA TULOKSET

Tässä luvulla esittelen tutkimukseni toteutuksen ja tulokset. Aluksi esitän teknisen työn opetuksen nykytila-analyysin. Sitten vastaan alatutkimuskysymyksiin yksi ja kaksi seuraavasti: Kansalaisopistot, asiakkaat ja havainnoinnit. Neljännessä alaluvussa vastaan tutkimuskysymykseen: *Millaisia opiskelijoiden ja toimintaympäristön tarpeita vastaavia teknisen työn korjaus- ja sisustusrakentamisen opintoja lukuvuonna 2013/2014 sekä tulevaisuudessa tulee järjestää Valkeakoski-opiston kansalaisopistossa?* Viidennessä alaluvussa vastaan alatutkimuskysymyksiin kolme ja neljä: Kestävä kehitys sekä ammatilliset opinnot korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseissa.

4.1 Kansalaisopiston teknisen työn opetuksen nykytila-analyysi

Kansalaisopiston teknisen työn tilanne kohentui merkittävästi vuonna 2002, jolloin Valkeakoski-opisto vuokrasi Valkeakosken keskustasta Lumikorvesta 660 m² tilan puutyön ja entisöinnin opetusta varten. Samana vuonna tekninen työ sai päätoimisen vastuuopettajan (Valkeakoski-opiston historiaa 2012.)

Tutkijan tehtävänimike on teknisentyönopettaja ja työtila Valkeakoski-opiston Lumikorven työpaja. Tehtävän tarkoitus on oman aineryhmän/tehtävänalan yleisten oppimistavoitteiden toteuttaminen vapaan sivistystyön kontekstissa. Tutkijan keskeisin tehtävä on vastata oman aineryhmänsä opetuksen suunnittelusta, arvioinnista ja kehittämisestä ennakoiden asiakkaiden tarpeita ja odotuksia sekä suunnitella ja hoitaa omaan opetusvelvollisuuteen kuuluva opetus. (Valkeakoski-opiston Tehtävänkuvaukset 2012.)

Kansalaisopiston teknisen työn opetuksen kehittäminen perustuu kurssisuunnittelun prosessin mukaiseen kehittämistyöhön. Opetusohjelman laatimisen prosessista (Liite 10) on lisäksi käytössä vaiheiden kuvaus sekä yhteenveto. Kansalaisopiston ydinprosessi on opetuksen toteuttaminen. Lisäksi kansalaisopistossa on kuvattu aliproessit: opetusohjelman laatiminen ja opetuksen arviointi. (Valkeakoski-opiston prosessit 2012.) Kansalaisopistossa ei käytetä termiä opetussuunnitelma

vaan puhutaan opetusohjelmasta. Yksittäisen kurssin kohdalla puhutaan kurssin suunnitelmasta, joista löytyy ainekohtaiset suunnitteluohjeet. (Valkeakoski-opiston opetussuunnittelun perusteet ja menettelyt 2013.) Kansalaisopiston HelleWi – kurssipalautejärjestelmästä saatujen asiakaspalautteiden avulla kehitetään aineryhmittäin opetustarjontaa. Seuraavissa taulukoissa 2 ja 3 on kooste teknisen työn opetuksesta kahtena peräkkäisenä lukuvuotena.

Taulukko 2. Teknisen työn kurssit lukuvuonna 2011/2012 (HelleWi 14.12.2012)

Kurssin nimi	Pv/Klo	Opiskelijat	Tunnit syksy/kevät	h/Yht
Puutyö päiväryhmä C	Ma 10.00–13.45	12	36/42	78
Puutyö iltaryhmä B	Ma 17.00–19.15	9	36/42	78
Puutyö päiväryhmä A	Ti 13.00–16.15	13	48/56	104
Puutyö iltaryhmä A	Ti 17.00–19.15	11	36/42	78
Puutyö päiväryhmä B	Ke 10.00–13.15	12	48/56	104
Nikkaroidaan yhdessä	Su 10.00–16.00	8+8	10/0	10
Puun veisto	Ke 15.30–20.00	5	0/43	43
Verhoilu A	Ma 13.00–15.15	10	36/42	78
Verhoilu B	Ma 15.30–17.45	11	36/42	78
Verhoilu C	Ma 18.15–20.30	12	36/42	78
Entisöinti A	Ke 14.15–17.30	8	48/56	104
Entisöinti B	To 17.00–20.15	11	48/56	104
Korukiven hionta	Ti 16.30–19.00	10	36/42	78
Korun- ja ketjunvalmistus	Ke 17.30–20.45	15	48/56	104
Korinpunonta	To 10.00–11.30	9	24/28	52
Lumilauta tai lasketteluskurssi	Ti 18.00–21.15	11	48/56	104
Puu- ja metallityökurssi	18.00–20.30	13	0/42	42
Soitinrakentaminen	Ke 16.30–20.15	7	0/30	30
Huonekaluverhoilu	Ma 17.30–20.30	11	0/56	56
Vöyrin puukko	Viikonloppu	17	0/60	60
Tee paimenpuhallin	La 10.00–13.00	ei tietoa	0/4	4
YHTEENSÄ			574/893	1467

Taulukko 3. Teknisen työn kurssit lukuvuonna 2012/2013 (HelleWi 14.12.2012)

Kurssin nimi	Pv/Klo	Opiskelijat	Tunnit syksy/kevät	h/Yht
Puutyö päiväryhmä A	Ma 9.30–11.45	7	36/42	78
Puutyö iltaryhmä	Ma 17.00–19.15	9	36/42	78
Puutyö iltaryhmä B	Ti 13.00–16.15	14	48/56	104
x) Sisustusrakentamisen iltaryhmä	Ti 17.00–20.15	9	48/56	104
Puutyö päiväryhmä C	Ke 9.30–12.45	13	48/56	104
Nikkaroidaan yhdessä	Su 10.00–16.00	10	10/0	10
Puun veisto	Ke 14.00–17.00	7	48/0	48
Verhoilu A	Ma 13.00–15.15	10	36/42	78
Verhoilu B	Ma 15.30–17.45	13	36/42	78
Verhoilu C	Ma 18.15–20.30	11	36/42	78
Entisöinti A	Ke 14.15–17.30	10	48/56	104
Entisöinti B	To 17.00–20.15	10	48/56	104
Korukiven hionta	Ti 16.30–19.00	11	36/42	78
Korun- ja ketjunvalm.	Ke 17.30–20.45	12	48/56	104
Korinpunonta	To 10.00–11.30	7	24/28	52
Lumilauta tai laskettelusyksikurssi	Ti 18.00–21.15	12	48/56	104
Puu- ja metallityökurssi	18.00–20.30	15	36/42	78
Puutyö- ja soitinrakennus	Ke 17.30–20.00	4	40/48	88
Huonekaluverhoilu	Ma 17.30–20.30	10	48/56	104
Härmän puukko	Viikonloppu	15	0/60	60
x) Korjausrakentamisen luentosarja	To 17.00–20.15 La 10.00–13.00	9	50/0	50
Pärekkopakurssi	To 17.00–20.15 La 10.00–16.15	12	0/16	16
Kivikoru, korukivi	Ke 18.00–21.00	9	0/52	52
Jalometalli, alkeet	To 17.30–20.30	6	0/39	39
Jalometalli, jatko	Ti 18.00–21.00	14	0/39	39
Huonekalujen entisöinti ja uudistaminen	Ma 18.00–20.30 Ke 16.00–18.30	16 9	0/39 0/39	39 39
Vanhaa uudistaen ja tuunaten	Ke 18.30–21.00	8	0/39	39
Puu- ja metallityö	Ti 18.00–20.30	14	0/39	39
Puutyö 1	To 15.30–18.00	14	0/39	39
Puutyö 2	To 18.00–20.30	14	0/39	39
Puukonrakenn. perusk.	Viikonloppu	22	0/40	40
Puu. ja metallityö	Ti 18.00–20.30	14	0/39	39
YHTEENSÄ			808/1337	2145

Taulukon 2 ja 3 valkoiset kurssit on järjestetty Valkeakosken osaston Lumikorven työpajassa. Tummennetut ovat 1.1.2012 alkaen Pälkäneen osaston kursseja ja tummimmat ovat 1.1.2013 alkaen Kangasalan osaston kursseja. Korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssit (x) tulevat osaksi teknisen työn opetusta lukuvuonna 2012/2013. Tutkija toimi opettajana taulukoiden 2 ja 3 seitsemässä ylimmässä kurssissa poislukien puutyö iltaryhmä B (Taulukko 2) ja puutyö iltaryhmä (Taulukko 3). Lisäksi tutkija toimi yhtenä luennoijana korjausrakentamisen luentosarja – pilottikurssissa (x/ Taulukko 3).

Teknisessä työssä oli lukuvuonna 2011/2012 syksyllä 574 h ja keväällä 893 h johtuen Pälkäneen osaston kevään lisätunneista eli yhteensä 1467 h. Vastaavasti lukuvuotena 2012/2013 teknisen työn tunteja oli syksyllä 808 h ja keväällä 1337 h johtuen Kangasalan osaston lisätunneista eli yhteensä 2145 h. Tekniseen työhön tuli tuntilisäystä lukuvuodelle 2012/2013 Pälkäneen osastosta 350 h ja Kangasalan osastosta kevätlukukaudelle 443 h, uusien osastojen opetuksesta johtuen. (Helle-Wi 14.12.2012.)

Aineryhmiä koskevissa erityispäätöksissä lukuvuodelle 2012/2013 teknisen työn painopisteenä ovat sisustus- ja korjausrakentamisen kurssit. Kurssivalikoimassa säilyvät puutyöt, entisöinti, verhoilu, korunvalmistus ja kivenhionta – kurssit erilaisten vaihtuvien erikoiskurssien ohella. Näiden kurssien toteuttamistapa säilyy edellisten vuosien tapaan lyhyinä tai pitkinä kursseina. Kestävä kehitys on painopisteenä. Perusopetuksen kysyntä kiinnostaa edelleen kädentaitojen opetuksessa. Erityisaihealueiden ja kotoilun suosio mahdollistaa korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssit. (Valkeakoski-opiston koulutuspalvelusuunnitelma 2012, 7.)

Valkeakoski-opiston laajeneminen vaikuttaa merkittävästi tutkijan vastuuopettajan työhön. Pälkäneen osasto (1.1.2012) sekä Kangasalan osasto (1.1.2013) tuovat tekniseen työhön (kädentaidot) paljon uusia opetustiloja, kursseja, lisätunteja sekä tunti- ja luento-opettajia. Näillä muutoksilla on merkitystä myös tämän tutkimuksen kannalta, koska kaikki nämä tekijät on huomioitava kurssisuunnittelussa. Kurssimuutoksia on tehtävä sekä tutkijan että kollegojen kokemuksiin perustuen harkitusti ja asiakaspalautteet huomioiden.

Teknisen työn nykytila on muuttunut merkittävästi kuten taulukot 1 ja 2 esittävät. Muutoksen on aiheuttanut kansalaisopiston kasvu kahtena peräkkäisenä vuotena. Tekniseen työn opetuksen tuntimäärä on siten kasvanut merkittävästi lukuvuodesta 2011/2012/ (1467 h) lukuvuoteen 2013/2014 (tuleva tuntikehys 2710 h), yhteensä kasvu on ollut peräti 1243 h. (HelleWi 15.3.2013.)

Lukuvuoden 2013/2014 tuntikehys käsiteltiin kansalaisopiston päät -kokouksessa 11.2.2013 kollegiaalisesti, johon perustuen teknisen työn tuntimääriä lisättiin tuntikehysessä Valkeakosken osastoon 70 h, Pälkäneen osastoon 20 h ja Kangasalan osastoon 141 h eli yhteensä 231 h lukuvuodelle 2013/2014. Teknisen työn tuntikehys on siten lukuvuonna 2013/2014 yhteensä 2710 h ja lisäys 8,5 %, jota tutkija perusteli tutkimustuloksena saaduilla asiakkaiden toiveilla uusista kursseista. Toinen perustelu oli näiden uusien korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssien jatkokehittäminen myös tilauskoulukseen saatavien kokemusten pohjalta. Kolmantena perusteluna olivat paikallisen Valkeakosken ammatti- ja aikuisopiston (VAAO) opiskelijoiden valinnaisten opintojen kurssitoiveet, joita he olivat esittäneet tuntiopettajalleen. Lisäksi perusteluna oli mm. Saloheimon (2013) esille nostama osaamisperusteinen opetussuunnitelma, jolla kansalaisopisto voisi helpottaa osaamisen tunnistamista ja tunnustamista liittyen tutkimuksen tulevaisuuden kehittämissuunnitelmaan (Valkeakoski-opiston päät kokous 2013.)

4.2 Kansalaisopistokyselyn toteutus ja tulokset

Lähetin 5.10.2012 Webropol -kysely- ja tiedonkeruusovelluksen avulla kansalaisopistokyselyn saatteineen (Liite 1) 10 kansalaisopistolle eri puolille Suomea. Kyselyyn vastaamattomia opistoja muistutin kyselystä vastausajan lopussa 23.10. Jatkoisin palautusaikaa, koska vastaamattomat opistot lupasivat vastata mahdollisimman pian, mutta muistutin uudelleen puhelimitse tai sähköpostitse vielä kaksi kertaa ja yhtä opistoa neljä kertaa. Viimeinen palautus tuli vasta 3.12.2012 eli jatkoisin vastausaikaa noin kuusi viikkoa, johon tärkein syy oli vastaajien työkiireet.

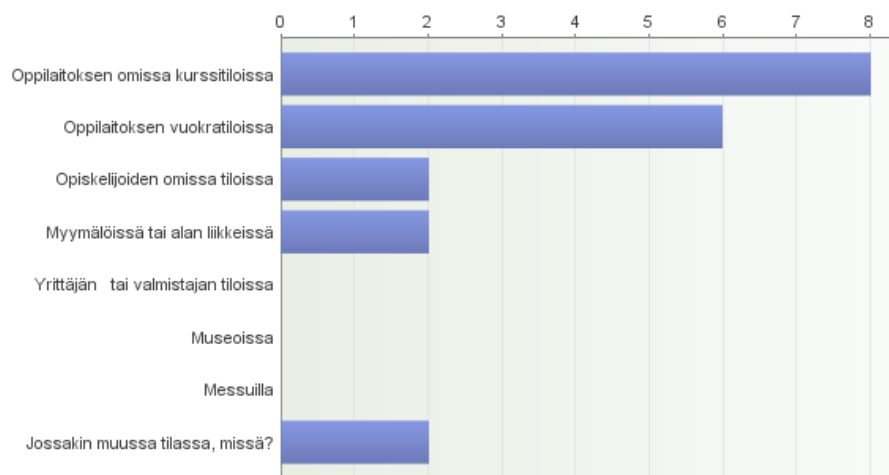
Kansalaisopistokyselyyn osallistuivat satunnaisessa järjestyksessä seuraavat kansalaisopistot: Tornion kansalaisopisto (Tornio), Wellamo-opisto (Lahti), Kurikan kansalaisopisto (Kurikka), Helsingin kaupungin suomenkielinen työväenopisto (Helsinki), Vaasa-opisto (Vaasa), Ahjolan kansalaisopisto (Tampere), Kangasala-Opisto (Kangasala, liittyi Valkeakoski-opistoon 1.1.2013 Kangasalan osastoksi), Vantaan aikuisopisto (Vantaa), Espoon kaupungin työväenopisto (Espoo) ja Kuopion kansalaisopisto (Kuopio).

Vastaajiksi kukin opisto valitsi kansalaisopistokyselyn kannalta parhaan mahdollisen henkilön. Satunnaisessa järjestyksessä vastaajien ammattinimikkeet olivat: päätoiminen teknisen työn opettaja (3), teknisen työn tuntiopettaja, kädentaitojen suunnittelijaopettaja, käsityöaineiden johtava suunnittelijaopettaja, koti- ja vapaa-aikatiimin tiimivastaava, rehtori, tekstiilityön suunnittelijaopettaja, johtava tekstiilityön opettaja ja koulutuspäällikkö. Joissakin opistoissa kyselyyn vastasi usea henkilö, mutta yhteenvedoista vastasivat edellä esitetyn taustan omaavat henkilöt.

Valitsin kansalaisopistokyselyyn osallistuneet opistot ennakkoselvitykseeni pohjautuen. Selvitin puhelimitse sekä opistojen nettisivuilta sellaisia kohdeorganisaatioita, joissa oli järjestetty korjaus- ja/tai sisustusrakentamiseen liittyviä kursseja. Jo etukäteen tavoitteena oli valita noin 10 erikokoista opistoa eri puolilta Suomea, jotta otos olisi valtakunnallisesti kattava sekä heterogeeninen. Samalla selvitin, kuka olisi tämän kyselyn paras asiantuntijavastaaja näissä opistoissa ja lähetin kyselyn suoraan saamiini sähköpostiosoitteisiin. Näin halusin varmistua siitä, että kyselyni ohjautuisi suoraan oikealle henkilölle ja hän olisi etukäteen orientoitunut siihen osallistumaan.

Sain kansalaisopistokyselyn vastaajilta etukäteen kyselyn kannalta arvokasta tietoa siitä, millaisiin kysymyksiin eri kansalaisopistoissa olisi mahdollista löytää vastauksia ja millaisiin kysymyksiin ei voitaisi vastata. Tämän tiedon hyödynsin kyselylomakkeen kysymysten laadinnassa, joka varmasti helpotti vastaajien työtä. On huomioitava, että eri opistoissa esiintyi erilaisia kurssidokumentointijärjestelmiä, jotka saattoivat hankaloittaa joidenkin vastaamista. Otoksen opistot olivat esimerkiksi siirtyneet eri aikaan atk-pohjaiseen dokumentointiin, jolloin tiedot voitiin helpommin löytää ja siirtää kyselyyni.

Kansalaisopistokysely (liite 5) tuotti ennakko-odotuksia enemmän tutkimustietoa. Kaikissa 10 opistossa oli järjestetty korjaus- ja tai sisustusrakentamisen kursseja lukuvuodesta 2000/2001 lukuvuoteen 2012/2013 asti, mutta niiden määrässä oli suuria eroja. Suurin osa opistoista oli järjestänyt kursseja 1-8, mutta kolmessa opistossa oli ollut peräti 22–34 kurssia tutkittavana ajanjaksona. Kursseja oli jäänyt toteutumatta viidessä opistossa, pääsyyinä oli liian pieni ilmoittautujamäärä. Toinen tärkeä syy oli sopivan opettajan löytäminen tai hänen yllättävä esteellisyys aloittaa opetus. Eräissä opistossa ei suosittuja kursseja enää järjestetty, koska sopivaa opettajaa ei ole ollut saatavilla. Korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssien oppimisympäristöinä oli käytetty lähinnä oppilaitoksen omia tai vuokrattuja kurssitiloja seuraavan kuvion mukaan.

Kuvio 12. Oppimisympäristöt korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseilla.

Myös opiskelijoiden omilla tiloissa oli järjestetty opetusta. Muina oppimisympäristöinä mainittiin kerrostalon kerhuhuoneessa suoritettu maalauskurssi sekä tutustumiskäynnit paikallisissa rakennustarvike- ja sisustusmyymälöissä, joissa oli ollut opetusta kahdella vastaajaopistolla.

Eri nimisiä korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseja eri lukuvuosina oli yhteensä 64 kappaletta. Tein luokituksen otsikkokohtaisesti siten, että useimmin toistunut kurssi on ensimmäisenä, jos samanniminen kurssi on esiintynyt useissa eri opistoissa, on se siten muita suositumpi. Koska sisustusrakentamisen kursseja esiintyi enemmän, ovat ne ensimmäisenä kurssiteemoittain koostettuna.

Sisustusrakentamisen kurssit (Liite 8) olivat paljon suositumpia korjausrakentamisen kursseihin nähden niin kurssinimien (54/10) kuin myös esiintymiskertojen (noin 136/36) ja tuntimäärien suhteen (noin 1123/174 h). Mainitut luvut ovat suuntaa-antavia, mutta mahdollisimman todellisia tulkintoja saadusta tutkimusaineistosta. Molemmissa ryhmissä luentotyypiset kurssit esiintyivät yleisemmin, mutta on huomioitava, että monissa näissä kursseissa on ollut sekä luento-opetusta että työpajatyöskentelyä.

Korjaus- ja/tai sisustusrakentamisen kurssien järjestämiseen oli liittynyt yhteistyötä jonkun tahon kanssa varsin vähän. Vain seuraavia yhteistyömuotoja oli käytetty (Liite 1, kysymys 11, vertaa Liite 8 kohta x).

”Sisustussuunnittelu on toteutettu yhteistyössä Oulun avoimen yliopiston kanssa ja opintojakso kuuluu osana arkkitehtiointoja. Sisustusremonttikurssi naisille ja Sisustusmateriaalit ja värit -kurssi toimivat osittain paikallisen maalikaupan tiloissa, koska kurssien opettajalla oli sinne kontaktit. Maalikaupoista on saatu ilman korvausta tapetteja, maaleja ja laattoja sekä laasteja ja vesieristeitä. Jostakin on löytynyt harjoittelukohteita esim. kerhohuone. Tutustumiskäynnit paikallisissa rakennus- ja sisustusmyymälöissä. Opettaja on sopinut vierailusta ko. kohteen kanssa etukäteen. Ovat etsineet yhdessä sopivia materiaaleja kunkin omaan suunnitelmaan. Remonttikurssille Vaasan väri Oy lahjoitti materiaalit.”

Oppilaitosten välistä yhteistyötä esiintyi korjaus- ja/tai sisustusrakentamisen kursseilla vähän. Vain sisustussuunnittelu 1 (x) oli toteutettu Oulun yliopiston opintojaksona, ja se sisälsi luento-opetusta yliopistossa 20 h + sisustussuunnitteluharjoituksia kansalaisopistossa 36 h.

Mitkä korjausrakentamisen kurssit kansalaisopistoissa (Liite 1, kysymys 8) olivat erityisen suosittuja ja mistä se johtui? ”Aiheet koskettaa asiakaskuntaa laajalajaisesti ja vanhan säilyttäminen/ kunnostaminen on ollut myös trendikästä.” Usea vastaaja nosti esille vanhan korjaamisen tai rakentamisen kuten ikkunat kestosuosikkeina: ”Ikkunaremontti ja kotinikkarin selviytymiskurssi - näillä kursseilla tarjonta kohtaa kysynnän/tarpeen.” Lisäksi: ”Kaikki vanhan kunnostamiseen ja

entisöintiin liittyvä tuntuu tällä hetkellä olevan suosittua ja kysyttyä. Vanhan korjaaminen on osallistujien mielestä arvokasta eikä tietotaito enää siirry eteenpäin samalla tavalla kuin ennen, tarvitaan kurssitusta ja perinteisten työtapojen esittelyä ja opettamista.” Erään vastaajan mielestä ...*”ikkunaremontin kiinnostus selittyy ehkä sillä, että useilla on mökin remontin tarve ja rintamamiestalojen remontit kaupungissa.”* Näiden kurssien suosio on vaihdellut useiden vastaajien mielestä vuosittain, mutta kaikki tarjottavat kurssit ovat olleet myös suosittuja useimmissa opistoissa. Tämä tukee tutkijan näkemystä havaintojen perusteella siitä, että mikäli kyetään luomaan aikaan sopiva kurssi, hyvät kurssijärjestelyt (tilat, opettaja, opetusvälineet) ja sitä kautta hyvä työilmapiiri, on sillä suuri merkitys kurssin suosion säilymisessä vuodesta toiseen.

Mitkä sisustusrakentamisen kurssit (Liite 1, kysymys 8)) olivat erityisen suosittuja ja mistä se vastaajien mielestäsi johtui? *”Sisustaminen ja kodinkunnostaminen ovat olleet viimevuosina muodissa, koska taitoja ei peruskansalaiselle opeteta juuri missään.”* Toinen kommentti tukee tätä. *”Sisustamiseen ja kotoiluun liittyvät kurssit ovat nousseet suureen suosioon, sillä ihmiset arvostavat kiireisen elämän vastapainoksi kotona oleilua ja haluavat tehdä kodistaan entistä viihtyisämmän. Myös television monet sisustusohjelmat pitävät kiinnostusta yllä.”* Myös kohdeorganisaatiossa on nostettu kotoilu yhdeksi teemaksi kurssisuunnittelussa. Television vaikutus voi tämän tutkimuksen valossa olla myös negatiivista, koska asiantuntijat ja tutkija näkevät sen luovan myös ammatillisesti kyseenalaisia toteutuksia.

Millaisia havaintoja (Liite 1, kysymys 10) saatiin opettajilta tai opiskelijoilta? Onnistumisia oli saatu innostavan opettajan ansiosta sekä kurssien käytännönläheisyyden ansiosta, mutta tämä vaatii *”oikeita harjoittelukohteita”* sekä tarvittavia välineitä ja aineita. Yksi vastaaja kiteytti opiskelijapalautteet mielestäni osuvasti. Joko: *”Eikö tämä tän vaikeampaa olekaan”* tai *”Nyt ymmärrän teettää homman ammattilaisella.”* Molemmissa tapauksissa kurssi oli ollut opiskelijalle hyödyllinen.

Toinen vastaaja kiteytti myös mielestäni oleellisen prosessikuvauksen kädentaitojen kursseihin liittyen. *”Kokonaisvaltainen käsityöllinen prosessi, jossa opiskelija voi vaikuttaa kaikkiin työskentelyn vaiheisiin, on opiskelijoille ollut uusi, mutta*

innostava tapa työskennellä. Opiskelija voi muokata työtään, omaa ilmaisuaan ja käyttötarkoitus huomioiden yksilöllisemmäksi ja esteettisesti ainutlaatuisemmaksi. Myös nykyiset lastulevy -huonekalut ovat oma tuunaamisen alue, jossa mahdollisuudet ovat todella monipuoliset.” Tämä opettajan opetusmenetelmä on osoittautunut erittäin hyvin toimivaksi ja kursseille on ollut paljon tulijoita vuodesta toiseen. Yksi vastaaja nosti esille luennot. ”Luentotyypilliset sisustuskurssit kiinnostavat muutaman vuoden, sitten pitää vaihtaa opettajaa ja/tai teemaa.”

Kansalaisopistokyselyn lopussa (Liite 1, kysymys 12) tiedusteltiin vastaajien omia korjaus- ja/tai sisustusrakentamisen kurssiehdotuksia tällä hetkellä tai seuraavina lukuvuosina sekä lyhyt perustelu, miksi? Tähän saatiin vähän ehdotuksia seuraavan taulukon mukaisesti.

Taulukko 4. Kansalaisopistojen korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssiehdotukset

Korjausrakentamisen kurssiehdotukset	Pit./h	Miksi, muuta
Hirsirakentamiskurssi	-	Alan liikkeiltä ilmaiseksi
Perinnerakentamisen kurssi	50–60	Kohde suotava
Hirsirakennuksen uudelleen käyttö	-	Purku-siirto/ uusi käyttö
Vanhan maalaistalon sisustuksen korjauksen luentosarja	20–30	
Vanhojen rakennuksen korjaus perinteisiä käsityötaitoja vaalien	-	
Talonrakentamisen peruskurssi	-	Alan liikkeiltä ilmaiseksi
Sisustusrakentamisen kurssiehdotukset	Pit/h	Miksi, muuta
Kodin sisustusremontti naisille	-	Tulijat pienissä kunnissa?
Kodin remontointikurssi miehille	-	-”-
Kodin sisustaminen omista lähtökohdista	-	-”-
Sisustusmaalaukskurssi	-	Teoria + työpaja
Tapetointikurssi, lyhyt	teema	Kallis, jos pitkä
Keittiöremontin suunnittelu, lyhyt	teema	-”-
Lastulevyhuonekalujen tuunaaminen	-	Kestävää kehitystä
Huonekalujen entisöinti	-	

Lisäksi ehdotettiin kurssien modulointia lukuvuosittain. Moduulien pituudet voisivat olla noin 20–30 h ja sisällöt suunniteltaisiin asiantuntijoiden kanssa. Teoriaopinnot voisivat olla luokassa ja harjoittelussa kannattaisi toimia yhteistyössä paikallisen ammattioppilaitoksen kanssa, koska on hyvät tilat, harjoittelupaikat ja asiantuntemusta. Toisessa kommentissa nähtiin työpajapainotteinen opetus parempana. Tällöin voisi olla 20 h teoriaa ja 36 h ohjattua sisustussuunnittelun harjoittelua, jota on toivottu lisättävän noin 12 h.

Kyselyiden lisäksi tutkija tarkisti tietoja joiltakin vastaajilta puhelimitse kyselyiden jälkeen. Opiskelijoiden saaminen isossa kaupungissa ei ole ongelma korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseille. Ongelmana on usein hyvän opettajan löytäminen, sillä erinomainen ammattilainen ei välttämättä kykene suoriutumaan opetustyöstä. Kyselyssä nousi esille sama asia ...”*tarjonta & kysyntä vaihtelevat sen mukaan, kuinka tämän aihepiirin ammattilaiset itseään tarjoavat opettajaksi.*”

4.3 Asiakaskyselyn toteutus ja tulokset sekä havainnointien tulokset

Asiakaskyselyn (Liite 2) kysymyksiin vaikutti kansalaisopistokysely (Liite 1), jonka avulla sain tietoa muissa kansalaisopistoissa järjestetyistä korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseista 13 lukuvuoden ajalta. Saatua tietoa muista opistoista hyödynsin opiskelijakyselyn laadinnassa. Kurssikokemukset muissa opistoissa vaikuttivat asiakaskyselyn laadinnassa mm. siten, että muissa opistoissa pidettyjä kurssinimikkeitä käytin joko sellaisenaan tai soveltaen asiakaskyselyn kysymyksessä numero 10.

Asiakaskysely saatteineen lähetettiin 20.11.2012 kohdeorganisaation sekä Pälkäneen että Valkeakosken osastojen 18 eri kurssin opiskelijoille. Lisäksi 4.12.2012 sama asiakaskysely lähetettiin Kangasala-opiston (Kangasalan osasto 1.1.2013 alkaen) kolmen eri kurssin opiskelijoille. Kangasalle lähetettiin kysely myöhemmin johtuen siitä, että opiskelijatiedot saatiin vasta joulukuun alussa HelleWiin eli kuukautta ennen Kangasala-Opiston liittymistä Valkeakoski-opiston osastoksi. Näin ollen Valkeakoski-opiston opiskelijat saivat vastata tähän kyselyyn 14.12.2012 asti, jolloin kysely Webropolissa suljettiin.

Asiakaskysely lähetettiin Valkeakosken osastossa myös tekstiilityön ja kudonnan opiskelijoille valikoidusti. Valinnan suorittivat tekstiilityön ja kudonnan vastu-opettajat yhdessä tutkijan kanssa, ja valinnassa huomioitiin kyselyyn osallistuvien opiskelijaryhmien taustat. Näiltä toisen aineryhmien opiskelijoilta saatiin arvokasta tutkimustietoa siitä, poikkeavatko heidän vastauksensa teknisen työn opiskelijoihin nähden. Seuraavassa taulukossa 5 on esitetty asiakaskyselyn otos (n 178) kurseittain ja osastoittain.

Taulukko 5. Asiakaskyselyn otos kurseittain ja osastoittain

Valkeakosken osaston kurssit	Otos	Pälkäneen osaston kurssit	Otos	Kangasalan osasto kurssit	Otos
Puutyön päiväryhmä A	5	Huonekalu-verhoilu	6	Vanhaa uudistaen ja tuunaten, syksy	10
Puutyön päiväryhmä B	10	Puu- ja metallityökurssi	11	Huonekalujen entistäminen ja uudistaminen	15
Puutyön päiväryhmä C	12	Puutyö ja soitinrakennuskurssi	3	Puutyö 2	11
Puutyön iltaryhmä	9	Korjausrakentamisen luentosarja	7		
Sisustusrakentamisen iltaryhmä	7				
Puun veisto, jatko	4				
Nikkaroidaan yhdessä	5				
Entisöinti A	9				
Entisöinti B	10				
Tilkkutyö ja kirjontaryhmä	12				
Survokirjonnan jatkokurssi	11				
Kasvatetaan kangasta tiistai-iltoina	7				
Kasvatetaan kangasta tiistai-iltoina	6				
Kangaspuutarhan tallekurssi	8				
YHTEENSÄ	115		27		36
OTOS/ % (n 178)	65		15		20

Asiakaskysely meni vain sellaisille opiskelijoille, joilta oli HelleWistä saatavissa sähköpostiosoite eli 178 opiskelijalle. Koska kysely meni vain kerran yhdelle

henkilölle, vaikka hän saattoi olla useassa tutkimusryhmässä, jäi otoksen määräksi 164. Otos oli silti erittäin kattava kyselyryhmissä, koska noin 80 % opiskelijoista oli sähköpostiosoite.

Tekstiilityön ja kudonnan asiakaskyselyyn osallistuneet vastaajat poikkesivat Valkeakosken osastossa siten teknisen työn opiskelijoista, että kaikki ensin mainitut vastaajat olivat naisia. Teknisen työn muissa ryhmissä oli tutkimushetkellä kyselyyn osallistuneista noin 50 % naisia, mutta tutkijan omissa opetusryhmissä ainoastaan noin 22 %. Yhteistä Valkeakosken osaston ja kokemukseni mukaan koko otoksen opiskelijoille on se, että heistä on valtaosa pitkäaikaisia kansalaisopiston opiskelijoita ja he ovat hyvin kurssisidonnaisia sekä usein myös ryhmäsidonnaisia.

Pälkäneen ja Kangasalan osastosta kysely lähetettiin vain tutkijan vastualueen kurssiryhmille. Kangasalan osaston teknisen työn opiskelijakyselyyn osallistuvista ryhmistä tutkija keskusteli osastonjohtajan ja teknisen työn tuntiopettajan kanssa.

Asiakaskyselyn vastaajien taustatietoja on esitetty raportissa liitteessä 6. Vastaajista oli miehiä 40 ja naisia 35 henkeä. Tämä selittyy sillä, että teknisen työn opiskelijat ovat poikkeuksellisesti muihin aineryhmiin verrattuna yleensä miesvoittoisia. Tästä on poikkeuksena esimerkiksi Pälkäneen osaston huonekaluverhoilun kurssi, jossa kaikki vastaajat (6) olivat naisia. Iältään vastaajista oli 37 yli 60-vuotiasta ja heistä oli eläkkeellä 35. Vain yksi vastaaja oli nuori eli 20–30-vuotias. Työssäkäyviä oli 31 ja työttömiä 6. Vastaajien yleisin koulutustausta oli toisen asteen koulutus (35). Lähes yhtä usealla oli korkea asteen koulutus (34) ja loppuilla (6) oli perusasteen koulutus.

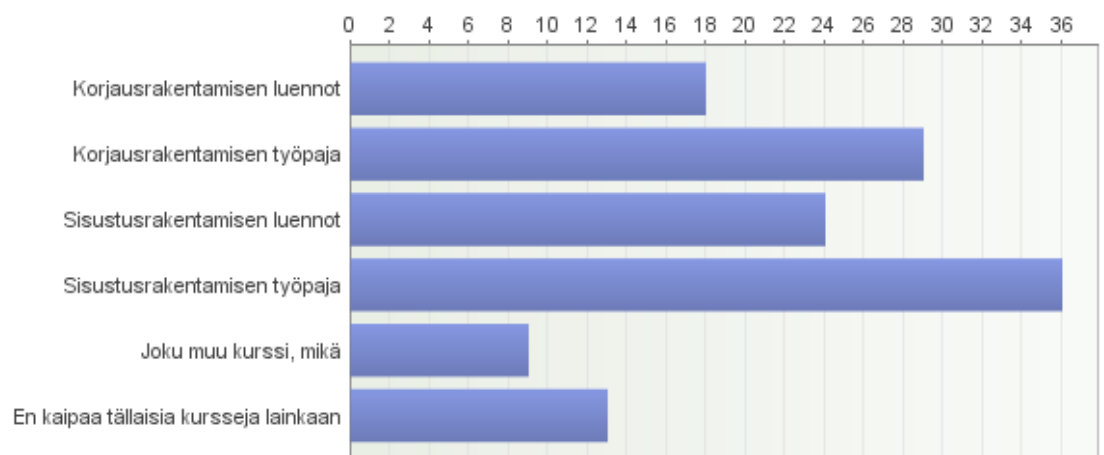
Vastaajista (74) teknisen työn opetukseen oli osallistunut 56 (noin 76 %), tekstiilityön opetukseen 11 (noin 15 %) ja kudonnan opetukseen 1 (noin 1 %) sekä lisäksi jonkin muun aineryhmän opetukseen 6 (noin 8 %) vastaajista.

Kudonnan opiskelijat osallistuivat erittäin heikosti kyselyyn, koska asiakaskysely lähetettiin 21 henkilölle, mutta ainoastaan 1 osallistui eli vastausprosentti oli noin 5 %. Sen sijaan tekstiilityön opiskelijat osallistuivat kyselyyn aktiivisesti; noin 23

osallistujasta 11 vastasi eli noin 48 %. Vastaavasti teknisen työn opiskelijoista kyselyn sai noin 134 ja siihen vastasi 56 eli noin 42 %. Vastausprosentti oli 46 % (75/164), jota voidaan pitää hyvänä tuloksena ja riittävänä tutkimuksen tutkimuskysymyksen kannalta katsottuna.

Osallistujamäärä olisi todennäköisesti ollut suurempi, jos tutkija oli muistuttanut opiskelijoita kyselystään useita kertoja esimerkiksi tekstiviestejä käyttäen. Osittain vastausmäärää saattoi pienentää myös se, että asiakaskysely saatettiin sekoittaa sen nimestä johtuen markkinointikyselyihin tms. Oli myös nähtävissä, että osa opiskelijoista ei ilmeisesti halunnut osallistua tällaiseen tutkimukseen.

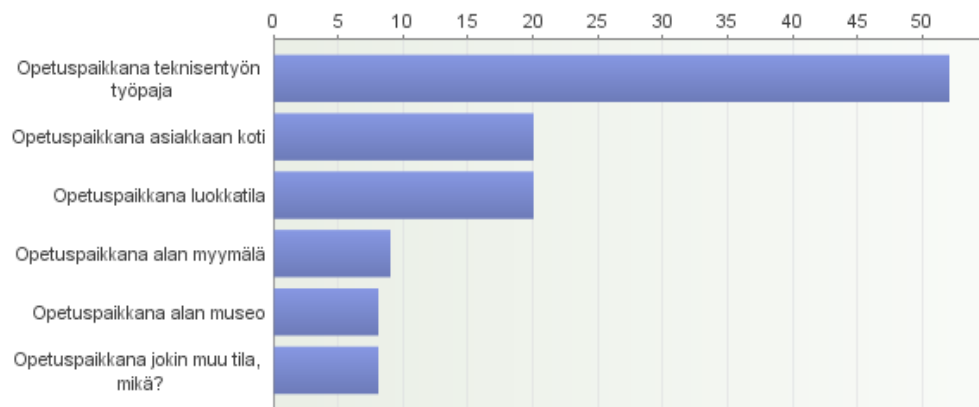
Tutkimuksen tavoitteena on kehittää uusia korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseja. Seuraavista kuvioista 13–15 käy ilmi opiskelijoiden toiveita tässä suhteessa.

Kuvio 13. Opiskelijoiden toiveet korjaus- ja sisustusrakentamiseen liittyvien kursien toteuttamistavoista

Avoimet vastaukset. Joku muu kurssi, mikä: *”Puun veisto sisustusrakentamisen lisänä, perinneympäristön vaaliminen, luova puun työstäminen, veisto, puutyöt, sisätilojen perinnemaalien teko ja käyttö (liimamaali, maitopohjainen maali, munatempere jne.), vanhojen tuolien maalien uusiminen, pintakäsittelyt, entisöinti huonekalut pintamaalaus, tulityö ja vesieristämisen tutkinto.”*

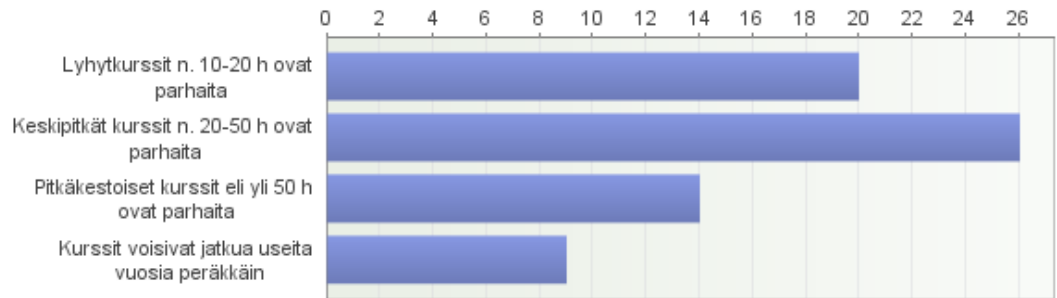
Vastaajia (75) kiinnostivat selkeästi enemmän työpajaopinnot kuin luento-opetus. Sisustusrakentamisen työpaja kiinnosti eniten vastaajia (36/48 %), mutta myös korjausrakentamisen työpaja kiinnosti paljon (29/39 %). Toisaalta myös luento-opetus koettiin melko hyvänä. Sisustusrakentamisen luentoja kannatti 24 (32 %) ja korjausrakentamisen luentoja 18 (24 %) vastaajista. Avoimissa vastauksissa esitetyt vaihtoehdot voivat viimeiseksi mainittua lukuun ottamatta sisältyä korjaus- ja/tai sisustusrakentamisen kurssisisältöön. Vastaajilta haluttiin mielipiteitä oppimisympäristöistä. Seuraavasta kuviosta ilmenee selvä suosikki.

Kuvio 14. Opiskelijoiden oppimisympäristötoiveet korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssien järjestämiseksi

Avoimet vastaukset. Opetuspaikkana jokin muu tila, mikä? ”*Mahdollisemman monipuolisesti, ihan mikä vaan, korjattava rakennus, olisi hyvä kiertää erilaisissa kodeissa, opettajan verstaas tai koti, mikä tahansa entisöitävä rakennus tms.*”

Vastaajista (75) selkeä enemmistö eli 52 (69 %) koki parhaaksi oppimisympäristöksi teknisen työn työpajan. Noin neljännes 20 (27 %) vastaajista piti luokkaopetusta sopivana ja sama määrä hyväksyi asiakkaan (opiskelijan) kodin oppimisympäristöksi. Vain 9 (12 %) vastaajaa kelpuutti myymälän ja 8 (11 %) museon tai muun tilan oppimisympäristöksi. Seuraavassa kuviossa 15 on esitetty opiskelijoiden toiveet kurssien pituudesta.

Kuvio 15. Opiskelijoiden toiveet kurssien pituudesta

Vastaajien (69) mielestä paras kurssipituus olisi keskipitkä n. 20–50 h kestävä kurssi, sillä tätä kannatti 26 (38 %) vastaajaa. Lyhytkursseja, joiden pituus olisi n. 10–20 h, kannatti 20 (29 %) vastaajaa. Sen sijaan pitkäkestoisia yli 50 h kestäviä kurseja kannatti vain joka viides (20 %) vastaaja ja useita vuosia jatkuvia kurseja vain 9 (13 %) vastanneista. Myös kansalaisopistokysely osoitti, että lyhytkestoiset kurssit ovat olleet suosituimpia ja yksi merkittävä syy on kurssihinnan nousu suhteessa kurssipituuteen, joka pitää paikkansa myös kohdeorganisaatiossa.

Keskeinen kysymys opiskelijoille oli korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssitoiveiden esittäminen. Kaikki ehdotetut kurssit saivat opiskelijoilta kannatusta, mutta sellaisia kurseja, jotka kiinnostivat vähintään viidesosaa vastaajista, oli 10. Kansalaisopiston kurssien toteuttamiselle lukuvuonna 2012/2013 on minimiraja 7 opiskelijaa. Tällä perusteella tarkasteltaessa suosituimmuusjärjestyksessä voitaisiin tulevaisuudessa osastoittain toteuttaa seuraavan taulukon 6 kurssit.

Valkeakosken osastossa (n 40) asiakaskyselyssä saivat paljon kannatusta sekä korjaus- että sisustusrakentamisen kurssit. Lisäksi on mahdollista toteuttaa Valkeakosken osastossa pilottikurssina toteutettu Sisustusrakentamisen iltaryhmä, josta on saatu hyvä asiakaspalaute (Liite 5). Vastaavasti Kangasalan osastossa (n 19) näistä ehdotuksista on jo saanut suosiota Huonekalujen tuunauskurssi: ”*Vanhaa uudistaen ja tuunaten kevät*” lukuvuonna 2012/2013 (HelleWi 20.1.2013). Sen sijaan Pälkäneen osastossa (n 11) ei ylittynyt missään kurssiehdotuksessa 7 opiskelijan minimiraja, mutta tämä on perusteltavissa pienen otoksen vuoksi. Pälkäneen osaston pilottikurssi korjausrakentamisen luentosarja on kurssipalautteisiin perustuen (Liite 3 ja 4) kuitenkin hyvä toteutusvaihtoehto.

Taulukko 6. Asiakaskyselyn suosituimmat kurssit osastoittain

Kurssi	Kannatus osastoittain					
	Valkeakoski		Kangasala		Pälkäne	
	K	S	K	S	K	S
Asunnon remontin suunnittelu	15		7			
Vanhojen ikkunoiden ja/tai ovien kunnostus	10					6
Korjaus- ja perinnerakentamisen tietoa ja taitoja	10				6	
Korjausrakentamisen luentosarja	9					
Pienten puisten sisustustuotteiden suunnittelu ja valmistus		15		7		
Huonekalujen tuunauskurssi		13		7		
Sisustusmaalauskurssi		11				
Sisustussuunnittelun perusteita		8				
Ootraus ja marmorointi		8				
Taivutettua puuta kodin tarpeisiin		7				
Laatoituskurssi		7		7		
Sisustusrakentamisen luentosarja		7				

Opiskelijat ehdottivat asiakaskyselyssä erittäin runsaasti korjaus- ja tai sisustusrakentamisen kursseja. Ehdotuksiin on Jyväskylän ammattikorkeakoulun (2012) mukaan ja myös tutkijan mielestä suhtauduttava jossain määrin varauksellisesti. Vaikka opiskelijat ovat innokkaita kurssien ehdottamisessa, on kokemus osoittanut, että siinä vaiheessa, kun kursseille tarvitaan osallistujia, heitä ei löydy. Samanlaisia kokemuksia oli esimerkiksi Kangasala-Opistossa, jossa opiskelijat olivat keväällä 2012 innokkaasti tulossa uusille kursseille, mutta saman vuoden syksyllä ei saatukaan kurssia käynnistymään (Kehittämisseminaari Kangasala 2012).

Tutkimuksen pilottikurssit korjausrakentamisen luentosarja – kurssi (50 h) ja sisustusrakentamisen iltaryhmä (104 h) toteutettiin lukuvuonna 2012/2013. Korjausrakentamisen luentosarja -kurssi pidettiin Pälkäneen osastossa 6.9.–24.11.2012. Toimin yhtenä luennoitsijana ja tein sekä omasta että muiden opettajien opetuksesta tutkijana havaintoja, joiden lisäksi sain tietoja normaalisti toteutettavien kurssipalautteiden kautta. Sisustusrakentamisen iltaryhmä -kurssissa toimin opettajana ja

tein tutkijana havaintoja 4.9.2012–27.11.2012 asti työpisteessäni Valkeakoskella. Tästä kurssista tutkimusajanjakso kesti kurssin puoliväliin asti.

Korjausrakentamisen luentosarja -kurssi

Korjausrakentamisen luentosarjat pidettiin torstaisin klo 17.00–20.15 sekä lauantaisin klo 10.00–16.15 ja siihen kuuluivat seuraavat eri opettajien luennot/työpajat:

”To 6.9 ja 27.9 Tapani Koiranen, perinnerakennusmestari, Museokeskus Vapriikki, Tampere. Entistävä korjausrakentaminen. Eri aikakausien rakennusten ongelmat ja tietoa korjaustekniikoista materiaaleihin.

La 15.9 ja 6.10 Raimo Volanen, Sisustusarkkitehtitoimisto R. Volanen, Turku. Oman korjausrakentamiskohteen organisointi-, korjaus- ja sisustusrakentaminen.

To 20.9 ja 1.11 Esko Lovikka, teknisentyön opettaja, Valkeakoski-opisto. Rintamamiestalon korjaus ja kesämökki asemarakennuksesta sekä puusepäntyöt korjausrakentamisessa.

To 15.11 Sinikka Ignatius, kieltenopettaja/harrastaja. Kierrättäminen sisustamisessa korjausrakentamiskohteessa.

La 13.10, 27.10, 10.11 ja 24.11 Minna Saario, puuseppäartesaani ja yrittäjä. Perinteisen oman ikkunan, oven tai pienesineen entisöintikorjaus sekä teorian tietoa.”

(Valkeakosken kurssiohjelma 2012/2013 2012.)

Pälkäneen osastossa järjestettyyn korjausrakentamisen luento- ja työpajaopetukseen osallistui yhdeksän henkilöä. Tutkija teki havaintoja viiden opettajan oppituntien aikana. Havainnoinnin tavoitteena oli selvittää:

1. Miten opiskelijat osallistuivat vuorovaikutteiseen opetukseen ja kuinka aktiivisia osallistujia he olivat?
2. Miten kurssin sisältö koettiin?
3. Miten opiskelijat kokevat eri oppimisympäristöt (perinteinen luentotila, työtila, tutustumiskohde, opiskelijoiden kodit)?
4. Millaisen kurssipalautteen he antoivat jokaisen luentojakson jälkeen?
5. Lisäksi kurssilta kerättiin normaali kurssipalaute koko kurssista sen päättyttyä sähköpostitse. Mikä oli kokonaisarvio ja tuliko kehittämisajatuksia?

Opiskelijat osallistuivat erittäin vuorovaikutteisesti teoriajaksoon kaikkien opettajien tunneilla. Osallistumista tuki selvästi heidän omien korjausprojektien käsittely tunneilla. Osalla kurssilaisista oli paljon poissaoloja, jotka johtuivat henkilökohtaisista syistä. Kaikki poissaolijat kärsivät havaintojeni mukaan siitä, etteivät voineet aina osallistua opetukseen.

Yhteenvedo tutkijan tekemistä havainnoinneista kysymyskohtaisesti:

1. *”Miten opiskelijat osallistuivat vuorovaikutteiseen opetukseen ja kuinka aktiivisia osallistujia he olivat?”* Kurssilaiset olivat kaiken aikaa erittäin vuorovaikutteisia, avoimia, osallistuvia ja positiivisia. En havainnut tässä suhteessa mitään ongelmia kenenkään opettajan kohdalla. Näitä havaintoja tukee hyvin jokaisen luennon jälkeen (liite 3) saatu aihe- ja opettajakohtainen palaute.
2. *”Miten kurssin sisältö koettiin?”* Sisältö tuntui vastaavan odotuksia kaikkien opettajien kohdalla. Varsinkin käynnit opiskelijoiden kodeissa olivat erittäin hyvä valinta, kysymyksiä korjausrakentamistoimenpiteistä tuli paljon ja keskustelu oli avointa. Tutkija sai viimeisenä kurssipäivänä kiitosta useilta kurssiin osallistuneilta siitä, että tällainen kurssi oli järjestetty ja he olivat silminnähden positiivisesti yllättyneitä ja tyytyväisiä. Kurssin sisältö koettiin onnistuneena, mutta myös kehittämistoimia esitettiin (liite 4) lähinnä työpajatyöskentelyn osalta. Omien havaintojeni mukaan kritiikkiä antoi vain yksi opiskelija työtilan varustetasosta ja sijainnista.
3. *”Miten opiskelijat kokevat eri oppimisympäristöt (perinteinen luentotila, työtila, tutustumiskohteena rintamamiestalo, opiskelijoiden kodit ja luennon pitäjän oma koti)?”* Luentotila oli vanhassa miljöössä, useimmille tuttu paikka, mutta aika kaukana monien kurssilaisten asuinpaikasta. Pälkäneen keskustaa ehdotettiin kurssipaikaksi, mutta Mikkolan navettakin on hyvä valinta, koska miljöö sopii erittäin hyvin tällaisten opintojen järjestämiseen. Työtila oli Mikkolan navetassa ja sitä käytti lisäksi sosiaalinen yritys. Työvälineet oli tuotava jokaisen itse, mutta tilaa oli hyvin. Opettaja joutui tuomaan omia käsityövälineitä, koska työtilassa ei ollut tarvittavia työvälineitä eikä myöskään käsityökoneita saati sitten puuntyöstökoneita. Opetuksen järjestäminen useissa eri oppimisympäristöissä sai paljon kiitosta, ja myös muita oppimisympäristöjä ehdotettiin kehittämistoimina.
4. *”Millaisen kurssipalautteen he antoivat jokaisen luentojakson jälkeen ja mikä oli kokonaisarvio kurssista sekä oliko kehittämisajatuksia?”* Välipalautteiden koosteena on yhteenvedotaulukko palautteista (liite 3), joita kurssilaiset antoivat kopioitujen palautelomakkeiden avulla kunkin luennon jälkeen. Palautteita tuli paljon seuraaviin kysymyksiin: *Mihin olit kurssilla tyytyväinen? Mitä haluaisit muuttaa? Muuta mainittavaa?*

Yhteenvedona välipalautteista voidaan todeta, että ne olivat kauttaaltaan hyviä tai erittäin hyviä jokaisen luennoitsijan kohdalla. Luennot ja työpajakso olivat hyvin erilaisia johtuen opettajien taustasta ja aiheista, mutta ne tukivat kurssin kokonaistavoitetta hyvin arviointiraportin (Liite 4), havaintojeni ja oman opetukseni mukaan tulkiten.

Korjausrakentamisen luentosarjan arviointiraportin (liite 4) yleisarvosanaksi muodostui 4,33 (n 6) eli se ylittää kansalaisopiston tavoitteen 4,3. Sen sijaan toinen strateginen arvioinnin kohde, kurssin suunnittelun toteutuminen 3,8 (n 5), jäi alle tavoitteen 4,3. Opettajien asiantuntemus sekä opettajan opetus- ja ohjaustaito arvioitiin 4,17 (n 6) ja ryhmän ilmapiiri peräti 5,0 (n 6) eli nämä keskiarvot olivat erittäin hyviä. Heikoin arvosana 3,0 (n 6) tuli opetustiloista, joka havaintoihini sekä saatuihin palautteisiin perustuen tarkoittaa työtilaa, josta puuttuivat työvälineet ja opettaja sekä oppilaat toivat siten omia välineitään. Mainittuja kurssipalautelukuja voitaneen pitää kokonaisuutena erittäin hyvinä huomioiden, että kyseessä oli useista opettajista koottu pilottikurssi, joka oli työläs toteuttaa. Huomioitavaa on, että kaikki kurssilaiset (9) eivät vastanneet HelleWi-ohjelman kurssipalautteeseen, joka on normaalia yleisellä tasolla.

Opiskelijoiden kodit oppimisympäristönä oli onnistunut kokemus. Selvästi opiskelijoita kiinnostivat omat henkilökohtaiset ongelmat, joihin etsittiin luennoijan avulla yhdessä ratkaisuja. Kaikki opiskelijat saivat monia vinkkejä toimenpiteistä, joita tulisi tehdä ja myös vinkkejä, miten tulisi tehdä. Aikaa oli niukasti/kohde ja palautteissa toivottiin enemmän aikaa kohteisiin. Havaintojeni mukaan olen tässä suhteessa täysin samaa mieltä, mutta kurssin tuntimäärästä johtuen aikaa ei ollut enempää kuin yksi lauantaipäivä.

Viimeinen luentokurssi-ilta oli tuntiopettajan omassa kodissa. Hän oli peruskorjannut 1939 rakennetun hevostallin kodikseen ja työ oli vielä hiukan kesken, vaikka oppimisympäristö toimikin jo asuntona. Luennosta värittyi voimakas tunnekokemus lukemattomista työvirheistä, joita palkatut työntekijät olivat tehneet. Omistaja oli myös itse osallistunut ja paneutunut perusteellisesti moniin korjausrakentamistöihin ja tämä kiinnosti opiskelijoita.

Sisustusrakentamisen iltaryhmä -kurssi

Sisustusrakentamisen iltaryhmä kurssista tein havainnoiteja liittyen ainoastaan omiin kokemuksiini siitä, mitä eroja huomioin muihin omiin kursseihini. Ensimmäinen havaintoni oli, että oli yllättävän vaikeata saada riittävästi osallistujia tälle uudelle kurssille. Jouduin houkuttelemaan opiskelijasiirtoja kurssilta toiselle ja tein lisäksi ylimääräisen markkinointiviestin opistopalstalle ennen syyslukukauden alkamista. Näiden toimien jälkeen kurssille osallistui yhteensä yhdeksän opiskelijaa, joista yksi ei ollut säännöllinen opiskelija. Lisäksi on huomioitava, että kaksi opiskelijaa oli estyneinä suuren osan syksyn kurssiajasta.

Toinen havaintoni oli se, että koin opetustilanteen siten, että en kyennyt pilottikurssin toteutusta muuttamaan muihin kursseihini nähden niin paljon kuin olin tavoitellut. Koin, että opiskelijoille oli hieman vaikeata tarjota uusia työpajatyöskentelytapoja. Opiskelijoilla oli selvät omat ideat, joita he halusivat toteuttaa perinteisin menetelmin. Pyrin henkilökohtaisessa ohjauksessa luomaan sellaista lähestymistapaa, jossa painottuisi kurssitavoitteet. Kuitenkin osa opiskelijoista huomioi mielestäni hyvin kurssin tavoitteet suunnitella ja valmistaa eri tiloihin ja tyyliin soveltuvia tuotteita ja puisia yksityiskohtia tai kunnostaa korjausrakentamiskohteisiinsa liittyviä yksityiskohtia (Valkeakoski-opisto syksy 2012, kevät 2013, 65).

Kolmas havaintoni oli, että tämän pilottikurssin opiskelijat olivat yhtä motivoituneita kuin muidenkin kurssieni opiskelijat. Työskentelyilmapiiri oli positiivinen ja kaikille poissaoloille oli selvä syy, joka myös avoimesti kerrottiin. En havainnut mitään normaalista poikkeavaa opiskelijoiden ohjaustilanteissa eli koin siten onnistuneeni normaaliin tapaan.

Keräsin arviointiraportin (Liite 5) tämän ryhmän opiskelijoilta kurssin puolivälissä, koska päätin havainnointini siihen tutkimuksen aikataulusyistä johtuen. Sisustusrakentamisen iltaryhmän yleisarvosanaksi ja myös kurssin suunnitelman toteutuminen arvosanaksi tuli 4,2, joka oli lähes kansalaisopiston tavoitteen 4,3 mukainen. Opettajan asiantuntemus oli 4,8, opettajan opetus- ja ohjaustaito 4,6, opetustilat 4,6, opetusvälineet ja laitteet 4,5 ja ryhmän ilmapiiri 4,4. Tämän pilottikurssin

välikeskiarvot olivat erittäin hyviä ja toisin kuin Pälkäneen osaston pilottikurssissa myös opetustilat ja – välineet sekä laitteet koettiin moitteettomiksi.

4.4 Tulevaisuuden korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssit

Tutkimuskysymykseen liittyen tarvitsin tulevaisuuden näkemyksiä korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseista. Kansalaisopistossa oli paras asiantuntemus rehtorilla sekä Pälkäneen ja Kangasalan osastonjohtajilla. Lisäksi pyysin tiedonannon entiseltä kansalaisopiston teknisentyön opettajalla. Tiedonannot pyysin siten (liite 10), että lähetin luettavaksi tutkimukseni vaiheessa, jossa se oli lähes valmiina.

Pälkäneen osaston korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssikokojen kasvun kannalta on olennaista kurssien oikeanlainen ja harkittu tuotteistaminen sekä uusien kurssisisältöjen esittäminen houkuttelevasti asiakkaille. Erityisesti Pälkäneen kaltaisella pienellä paikkakunnalla ”puskaradio” on usein tehokas tapa saada uusia asiakkaita. Kestävän kehityksen tulee olla auki kirjoitettuna organisaatiossa ja sen tulisi näkyä ulospäin viestinnässä. Kurssikohtaisesti kestävä kehitys näkyy sen sijaan parhaiten käytännössä eli opettajan opetuksessa ja asenteissa sekä tilan ja materiaalin käytännön ratkaisuisa. Asiantuntijaluennot ja suora henkilökohtainen palaute on koettu Lovikan kursseilla innostavaksi. On tärkeää, että opitun saa sovellettua konkreettisesti käytäntöön asiakkaan omassa kontekstissa. Pilottikurssilla yhtenä oppimisympäristönä olivat asiakkaiden omat kodit, ja tämä voisi myös jatkossa olla toimiva malli juuri asiakaslähtöisyys huomioon ottaen. Tätä mallia puoltaa myös Pälkäneen osaston opetustilojen rajallisuus. Mallin haasteena on Pälkäneelle ominaisten pitkien välimatkojen riittävä huomioiminen. Tämän vuoksi tulisi jo etukäteen sopia ryhmän kesken lisääntyvien kulujen jako. (Vaismaa 2013.) Olen Vaismaan kanssa täysin samaa mieltä näistä tulevaisuuden näkökulmista ja huomioin ne kurssien sekä tulevaisuuden suunnitelmissani.

Kangasalan osastossa kurssitarjonnan laajentaminen ja monipuolistaminen on Ala-Hautalan (2013) mielestä hyvä asia. Sisustussuunnittelun kurssia ja vanhojen esineiden huolto- ja kunnossapito -kursseja on Kangasalla yritetty aikaisempina lukuvuosina. Tällöin ei saatu riittävää opiskelijamäärää, jotta kurssit olisivat toteu-

tuneet ja siksi jää nähtäväksi innostavatko nämä uudet korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssit Kangasalla. Kurssin nimellä on suuri merkitys asiakkaan osallistumis päätökseen. Jos kurssin nimi herättää asiakkaan mielenkiinnon, lukee hän myös kurssikuvauksen. Tilauskoulutuksen huomioiminen ja lisääminen on positiivinen asia. Tilauskoulutuksella pystytään kohdentamaan koulutus ja vastaamaan siten asiakkaan tarpeisiin paremmin.

Valkeakoski-opiston rehtori Sihvonen perehtyi myös tähän tutkimukseen sen loppuvaiheessa. Sihvonen (2013) yhtyi tutkijan esittämiin kehittämistoimenpiteisiin (luku 5.1). Kansalaisopiston osastonjohtajat ja rehtori antoivat näkemyksiä tutkimuksen kehittämistoimenpiteistä ja sekä uusista kursseista, ja nämä näkemykset tutkivat saatuja tutkimustuloksia.

Kaikki edellisenä teknisentyön opettajana toimivan Inkisen (2013) esittämät tulevaisuuden kurssisuunnitelmat ovat tutkijan mielestä erinomaisia vaihtoehtoja. Lukuvuodelle 2013/2014 olen jo suunnitellut pilottikurssin jatkokurssin Pälkäneen osastoon, eli vanhojen ikkunoiden kunnostus jatkuu. Kestävän kehityksen painottuminen energiatehokkuutta lisäävässä korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssiehdotuksissa on myös tutkijan tavoitteena tulevissa kursseissa ja tämä aihe sopii hyvin mm. vanhoihin ikkunoihin tai oviin. Erinomainen tulevaisuuden kurssi aihe on myös takorautaisten helojen käyttö sisustuksissa. Tutkija on jo saanut rehtorilta luvan suunnitella Lumikorpeen metallityöhön soveltuvan tilan koneineen ja laitteineen 2015 budjettiin. On selvää jo nyt, että tuohon tilaan tulee takomismahdollisuus, koska tätä on toivottu asiakaspalautteissa ja näin ollen tämä kurssiehdotus olisi mahdollista toteuttaa korjaus- ja sisustusrakentamiseen painotuen lukuvuodesta 2014/2015 alkaen.

Korjaus- ja sisustusrakentamisen kurseja on kehitetty laajojen kyselyiden avulla. Uusissa kurssisisällöissä on huomioitu kurssilaisten toiveita ja toimintaympäristön muutoksia. Myös kurssien tuotteistaminen on huomioitu eikä tulevaisuudessa ole mahdotonta nähdä tilauskoulutustarjontaa näiden kurssien osalta. (Valkeakoski-opiston kurssien suunnittelua ohjaavia tekijöitä 2012.)

Teknisen työn kädentaitojen kurssit, jotka toteutettaisiin opiskelijoiden omissa kohteissa tai jossakin erillisessä asiakastyökohteessa olisivat selkeä jatke tässä tutkimuksessa pidetyille pilottikursseille Pälkäneen ja Valkeakosken osastoissa lukuvuonna 2013/2014 alkaen. Tällaiset, uusissa oppimisympäristöissä pidettävät uudet kurssit, vaativat opiskelijoiden välistä sujuvaa yhteistoimintaa onnistuakseen hyvin. Tätä on kohdeorganisaatiossa tutkinut Tenhola (2011) pro gradu – tutkielmassa. Kädentaitojen opiskelijoilla (tekstiilityö ja tekninen työ) oli Webropol – kyselyn mukaan ollut kolmen muun aineryhmän joukosta eniten eli noin kolmasosalla yhteistoimintaa oppituntien ulkopuolisena aikana. Lähes 80 % vastaajista (112) oli täysin tai melko samaa mieltä ”yhteistoiminta on minusta tärkeää” – väittämän kanssa. Lisäksi kädentaitojen opiskelijat toivoivat yhteistoiminnan tarjoavan vinkkejä ja ideoita uusiin ryhmässä toteutettaviin töihin ja olivat kiinnostuneita yhteistoimintaan verkon kautta. (Tenhola 2011, 32–35, 37, 39.) Tenholan (2011) tutkimustulos vahvistaa näkemyksiäni siitä, että kohdeorganisaation opiskelijat teknisessä työssä ovat kykeneviä ja halukkaita yhteistoimintaan, jota kehitetyt uudet korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssit edellyttävät.

Asiakaskysely sekä havainnoinnit osoittivat, että opiskelijat pitivät uusia oppimisympäristöjä hyvänä vaihtoehtona ja olivat valmiita sitoutumaan myös omassa asunnossaan järjestettävään opetukseen. Myös Innolinkin (2012) kansalaisopistojen ennakoititutkimuksessa (n 335) oppimisympäristön kurssien pitopaikalla ei ollut väliä 47,4 % (n 143) mielestä asiakkaita.

Yhteensä uusia korjaus- ja tai sisustusrakentamisen kursseja lukuvuodelle 2013/2014 tuli 820 h, joista Valkeakosken osastoon 336 h, Pälkäneen osastoon 148 h ja Kangasalan osastoon 336 h. Kyseessä on siten noin 30 % osuus kaikista teknisen työn tunneista (2710 h) eli merkittävä muutos tuntimäärien suhteen kaikissa osastoissa tulevana lukuvuotena. Seuraavassa taulukossa 7 on esitetty nämä uudet kurssit ja sisältökuvaukset osastoittain löytyvät liitteestä 12. Huomioitavaa on, että osa kursseista on uudistettu lähinnä vain kurssin nimen suhteen ja vanhaa uudistaen ja tuunaten -kurssi toteutetaan uudelleen sellaisenaan, koska tämä kurssi on saanut hyvää palautetta aiempina lukuvuosina. Tutkija halusi yhdistää kaikki korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssit kokonaisuudeksi, jolloin mm. tuotteistaminen on jatkossa selkeämpää. Kurssin nimistä halutaan vetovoimaisia, mutta

kuitenkin kurssin sisältöä kuvaavia Jaakkola-oravaa ja Varjosta (2009, 8) mukailen.

Taulukko 7. Korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssit Valkeakosken, Pälkäneen ja Kangasalan osastoissa lukuvuonna 2013/2014 syksy/kevät

Osasto/Kurssi	Valkeakoski syksy/kevät	Pälkäne syksy/kevät	Kangasala syksy/kevät
Pientä remppaa			48/54
Vanhan huonekalun uusi elämä			36/42
Vanhaa uudistaen ja tuunaten			36/42
Sisustussuunnittelun perusteita	36/0	0/44	36/42
Korjaus- ja sisustusrakentamisen tieto- ja taitoja taloista ikkunoihin		48/56	
Pienten puisten sisustustuotteiden suunnittelu ja valmistus	48/56		
Ootraus ja marmorointi	0/44		
Tuunausta ja pientä kotirempkaa	48/56		
Sisusta muotoillen ja veistäen	48/0		
YHTEENSÄ/ LUKUKAUSI	180/156	48/100	156/180
YHTEENSÄ/ LUKUVUOSI	336	148	336

Tutkimuskysymyksiin liittyen uusissa korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseissa korostuu asiakaslähtöisyys, jossa keskeistä on konsultatiivinen työote sekä kurssien tuotteistaminen (Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2012). Asiakaslähtöisyyteen opiskelijat vaikuttivat asiakaskyselyn perustuen ja myös kansalaisopistokyselystä saaduilla tiedoilla oli merkitystä. Lisäksi osastonjohtajat sekä tuntiopettajat osallistuivat näiden uusien kurssien suunnitteluun.

Näiden uusien kurssien markkinointiin tulee myös kiinnittää huomiota, koska ne poikkeavat monin tavoin aiemmista kursseista. Kansalaisopiston opetus on asiakkaiden palvelua ja kurssien tuotteistaminen voisi auttaa uusien asiakasryhmien tavoittamisessa. Opetuksen uudistus tarkoittaa teknisessä työssä nykyisen palvelutarjonnan laajennusta ja parannusta korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssitarpeisiin asiakaslähtöisesti. Kansalaisopiston tuotteistettu palvelu olisi helpompi saada

suosituksi opinnoiksi ja asiakkaat kokisivat saavansa laadukasta opetusta. (Jaakkola-Orava & Varjonen 2009, 1 ja 3.)

4.5 Kestävä kehitys ja ammatilliset opinnot korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseissa

Kestävä kehitys on vuonna 2013 Valkeakoski-opiston strateginen painopiste. Kestävän kehityksen askeleet Valkeakoski-opistossa alkoivat jo vuonna 1997 paikallisagenda 21:ssä, jolloin kestävän kehityksen toimintaohjelma ja pitkän tähtäimen strategiatyö kunnan kestävän kehityksen toteuttamiseksi käynnistyi.

Teknisen työn korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseissa kestävän kehityksen keskeisiä lähtökohtia ovat Valkeakoski-opiston strategiset tarpeet sekä asiakkaiden koulutustarpeiden huomioiminen kurssisuunnittelun sisällöissä ja toteutuksessa. Kestävä kehitys toteutuu lukuvuoden 2013/2014 korjaus- ja sisustusrakentamisen uusissa kursseissa. Näiden opintojen perustana ovat vapaan sivistystyön kestävän kehityksen arvot kuten ekologisen kestävyuden vaaliminen, ihmisenä kasvu ja elinikäinen oppiminen, hyvinvointi ja yhteisöllisyys. Kestävää kehitystä tukevana oppimisympäristöinä kokeiltiin pilottikursseilla opiskelijoiden ja opettajan koteja ja jatkossa voidaan miettiä esimerkiksi museoita ja korjausrakentamiskeskustoja.

Korjaus- ja sisustusrakentamisen uusissa kursseissa toteutuvat kulttuurinen kestävyys, koska opinnoissa on käytössä perinteiset työmenetelmät. Ekologinen kestävyys tulee esille vanhojen rakennusten ulko- tai sisäpuolien korjaamisessa tai kunnostamisessa, materiaalien kierrätyksessä ja uusiutuvien materiaalien käytössä. Myös sosiaalinen kestävyys voi korostua esimerkiksi silloin, kun yhteisöllisyyteen perustuva opetus siirretään opiskelijan kotiin. Yhdessä tekemällä opiskelijan omassa elinpiirissä ja muiden opiskelijoiden kokemusten prosessointi voi syventää kokonaisuuksien ymmärtämistä, kriittistä ajattelua tai tunneperäistä oppimista.

Kestävän kehityksen työryhmä (keke-ryhmä) sekä sen puheenjohtajana toimiva koulutussuunnittelija kehittävät verkossa olevaa kestävän kehityksen ohjelmaa

2012–2013. Kehitystyön kriteeristönä on käytetty Opetus-, kasvat- ja koulutusalojen säätiön (OKKA-säätiön) vapaan sivistystyön kestävän kehityksen kriteerejä. Niistä on saatu kohdeorganisaation periaatteet, käytännöt ja toimenpiteet kestävän kehityksen mukaisesta toiminnasta (Valkeakoski-opisto, Kestävän kehityksen ohjelma 2012–2013, 4-5.)

Valkeakoski-opisto on mukana OKKA-säätiön Vapaan sivistystyön kestävän kehityksen kriteeristön suunnittelun – hankkeessa ja on kouluttanut koko henkilöstöään kestävän kehityksen teemoista syksyn 2012 kehittämisseminaarista alkaen. Kuviossa on 16 kuvattuna Valkeakoski-opiston kestävän kehityksen kriteerien rakenne perustuen OKKA-säätiön ammatillisille oppilaitoksille (2009) kehitettyihin kriteereihin. Valkeakoski-opiston tavoitteena on olla ensimmäinen kestävän kehityksen sertifikaatin saaja vapaan sivistystyön oppilaitoksista (Kehittämisseminaari Kangasala 2012).

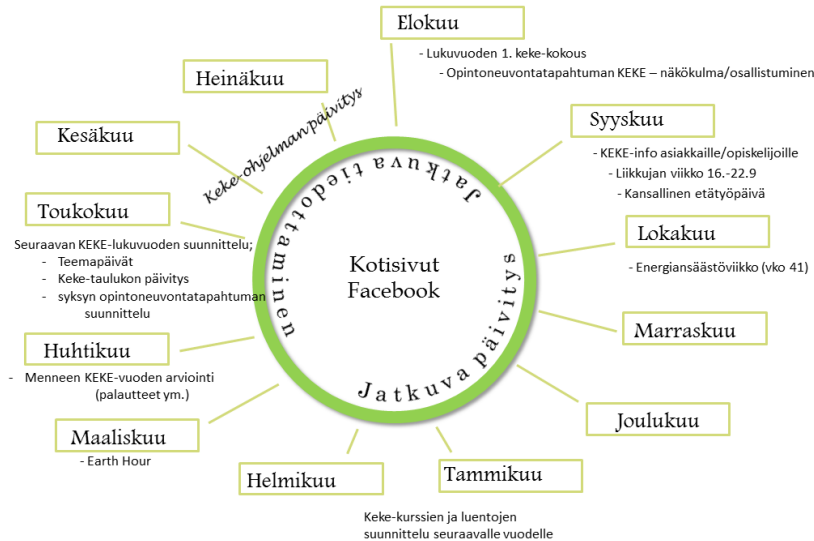

Kuvio 16. Valkeakoski-opiston kestävän kehityksen kriteerien rakenne OKKA-säätiö (2009, 5) mukaan

Kestävän kehityksen työpajapäivässä 7.3.2013 nostettiin esille viihtyvyyttä lisäävänä tekijänä ”yhteistyö eri aineiden kesken”. Toisena asiana korostui ”yhteisöllisyys sosiaalisena ulottuvuutena”, koska siitä oli saatu aiemmin opistossa onnistuneita kokemuksia (Kestävän kehityksen muistio 2013.) Nämä molemmat asiat korostuvat jatkossa myös korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseissa.

Vuosikellon mukainen kestävän kehityksen huomioiminen luo Hoviniemen (2013) mielestä selkeän rytmin osaksi kaikkien kurssien opetusta. Tulevaisuudessa vuosikello täsmentyy kokemusten perusteella ja siten jalkauttaminen oppimisympäristöihin paranee. Kestävä kehitys antaa paljon uusia mahdollisuuksia. Tästä esimerkkejä ovat jo nyt opetusmateriaalien ja työaineiden kierrätys, autoton viikko, paperinkeräilypisteet kaikissa tiloissa, ohjeistukset oppimisympäristöissä sekä keke – kurssien ja luentojen suunnittelu seuraavalle vuodelle. Seuraavassa kuviossa on esitetty uusi kestävään kehitykseen painottuva kansalaisopiston vuosikello vuosille 2013–2014.

Opiston kestävä vuosi 2013–2014

Kuvio 17. Valkeakoski-opiston kestävä vuosi 2013–2014 vuosikello (Opiston kestävä vuosi 2013–2014 2013)

Valkeakoski-opistossa työstetään myös EU-rahoitteisessa oppimiskumppanuudessa 2011–2013 kestävä kehityksen teemoja. Hankkeessa on mukana kahdeksan partneriorganisaatiota eri maista, jotka tarkastelevat kriittisesti kestävä kehityk-

sen toimintaa pyrkien parantamaan sitä omalta kohdaltaan. Tavoitteena ovat opettajien kouluttaminen kestävän kehityksen mukaisiin käytäntöihin ja myös opiskelijat ovat suunnittelussa mukana. Lopputuloksena toteutuu ideapankki, josta opettajat voivat hakea tietoa ja ideoita käytännön työhönsä. (Valkeakoski-opiston Cristal-hanke 2013.) Cristal-hankkeeseen liittyy myös blogi, jonne tuotetaan materiaalia mm. tapaamisista ja kestävään kehitykseen liittyvistä ajankohtaisista asioista (Valkeakoski-opiston Cristal-hankeen blogi 2013).

Opetusministeriön julkaisuja (2008 ja 2009) mukaillen on kestävän kehityksen huomioiminen osana opetuksen kehittämistyötä jatkuva prosessi. Mielestäni tässä työssä korostuu erityisesti yksittäisen opettajan tutkiva ja analysoiva rooli. Opettaja voi ja hänen tulee vaikuttaa opiskelijoiden asenteisiin ja siten kestävän kehityksen huomioimiseen. Korjaus- ja sisustusrakentamisen uusissa opinnoissa on keskeistä materiaalien kierrätys Ketosen (2012) ja myös tutkijan mukaan. Lisäksi on paljon muita edellä mainittuja näkökulmia, jotka tulisi huomioida. Erityisen tärkeänä pidän jatkossa sitä, että voin tuntiopettajieni kanssa yhdessä luoda teknisen työn opetukseen sellaisia arvoja, oppimisympäristöjä ja toimintakulttuurin, jotka perustuvat kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan. Tällöin on mahdollista, että opiskelijat seuraavat esimerkkejä ja kestävä kehitys on yksi luonnollinen osa opetusta ja toimintaa.

Tässä tutkimuksessa on nostettu esille teknisen työn kursseissa kestävä kehitys, mutta sitä ei välttämättä tarvitse Vaismaan (2013) mukaan tuoda esille kurssiteksteissä. Tärkeintä on tuoda se osaksi jokapäiväistä opetusta yhteisten toimintakulttuurien avulla ja tämä työ vaatii kaikkien osapuolien vilpittömää sitoutumista. Oleellista on, että kansalaisopiston opiskelija oman ympäristösuhteen kehittymisen kautta osaa arvioida myös omaa elämäntapaansa kriittisesti. (Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura 2013, 397. Kestävä kehitys tarkoittaa niin globaalivastuuta tuleville sukupolville kuin paikallista vastuuta, johon jokaisen työyhteisössäni on kiinnitettävä huomiota. Pienistä askelista muodostuu lopulta selkeä tie.

Ammatillisia opintoja on mahdollista toteuttaa kansalaisopistossa, vaikka se on tänä päivänä tutkimukseni perusteella melko harvinaista. Yhteistyövelvoite Valkeakosken alueella toimivien tai valtakunnallisten vapaan sivistystyön oppilaitos-

ten, koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen kanssa perustuu lakiin vapaasta sivistystyöstä (632/1998 [1765/2009], 1 luku 3§).

Valkeakoski-opiston kansalaisopiston teknisen työn opinnot ovat nonformaalia koulutusta eli ne eivät johda tutkintoon. Tulevaisuudessa teknisen työn kurssi voitaisiin järjestää ammatilliseen koulutukseen hyväksiluettavana opintona. Tällöin Vornasen (2012) ja Hoolin (2013) mukaan tutkintoon johtavan koulutuksen järjestäjä määrittelee hyväksilukemisen periaatteet ja myös hyväksilukee opiskelijan suoritukset. Opittu tieto ja taito, jonka tulee olla tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään tutkintoon johtavan opetussuunnitelman mukaista, hyväksiluetaan tapauskohtaisesti.

Lähtökohtana ammatillisten opintojen osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa on vastaanottavan oppilaitoksen määrittelemät kriteerit. Teknisen työn kursien muuttaminen osaamisperusteiseksi opetussuunnitelmaksi helpottaisi näiden opintojen osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. Tutkijan tavoite opettajana on muokata oottraus- ja marmorointikurssi (liite 12) ensimmäisenä teknisen työn sisustusrakentamisen kurssina osaamisperusteiseksi opetussuunnitelmaksi tulevaisuudessa. Tämä on perusteltua sen vuoksi, että kyseisen kurssin tuntiopettaja toimii opettajana sekä ammatillisessa oppilaitoksessa että kansalaisopistossa. Paikallisen ammatillisen oppilaitoksen opiskelijat ovat alkuselvityksen perusteella kiinnostuneita tällaisesta mahdollisuudesta ja siten kurssilla voisi olla mukana sekä opiskelijoita että aikuisväestöä.

Teknisen työn korjaus- ja sisustusrakentamisen ammatilliset opinnot voivat tulevaisuudessa tarkoittaa II asteen valinnaisia opintoja tai näyttötutkinto-opintoja tai myös aikuisten ammattitutkintojen orientoivia opintoja. Lisäksi olisi mahdollista yhteistyö jonkun lähialueen yliopiston kanssa esimerkiksi siten, että osa kurssista toteutettaisiin kansalaisopistossa ja osa yliopistossa, josta oli esimerkki Liitteessä 8 eräessä kansalaisopistokyselyyn osallistuneessa opistossa. Tutkintotoimikunta voisi antaa tulevaisuudessa kansalaisopistolle tutkinnon järjestämisoikeuden, mutta tämä vaatisi toteutuakseen kehittämishankkeen. Kaikkia edellä mainittuja mahdollisuuksia tulee pohtia ja tarpeen mukaan selvittää, mikä menettely olisi mahdollista toteuttaa.

5 YHTEENVETO JA POHDINTA

Aluksi arvioin, onko tutkimuksella pystytty vastaamaan johdannossa esitettyihin tutkimuskysymyksiin, tulkitsen saatuja tutkimustuloksia sekä esitän kehittämisehdotuksia. Sen jälkeen tarkastelen tutkimuksen luotettavuutta. Lopuksi esitän neljä perusteltua jatkotutkimusaiheita.

5.1 Yhteenveto ja uudet kurssit sekä tulevaisuudensuunnitelma

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten vapaan sivistystyön Valkeakoski-opiston kansalaisopiston teknisen työn opetusta tulisi kehittää, jotta se vastaisi toimintaympäristön tarpeita. Tutkimuskysymys oli: *Millaisia opiskelijoiden ja toimintaympäristön tarpeita vastaavia teknisen työn korjaus- ja sisustusrakentamisen opintoja lukuvuonna 2013/2014 sekä tulevaisuudessa tulee järjestää Valkeakoski-opiston kansalaisopistossa?* Tutkijalla oli mahdollisuus hyödyntää tutkimuksessa ammatillista opettajankokemusta sekä tutkivan opettajan – näkökulmaa ottamalla kehittämishankkeeksi tärkeäksi koettu asia ja sitomalla ratkaisut laajempaan tietoperustaan.

Tutkimuksessa korostui asiakaslähtöisyys, koska tavoitteena oli uusien kurssien avulla saada tekniseen työhön uusia kursseja ja opiskelijoita. Opinnäytetyön tavoitteena ei kuitenkaan ollut tehdä nopeasti suuria kurssimuutoksia kohdeorganisaation teknisen työn kursseihin. Ne ”vanhat” kurssit, jotka olivat suosittuja ja hyviksi havaittuja säilyivät edelleen, mikä on normaalikäytäntö kansalaisopistossa. Muutokset tapahtuvat tulevaisuudessa saatavien kurssipalautteiden sekä toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten sekä tuntiresurssien mukaan asteittain ja harkitusti. Huomioitavaa on, että kansalaisopiston opetuksen sisältöjä ei säädelä vapaan sivistystyön oppilaitoksena lainsäädännössä, tämä antaa kokemukseeni perustuen paljon mahdollisuuksia kurssisuunnittelun ja toteuttamisen kannalta.

Toteutin opetuksen kehittämistyön vapaan sivistystyön kansalaisopistoon laadullisena tutkimuksena. Tutkimusaiheesta ei ollut aiempia tutkimuksia. Tiesin tutkimusaiheen olevan ajankohtainen, koska olin kehittänyt sisustuspuuseppäartesaanin koulutuksen II asteelle. Hyödynsin tässä tutkimuksessa noin 25 vuoden käsi-

ja taideteollisuusalan ammatinopettajan kokemustani. Uskon tutkimuksen palvelevan sekä Valkeakoski-opiston kansalaisopiston teknisen työn opetuksen kehittämistä että myös henkilökohtaisia tarpeitani erikoistua omalla urallani. Aineryhmän vastuuopettajana teen jatkuvasti päätöksiä opetuksen kehittämiseen liittyen ja myös vastaan tuntiopettajavalinnoista oman opettajuuteni ohella.

Tutkimusmenetelminä käytin sekä strukturoituja kyselyjä että havainnoiteja. Kohdeorganisaation tekniseen työhön kehitettyihin korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseihin sain aineistoa valtakunnallisesta kansalaisopistokyselystä 10 eri opistosta. Tätä tietoa hyödyntäen hain lisääaineistoa kohdeorganisaation opiskelijoilta asiakaskyselyn avulla 75 (n 164) opiskelijalta.

Lisäksi tärkeänä tutkimusmenetelmänä olivat tekemäni havainnoinnit oman teknisen työn aineryhmän pilottikursseilta. Korjausrakentamisen luentosarja -kurssilla toimin sekä yhtenä opettajana että osallistuvana havainnoijana koko kurssin ajan. Sisustusrakentamisen iltaryhmä -kurssin opetin yksin ja toimin samalla havainnoijana.

Jaoin tutkimuskysymyksen neljään alatutkimuskysymykseen:

1. *Millaisia korjaus- sisustusrakentamisen opintoja on järjestetty muissa kansalaisopistoissa lukuvuodesta 2000/2001 alkaen ja millaisia kokemuksia ja kehittämisajatuksia niistä on saatu?*
2. *Millaisia korjaus- ja sisustusrakentamisen opintoja kohdeorganisaation nykyiset kädentaitojen asiakkaat toivovat?*
3. *Miten kestävä kehitys tulisi liittää korjaus- ja sisustusrakentamisen opintoihin?*
4. *Miten ammatilliset opinnot voisi liittää korjaus- ja sisustusrakentamisen opintoihin?*

Alatutkimuskysymys 1 tuotti yhteensä 13 lukuvuoden ajalta 64 eri nimistä korjaus- tai sisustusrakentamisen kurssia. Sisustusrakentamisen kurssit jaoin teemoihin seuraavasti: luennot, suunnittelukurssit, sisustusremontit/työpaja, pintojen uudistaminen/työpaja, huonekalut ja pienesineet/työpaja, pintakäsittelykurssit/työpaja ja

muut. Nämä kurssit olivat kurssinimien, kurssien esiintymiskertojen sekä tuntimäärien suhteen paljon yleisempiä. Yleisin teema oli lyhytkestoiset luennot.

Vastaavasti korjausrakentamisen kurssiteemoiksi määritin luennot ja suunnittelukurssit. Näistä lähes kaikki eri kansalaisopistoissa tuona ajanjaksona pidetyt kurssit olivat olleet teemaluentoja, ja ne olivat olleet hiukan sisustamisrakentamisen luentokursseja pitkäkestoisempia. Saadut kokemukset ja palautteet olivat olleet onnistuneita sekä korjaus- että sisustusrakentamisen erityyppisissä kursseissa.

Eri kansalaisopistojen korjaus- ja tai sisustusrakentamisen kurssit olivat miltei aina järjestetty oppilaitoksen omissa tai vuokratuissa tiloissa, ja niissä esiintyi vähäisiä yhteistyömuotoja muiden oppilaitosten tai tahojen kanssa. Pääsyy kurssien toteutumattomuuteen oli alhainen osallistujamäärä, mutta myös sopivan opettajan tai tilan löytyminen tai opettajan yllättävä esteellisyys korostuivat.

Kansalaisopistokysely tuotti monia kurssiehdotuksia, joissa nousi esille ajatus teoriaopintojen ja työpajaopintojen yhdistämisestä. Pidin tätä ja myös lyhytkestoisten kurssien modulointia asiantuntijoiden avulla hyvinä tulevaisuuden ajatuksina. Muiden opistojen kurssit eivät ole sellaisenaan toteutettavissa Valkeakoskiopiston kansalaisopistossa, vaan aina on huomioitava oma konteksti sekä näkemykseni vastuuopettajana.

Alatutkimuskysymys 2 tuotti asiakaskyselyn avulla kohdeorganisaation kolmen osaston kädentaitojen opiskelijoiden näkemyksiä sopivista korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseista. Keskeisin kysymys oli kurssitoiveet osastoittain, jonka tiedon hyödynsin tutkimuskysymyksen vastauksessani. On kuitenkin huomioitava, että opiskelijatoiveet eivät pelkästään riitä, kun laadin opettajana tulevalle lukuvuodelle uudet kurssit. Muita määrääviä tekijöitä voivat olla opettajavalintani, opetustila ja sen välineet sekä saamani tuntiresurssit lukuvuosittain ja osastoittain.

Kansalaisopistokyselystä saatu tieto oli hyvin rinnastettavissa asiakaskyselystä saatuun tietoon. Havaitsin selviä yhteneväisyyksiä: sisustusrakentaminen kiinnosti enemmän, mutta myös korjausrakentamisen kurssit kiinnostivat, lyhytkurssit oli-

vat suositumpia, oppimisympäristöjä kannatti vaihdella, opettajalla ja opetustiloilla oli merkitystä onnistumisen kannalta.

Asiakaskyselyn vastausprosentti oli 45,7 % (n 164), joka oli mielestäni hyvä huomioiden seuraavat seikat. Alatutkimuskysymykseen 2 sain havainnointieni avulla vahvistusta edellä mainittuihin kyselyihin. Pilottikurssina toteutettu korjausrakentamisen luentosarja -kurssi, joka sisälsi myös työpajan, oli menestys. Lähes kaikki saadut asiakaspalautteet ja havainnointitiedot osoittivat, että tämä kurssi onnistui hyvin. Kokeilin toteuttamisessa monipuolisesti uusia oppimisympäristöjä ja yhteisöllistä opetusmenetelmää sekä teoriaopintojen/ työpajatyöskentelyn yhdistämistä, joista opiskelijat innostuivat. Tämän Pälkäneen osaston pilottikurssia muutin tulevalle lukuvuodelle laajemmaksi ja eri oppimisympäristöön, mutta sisällöllisesti pidin sen samankaltaisena. Tulevaisuudessa tämän tyyppiset kurssit ovat vuosittain valitsemistani luennoitsijoista riippuen sisällöltään ja teemoiltaan erilaisia ja pidän mahdollisena huomioida tässä suhteessa asiakkaiden toiveet unohtamatta kestävän kehityksen painoarvoa suunnittelu- ja toteutusvaiheessa.

Omassa Lumikorven työpisteessä pitämäni sisustusrakentamisen iltaryhmä – kurssi oli myös onnistunut huolimatta ryhmän pienuudesta ja heterogeenisuudesta. Myös tästä sain onnistuneen väliarviointipalautteen, jota tuki saamani havainnointitieto. En kuitenkaan kyennyt täysin toteuttamaan kurssia haluamallani tavalla. Kehitin pilottikurssista saatujen kokemusten ja havainnointien pohjalta uuden kurssin lukuvuodelle 2013/2014 tämän kurssin tilalle. Sen nimesin pienten puisten sisustustuotteiden suunnittelu ja valmistus -kurssiksi. Tätä kurssia voin tulevaisuudessa muokata myös asiakaslähtöisesti eri teemoihin tai moduuleihin, mutta lähtökohtana pidän sisustusrakentamisen huomioivaa suunnitteluosuutta kestävä kehitys huomioiden.

Alatutkimuskysymys 3:een vastaus perustuu tietoperustaan ja vastasin siihen teknisen työn kontekstissa 3.2.1 alaluvussa asiantuntijoiden ja eri tahojen näkemyksiin ja kansalaisopiston kestävän kehityksen ohjelmaan perustuen. Valkeakoskiopistossa kestävä kehitys on strateginen painopiste, ja opisto hakee sertifikaattia ensimmäisenä vapaan sivistystyön oppilaitoksena vuonna 2013. Tämä tarkoittaa

kestävän kehityksen johdonmukaisia kehittämistoimia siten, että opetuksessa huomioidaan kaikessa toiminnassa kestävät arvot.

Kestävän kehityksen keke-ryhmä vastaa Valkeakoski-opiston kestävän kehityksen ohjelmasta ja kehittämistoimenpiteistä, tutkija on ryhmän jäsen. Kestävän kehityksen liittäminen teknisen työn korjaus- ja sisustusrakentamisen opetukseen on jatkuva prosessi, johon keke-ryhmä luo kaikille yhteisiä ohjeistuksia kestävän kehityksen kriteeristöön perustuen.

Jokainen kansalaisopiston tuntiopettaja sekä vastuuopettajat jalkauttavat kestävän kehityksen arvot kursseissaan omalla esimerkillään ja toiminnallaan Valkeakoski-opiston strategiaan ja toimintaohjeisiin perustuen. Kestävä kehitys tulee tuoda osaksi jokapäiväistä opetusta yhteisen toimintakulttuurin avulla, mutta kurssiteksteihin sitä ei välttämättä tarvitse kirjata. Kestävän kehityksen merkitys ja vaikutus korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseihin sopii erinomaisesti, koska näissä kursseissa korostuu mm. kierrätys, yhteisöllisyys ja uudet oppimisympäristöt.

Alatutkimuskysymys 4 kohdistui kansalaisopiston teknisen työn opetukselliseen yhteistyöhön tulevaisuudessa eri oppilaitosmuotojen kanssa. Vastaus perustuu tietoperustaan ja vastasin siihen teknisen työn kontekstissa 3.2.2 alaluvussa asiantuntijoiden ja eri tahojen näkemyksiin perustuen. Kansalaisopiston kurssit eivät ole tutkintotavoitteisia kuten ammatillisessa koulutuksessa ja näyttötutkintokouluksissa, vaan opetukselle on opettajan määrittämät kurssitavoitteet ja sisältö. Kansalaisopistot ovat kuitenkin yhteistyössä mm. lukioiden, ammatillisten oppilaitosten, avoimen yliopisto-opetuksen ja myös yliopistojen kanssa tarjoten esimerkiksi valinnaisiin opintoihin hyväksiluettavia soveltuvia kursseja.

Tulevaisuudessa korostunee entisestään ammatillisen koulutuksen/ kansalaisopiston koulutuksellinen yhteistyö. Olisi perusteltua selvittää ammatillisen- ja näyttötutkintokoulutuksen opintojen tunnistamisesta ja tunnustamisesta tutkimuksen uusien kurssien osalta. Valkeakoski-opiston yhteistyöoppilaitoksia tässä suhteessa voisivat alueellisesti olla esimerkiksi Valkeakosken ammatti- ja aikuisopisto (VAAO) tai Tampereen seudun ammattiopisto Tredu. Yhteistyömahdollisuus kor-

jaus- ja sisustusrakentamiseen liittyvien tutkintotoimikuntien kanssa voisi myös tulla kyseeseen.

Kansalaisopistojen rehtorit antoivat tietoa oppilaitosten välisestä yhteistyöstä. Yhteistyö yliopiston tai ammatillisen koulun kanssa tarjosi mahdollisuuden sisustussuunnittelun työpajaopetuksesta kansalaisopistossa. Yliopisto vastasi teoriaopinnoista ja opintojen hyväksiluvusta osaksi tutkintoa. Tämän kaltaista kurssia opintojen hyväksilukuna toivoivat erään toisen kansalaisopiston opiskelijat sisustusneuvojan tutkinnon osana. Ensimmäisessä tapauksessa yhteistyötaho oli yliopisto ja toisessa se voisi olla ammattikorkeakoulu. Opinnoista sai hyväksilukua yliopisto-opintoihin, jos osallistui koko kurssille ja arvioinnin sai halutessaan eli kurssille voi osallistua harrastusmielessä tai liittäen sen tutkinnon opintoihin.

Kehitin kaikkiin kansalaisopiston osastoihin sisustussuunnittelun alkeet – kurssin ja pidän tulevaisuudessa mahdollisena edellä esitetyn kaltaisen yhteistyön, mikäli kurssipalautteet osoittautuvat onnistuneiksi. Osaamisperusteisen opetussuunnitelma ooteraus- ja marmorointi – kurssille olisivat luonteva kokeilu yhteistyöstä paikallisen ammatillisen oppilaitoksen kanssa. Mahdollisuutta yhteistyöhön selvitän jatkossa. Yhteistyö oppilaitosten kanssa toisi tekniseen työhön paljon kaivattuja nuoria kursseille ja lisäisi asiakaslähtöisyyttä.

Tämän tutkimuksen keskeisimmiksi tuloksiksi muodostuivat kohdeorganisaation opiskelijapalautteiden- ja havainnointien sekä muiden kansalaisopistojen kokemusten sekä asiantuntijalausuntojen ja tutkijan omien havaintojen ja kokemusten yhteensovittaminen. Näiden menetelmien ja lähestymistapojen avulla kehitin Valkeakoski-opiston kansalaisopiston eri osastojen teknisen työn opetukseen korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssit lukuvuodelle 2013/2014 sekä tulevaisuudensuunnitelman toimenpide-ehdotuksineen.

Tutkija ja kansalaisopiston johto pitivät erittäin hyvin tähän aikaan sopivina sekä sisustamiseen että myös rakennusten korjaamiseen liittyviä kursseja. Valkeakosken, Pälkäneen ja Kangasalan osastot voivat tarjota erisisältöisiä kursseja ja pidän tulevaisuudessa helposti toteutettavana järjestää tarvittaessa samoja kursseja eri toimipisteissä. Asiakaspalautteet ovat jatkossa tärkeitä kehittämistyön kannalta.

Kannatan uusien opetusmenetelmien käyttöä, josta esimerkkinä voisi olla opetuksen siirtäminen opiskelijan kotiin tai projektiluontoinen työskentely ja konsultatiivinen työtap.

Huomioin näissä uusissa kursseissa tutkimusaineiston lisäksi tuntiopettajien ja myös osastonjohtajien tiedonantoja. On huomioitavaa, että kykenin perusteluillani lisäämään kaikissa kansalaisopiston osastoissa teknisen työn tuntimääriä tätä tutkimusta hyödyntäen. Seuraavassa taulukossa 8 esitän tutkimuksessa syntyneet uudet kurssit osastoittain ja tunneittain. Sisältökuvaukset löytyvät liitteestä 12.

Taulukko 8. Korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssit Valkeakosken, Pälkäneen ja Kangasalan osastoissa lukuvuonna 2013/2014

Osasto/Kurssi	Valkeakoski	Pälkäne	Kangasala
Pientä remppaa			102
Vanhan huonekalun uusi elämä			78
Vanhaa uudistaen ja tuunaten			78
Sisustussuunnittelun perusteita	36	44	78
Korjaus- ja sisustusrakentamisen tieto- ja taitoja taloista ikkunoihin		104	
Pienten puisten sisustustuotteiden suunnittelu ja valmistus	104		
Ootraus ja marmorointi	44		
Tuunausta ja pientä kotirempppaa	104		
Sisusta muotoillen ja veistäen	48		
YHTEENSÄ/ LUKUVUOSI	336	148	336

Uusia korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseja on yhteensä 820 h, joka on noin 30 % kaikista teknisen työn tunneista (2710 h) lukuvuonna 2013/2014. Nämä uudet kurssit toteuttavat kansalaisopiston laatuasiakirjojen mukaisia tavoitteita. Kriteereistä korostuvat kestävä kehitys kurssitarjonnassa sekä siihen liittyen myös kierrätys- ja jäännösmateriaalien hyödyntäminen opetuksessa. Lisäksi nuorten aikuisten ja kaikenikäisten miesten osuutta pyritään kasvattamaan näillä uusilla

kursseilla. Mielestäni toiminta näillä kursseilla myös vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa, yhteisöllisyyttä ja yhteistyökykyä, koska nämä korostuvat opetuksessa..

Tutkimuksen tuloksista näkyi selkeästi, että vapaan yleissivistävän kansalaisopiston aikuisopiskelijat innostuivat korjaus- ja sisustusrakentamisen opintojen järjestämisestä tulevina vuosina. Tämä ei ollut yllätys, koska muista kansalaisopistoista saatu aineisto tuki tätä tietoa. Pidän todennäköisenä, että tulevaisuudessa osa näistä kursseista kehittyy ja muuttuu sisällöltään ja tilalle voi tulla uusia kursseja, joiden perustana ovat nämä pilottikurssikokeilut eri osastoissa.

Tuloksista tuli selkeästi ilmi, että vapaan sivistystyön aikuisopiskelijoille ei ole suurta merkitystä oppimisympäristöillä, mutta sen sijaan mitä pidemmästä kurssista on kysymys, sen vähäisempää oli kiinnostus. Kurssiaiheiden kiinnostus vastasi myös varsin hyvin valtakunnallista aineistoa, ja tätä tuki myös havainnoista saatu tieto niin opiskelijoilta kuin myös tuntiopettajilta tutkija mukaan lukien.

Tämän tutkimuksen tulosten perusteella voin todeta, että tutkimuksen tavoitteet toteutuivat. Tutkimusraportissa vastattiin esitettyihin tutkimuskysymyksiin sekä päästiin tutkimuksessa esitettyihin tutkimustavoitteisiin. Tutkimuksen tuloksena kehitin uusia korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseja kohdeorganisaation eri osastojen teknisen työn opetukseen. Uudet kädentaitoja ja luento-opetusta sisältävät kurssit ovat asiakaslähtöisiä ja kohdeorganisaation tekninen työ huomioi niissä entistä paremmin kestäväen kehityksen. Merkittävä kurssi uudistus voi jatkossa edesauttaa sisäistä aineryhmien välistä ja tilauskoulutuksen kanssa tapahtuvaa yhteistyötä sekä ulkoista yhteistyötä eri oppilaitosmuotojen kanssa.

Esitän seuraavia kehittämistoimenpiteitä Valkeakoski-opiston kansalaisopistoon tutkimukseeni perustuen:

- 1) Tutkimustuloksena huomioidaan asiakkaiden toteutumattomat kurssitavoitteet uusista kursseista ja niitä toteutetaan lukuvuoden 2013/2014 kokeimuksia hyödyntäen tulevaisuudessa.
- 2) Tilauskoulutus otetaan käyttöön teknisen työn kurssitarjonnassa. Tällöin on mahdollista toteuttaa asiakaslähtöisesti ja nopeasti myös muita aikaan

sopivia korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseja valtionosuuskurssien rinnalla.

- 3) Yhteistyötä lisätään ammatillisten oppilaitosten ja näyttötutkintokoulutuksen kanssa kehittämällä tekniseen työhön osaamisperusteinen opetussuunnitelma aluksi ootras ja marmorointi – kurssiin.
- 4) Lisätään opiston sisäistä yhteistyötä tuotteistamalla eri aineryhmien kesken kursseja etenkin kädentaitojen opetuksessa.
- 5) Teknisen työn tuntiopettajien tulee yhdessä sekä jokaisen omalta kohdaltaan pohtia ja toteuttaa kestävä kehityksen liittyminen opetukseensa Valkeakoski-opiston kriteereiden mukaan
- 6) Tutkimuksen vaikutuksista opetuksen kehittämistyössä tulee tehdä lähi-vuosina seurantakartoitus tai – tutkimus.

Koska vastaan teknisen työn kehittämistyöstä, kohdistuvat kaikki toimenpide-ehdotukset sitä kautta omaan työhöni. Työni tueksi tarvitsen jatkossa teknisen työn asiakkaiden palautteita, yhteistyötä tilauskoulutuksen sekä ammatillisten opettajien ja omien kollegojen kanssa. Lisäksi korostuu rehtorin näkemys ja tuki esimiehenäni, tärkeätä on, että rehtori piti tutkijan esittämiä toimenpiteitä hyvin perusteltuina. Tutkimuksessa korostui ja tulee myös tulevaisuudessa korostumaan tutkivan opettajan – näkökulma oman työnsä kehittäjänä.

Tutkimuksessa saatuja tuloksia voidaan hyödyntää Suomen kaikissa kansalais- ja työväenopistoissa. Lisäksi pidän mahdollisena kehittää opetusyhteistyötä korjaus- ja sisustusrakentamisen opinnoissa tämän työn avulla ammatillisen- ja näyttötutkintokoulutuksen sekä kansalaisopiston kesken, jolloin tämä työ on hyödynnettävissä myös ammatillisessa koulutuksessa.

5.2 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi

Tutkimus on laadullinen ja sen tutkimusmenetelminä käytettiin strukturoituja kyselyjä ja havainnoiteja, joiden perusteella luotettavuutta arvioidaan. Useiden menetelmien käyttö lisää Hirsjärven ym. (2008, 228) mukaan validiutta. Tutkimuksessa oli tutkivan opettajan -näkökulma, jossa kansalaisopiston vastuupettaja

toimi opettajana, havainnoija ja tutkijana. Nämä eri roolit esiintyivät osittain samanaikaisesti, koska opettajana kehitin omaa työtäni.

Laadullisessa tutkimuksessa korostuu Hirsjärven ym. (2008, 226–228) ja myös Vilkan (2007, 159) mukaan luotettavuutta tarkasteltaessa tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisen kaikista vaiheista. Validius tarkoittaa Vilkan (2007, 161) mukaan tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä sen piti mitata eli kyselylomakkeiden kysymyksissä vastaajien tulisi käsittää ne niin kuin tutkija on ajatellut tutkimusongelmaansa nähden. Kysymys on myös siitä, onnistuiko tutkija siirtämään tutkimuksessa käytetyn teorian käsitteet ja ajatuskokonaisuuden kyselylomakkeeseen. Kyselyissä korostuneet korjaus- ja sisustusrakentamisen käsitteiden määrittelyt määriteltiin tarkasti etukäteen. Teoriaan perustuen nämä käsitteet oli kyselyissä hyvin määriteltyjä, koska vastaajat olivat ne ymmärtäneet tutkijan tavoin kysymyksiin vastatessaan.

Monimenetelmällisyyden avulla pyritään Virtuaalisen ammattikorkeakoulun (2013) mukaan kohottamaan tutkimuksen luotettavuutta osoittamalla, ettei jokin tulos ole pelkästään sattumanvarainen, vaan sama tulos on saavutettu useilla eri lähestymistavoilla. Tässä kehittämistyössä se ohjasi kaikkia työskentelyn vaiheita kysymyksenasettelusta aineiston kokoamiseen ja menetelmän valintaan saakka. Kykenin osoittamaan, että eri menetelmillä päästiin samankaltaisiin tulokseen ja se vahvisti tutkimuksen validiutta.

Asiantuntijoille en tehnyt teemahaastatteluja alkuperäisen suunnitelman mukaan, vaan katson tutkimuksen luotettavuuden kannalta riittäviksi asiantuntijoiden henkilökohtaiset tiedonannot. Käytin tiedonantoja koko tutkimuksessani painottuen sen loppuvaiheeseen, jolloin olin jo analysoinut tutkimusaineiston. Tutkimuksen loppuvaiheessa sain tiedonantoja muun muassa kohdeorganisaation tuntiopettajilta, osastonjohtajilta ja rehtorilta. Tällöin tarkistin kaikki tutkimuksen tiedonannot ja tarvittaessa korjasin tekemäni virheet. Tutkimuksessani katsoin tietoperustaani riittäväksi kotimaisen kirjallisuuden käytön, koska tämä oli riittävä tutkimustulosten kannalta.

Ilman omakohtaisia kokemuksia opinnäytetyöhöni liittyen, en olisi voinut toimia pilottikurssien opettajana, vaan olisin käyttänyt muita tuntiopettajia. Näihin opintoihin liittyvien havaintojen tekeminen, joka on Hirsjärven ym. (2008, 208–209) mukaan työläs, mutta todellisen elämän välitön menetelmä, sopi mielestäni erinomaisesti. Mielestäni kykenin häiritsemättä osallistumaan muiden opetustilanteisiin ainoastaan havainnoijana ja myös opettajana onnistuin toimimaan havainnoijana. Tein muistiinpanot usein jälkikäteen, joka pitkän opettajanuran tehneenä oli ongelmatonta. Pyrin havainnoijana rehellisyyteen ja tarkkuuteen.

Osallistuva havainnointi on Koskisen, Alasuutarin ja Peltosen (2005, 79) mukaan laadullisen tutkimuksen perusmenetelmä. Tutkijan osallistuminen voi olla Tuomen ja Sarajärven (2009, 82–83) mukaan eriasteista. Tutkijana kunnioitin opiskelijoiden kurssi-ideoita eikä tavoitteeni ollut itse tuottaa niitä. Asiakaslähtöisyys korostui niin opettajana kuin myös tutkijana opetuksen kehittäjänä.

Luotettavuutta lisää Tuomen ja Sarajärven (2009, 142) mukailleen se, että tutkijalla oli riittävästi aikaa. Myös käyttämäni asiantuntijalausunnat tutkimukseni tuloksien ja johtopäätöksien osuvuudesta voivat parantaa luotettavuutta. Olen kaikissa tutkimuksen vaiheissa hyödyntänyt asiantuntijoiden näkemyksiä tekemällä niistä omat johtopäätökseni ja esittämällä ne mahdollisimman avoimesti usein suorina lainauksina.

Tieteellinen tutkimus on Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2012) mukaan eettisesti hyväksyttävää ja luotettavaa sekä sen tulokset uskottavia, kun tutkimus on suoritettu hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti. Luotettavuuden ydin liittyy tulkinnan paljastavuuteen Koskisen ym. (2005, 73) mukaan. Toimin läpinäkyvästi ja rehellisesti, huolellisesti sekä tarkasti kaikissa tutkimukseni vaiheissa.

Avoimuus ja paljastettavuus tulivat esille käyttämissäni suorissa havainnoinneista saaduissa lainauksissa, joiden julkaisemiseen sain luvan asianosaisilta opettajilta tai asiantuntijoilta. Myös kahdesta kyselystä tekemäni yhteenvedot olivat paljolti suoria lainauksia saaduista vastauksista, vain tarpeen mukaan muokkasin vastaukset selkeämpään muotoon. Tutkimuskysymykseen saamani tiedonannot tutkimuk-

sen loppuvaiheessa esitin myös suorina lainauksina, joista olen tein omat yhteen-
vetoni.

Tutkimuksen luotettavuutta nostaa myös omien kokemusten hyödyntäminen. Täs-
sä tutkimuksessa hyödynsin opetuksen kehittämistyössä aiempia II asteen puuse-
pän- ja sisustuspuusepäntalan ammatinopettajan noin 25 vuoden aikana saamiani
tietoja ja taitoja. Esimerkiksi tässä tutkimuksessa hyödynsin kokemuksiani pilotti-
kurssien suunnittelu- ja toteutusvaiheessa lukuvuodelle 2012/2013 sekä näiden
kurssien jatkokehittelyssä.

Tutkimuksessa korostui *tutkivan opettajan – näkökulma* Ikkunoita tutkimusmeto-
deihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle kir-
jassa Anneli Niikon (2010, 233–234, 236–237, 244) mukaan, joka ajatus syntyi jo
1900-luvun alussa Dewey pedagogiikassa Amerikassa sekä sittemmin 1960-
luvulla Euroopassa. Tutkimukseni on vahvasti sidoksissa opetukseen ja pyrin tut-
kimuksen keinoin ratkaisemaan työssäni havaitsemiani kehittämistehtäviä. Samal-
la tarkastelin ja tutkin kriittisesti sekä reflektioivasti omaa työtäni ja opetustani.
Tutkivana opettajana ohjasin toimintaa ja tutkijana havainnoin ja kyseenalaisin
sitä. Empiiriset havaintoni nousivat esille teorian avulla etenkin keskeisten korja-
us- ja sisustusrakentamisen käsitteiden tarkastelussa. Kehittämistyön empi-
riaosuudessa rakensin kokonaisvaltaisesti uutta opetusta hyödyntäen ja täydentäen
teoriaa useita menetelmiä rinnakkain käyttäen.

5.3 Jatkotutkimusehdotukset

Vapaan sivistystyön kansalaisopiston teknisen työn opetuksen jatkotutkimuksia
tarvittaisiin ja itse nostan seuraavia tutkimusaiheita tähän opinnäytetyöhön perus-
tuen. Kansalaisopistojen kursseille tulisi tulevaisuudessa saada lisää asiakkaita
sellaisista ryhmistä, jotka nyt ovat aliedustettuina paikalliseen väestörakenteeseen
nähdessä. Siten jatkotutkimusehdotukseni on tutkia: *Aliedustetut asiakasryhmät
asiakkaiksi, case: Valkeakoski-opisto*. Tämä aihe on tulevaisuudessa erittäin tär-
keä kaikille kansalaisopistoille, koska tämänhetkinen asiakaskunta on erittäin

naisvaltainen sekä ikääntynyt ja esimerkiksi nuoret ja nuoret miehet ovat aliedustettuina.

Opinnäytetyöni herätti minussa mielenkiinnon tutkia, miten ammatillisen koulutuksen tutkintoihin liittyvät kurssit tulisi vapaan sivistystyön kansalaisopistoissa toteuttaa? Tästä aiheesta on vähän tietoa, mutta kokemuksia erilaisista yhteistyömuodoista on saatavissa, kuten tämä tutkimus osoitti. Myös tämä aihe on erittäin ajankohtainen ja tärkeä. Kansalaisopistojen ja ammatillisen koulutuksen opetusta järjestetään samoissa opetustiloissa siten, että kansalaisopiston kurssit järjestetään opetuksettomina aikoina. On hyvin mahdollista, että tulevaisuudessa nämä eri koulutusmuodot kohtaavat laajemmin ja siitä on nyt esimerkkejä, siksi tästä aiheesta tarvittaisiin tutkimustietoa. Tutkimusaihe voisi olla: *Opintojen tunnustettavuus formaalissa koulutuksessa, case: Vapaan sivistystyön kansalaisopiston teknisen työn opetus*. Tutkimus kohdistuisi osaamisperusteisen opetussuunnitelman kehittämistyöhön kansalaisopiston teknisen työn opetuksessa.

Kolmantena tutkimusaiheena olisi tilauskoulutuksen kehittäminen teknisen työn kursseihin normaalien valtionosuustuntien rinnalle. Tällä hetkellä olisi lisätarvetta järjestää tilauskoulutusta, koska siinä on lähtökohtana kannattavuus, joka perustuu hinnoitteluun. Mikäli kyettäisiin järjestämään riittävän suosittuja kursseja eri asiakasryhmille, olisi tilauskoulutus mahdollista. Tutkimusaihe voisi olla: *Tilauuskoulutuksen avaintekijät, Case: Valkeakoskiopiston kansalaisopisto*. Mielestäni tilauskoulutuksen kehittämistyö olisi valtakunnallinen haaste ja tätä tutkimustietoa voitaisiin varmasti hyödyntää valtakunnallisesti.

Kansalaisopistojen liitto julkaisee kurssien tueksi opetussuunnitelmasuosituksia. Tutkimuksen loppuvaiheessa nousi esille Kuivasaaren (2013) esittämä tähän tutkimusaineistoon perustuva valtakunnallinen kehittämissuositus. Kansalaisopistojen teknisen työn opetukseen olisi perusteltua kehittää korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssien suunnittelun apuvälineeksi opetussuunnitelmasuositus. Tällöin yksi lähestymistapa voisi olla korjaus- ja sisustusrakentamisen opetuksen ryhmitely eri pääotsikoiden alle kurssimuotoisesti toteutettuna. Mielestäni tutkimusaihe voisi tällöin olla: *Kansalaisopistojen teknisen työn opetuksen kehittäminen, Case: Valtakunnallinen korjaus- ja sisustusrakentamisen opetussuunnitelmasuositus*.

Tämä tutkimus osoitti korjaus- ja myös sisustusrakentamisen kurssien tarpeellisuuden. Jokaisella kansalaisopistolla on vapaan sivistystyön oppilaitoksena tarve tuottaa sosiaalista pääomaa ja sitä kautta vaikuttaa ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen. Rakennetun ympäristön säilyttämistehtävä vaikuttaa varmasti ihmisten hyvinvointiin huomioiden paikalliset tarpeet, on lukuisia mahdollisuuksia toteuttaa onnistuneesti tällaisia kurssivaihtoehtoja.

LÄHTEET

Anttila, P. 1993. Käsityön ja muotoilun teoreettiset perusteet. Porvoo: WSOY

Asetus ammatillisesta koulutuksesta (811/1998). [luettu 27.12.2012] Saatavissa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980811>

Brundland, H. 1987. Our Common Future. Report of the World Commission on Environment and Development. United Nations.

Collin K., Paloniemi S. (toim.) 2007. Aikuiskasvatus tieteenä ja toimintakenttänä. PS-kustannus. Juva 2007.

EDU 2012. [luettu 8.11.2012] Saatavissa:
http://www.edu.fi/perusopetus/kasityo/pohdintoja_kasityo-oppiaineesta

Grönfors, M. 2007. Havaintojen teko aineistokeräyksen menetelmänä. Teoksessa J. Aaltola ja R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. PS-kustannus, Jyväskylä. 151–167.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. 13.–14., osin uud. p. Helsinki: Tammi.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. 15.–16. p. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 2010. 3. uudistettu ja täydennetty painos. Toim. J. Aaltola ja R. Valli. Juva: PS-kustannus.

Innolink. 2012. Ennakointitutkimus 2012. [luettu 20.2.2013] Saatavissa:
http://www.ktol.fi/doc/tammiseminaari2013/MikkoKesa_Kansalaisopistojen-liitto-KoL---Ennakointitutkimus-2012---esitys-23.1.2013.pdf

Jaakkola, E. – Orava, M. & Varjonen, V. 2009. Palvelujen tuotteistamisesta kilpailuetua. Opas yrityksille. Tekes. 4. painos. Libris Oy, Helsinki. [luettu 8.11.2012]. Saatavissa:

www.tekes.fi/fi/document/.../palvelujen_tuotteistamisesta_kilpailuetua_pdf -

Jussila, A. 1994. Valkeakosken työväenopisto 1924–1994, 70 vuotta vapaata sivistystyötä. Toim. Jussila A & Sihvonen J. Valkeakoski: Valkeakosken kirjapaino.

Jokinen, J., Poikela, E. & Sihvonen, J. 2012. Sivistyshyöty ja sosiaalinen pääoma vapaassa sivistystyössä. Kordelin säätiön tukema hanke. Suomen yliopistopaino Uniprint Turku.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu. 2012. Asiakaslähtöisen koulutusprojektin suunnittelu – täydennyskoulutus. Kouluttaja: Satu Aksovaara 25.9–21.11.2012.

Jyväskylän kristillinen opisto. 2012. [luettu 11.10.2012] Saatavissa:

<http://www.jko.fi/koulutukset/sisustussuunnittelu>

Kansalaisopistojen liitto KoL. 2012. [luettu 23.10.2012] Saatavissa: www.ktol.fi/.

Kaplan, R. S. & Norton, D. P. 2004. Strategiakartat. Aineettoman pääoman muuttaminen mitattaviksi tuloksiksi. Helsinki: Talentum.

Kojonkoski-Rännäli, S. 2009. Käsityötaidon oppimisesta. [luettu 23.3.2013] Saatavissa: www.edu.fi/perusopetus/kasityo/.../kasityotaidon_oppimisesta

Korvo. 2012. Korjausrakentamisen viranomaisohjaus. [luettu 9.9.2012]. Saatavissa: <http://www.korvo.fi/>

Korjausrakentamisen strategia. 2007. Ympäristöministeriö. [luettu 21.3.2013]

Saatavissa: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=219414&lan=fi>

Koskinen, I., Alasuutari, P. & Peltonen, T. 2005. Laadulliset menetelmät kauppa-tieteissä. Tampere: Vastapaino. [luettu 15.3.2013]. Saatavissa:

http://www.oph.fi/download/48926_ulkopuolella.pdf

Koulutuskeskus Sedu 2012. [luettu 10.9.2012] Luettavissa 10.9.2012:

http://www.sedu.fi/Koulutuskeskus_Sedu/Hae_opiskelemaan/Koulutustarjonta/Kaksi- ja taideteollisuusala/Sisustus_ ja_tila.iw3

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu 2012. [luettu 10.9.2012] Saatavissa:

<http://www-beta.kyamk.fi/Koulutus/AMK-tutkinnot/AMK,%20nuoret/Kulttuuriala/Muotoilu/>

Kumpulainen, T. (toim.) 2009. Aikuiskoulutuksen vuosikirja, tilastotietoja aikuisten opiskelusta 2007. Opetusministeriön julkaisuja 2009:42. Opetusministeriö.

Lahden ammattikorkeakoulu 2012. [luettu 10.10.2012] Saatavissa:

<http://www.lamk.fi/muotoilujataide/koulutus/amk-tutkintonuoret/sivut/tuote.aspx?pid=1268>

Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 631/1998. Valtion säädöstietopankki Finlex. [luettu 16.1.2013]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi>, ajantasainen lainsäädäntö.

Laki ammatillisesta koulutuksesta 630/1998. Valtion säädöstietopankki Finlex. [luettu 16.1.2013]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi>, ajantasainen lainsäädäntö.

Laki kuntalaista 365/1995. Valtion säädöstietopankki Finlex. [luettu 29.9.2012]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi>, ajantasainen lainsäädäntö.

Laki lukioista 629/1998. Valtion säädöstietopankki Finlex. [luettu 16.1.2013]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi>, ajantasainen lainsäädäntö.

Laki perusopetuksesta 628/1998. Valtion säädöstietopankki Finlex. [luettu 16.1.2013]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi>, ajantasainen lainsäädäntö.

Laki taiteen perusopetuksesta 633/1998. Valtion säädöstietopankki Finlex. [luettu 16.1.2013]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi>, ajantasainen lainsäädäntö.

Laki vapaasta sivistystyöstä on 632/1998. Valtion säädöstietopankki Finlex. [luettu 27.9.2012]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi>, ajantasainen lainsäädäntö.

Manninen, J. & Luukannel, S. 2008. Omaehtoisen aikuisopiskelun vaikutukset – vapaan sivistystyön opintojen merkitys ja vaikutukset aikuisten elämässä. Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö. Vantaa: Primuspaino Oy. [luettu 18.1.2013]. Saatavissa: http://www.vsy.fi/doc/Raportti_Vaikutukset.pdf

Metsämuuronen, J. 2005. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. 3. laitos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Metsämuuronen, J. 2009. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. 4. laitos, 1. painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Museovirasto. 2012. [luettu 6.9.2012]. Saatavissa: <http://www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto/rakennusperinto>

Nyysölä, K. 2002. Koulun ulkopuolella opitun tunnustaminen. Moniste 13/2002: Opetushallitus. Taitto: Layout Studio Oy/Eteläaho, M.

OKKA-säätiö. 2009. Ammatillisten oppilaitosten kriteerit.

OKKA-säätiö. 2012. Vapaan sivistystyön kestävä kehityksen kriteerit. Lähtökoh-tia kriteerien suunnittelulle.

Opetushallitus. 2012. Näyttötutkinto-opas, Näyttötutkinnon järjestäjien ja tutkin-totoimikuntien käyttöön. Oppaat ja käsikirjat 2012:11. 5. uud. painos. Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy: Tampere. [luettu 21.3.2013]. Saatavissa:

Opetushallitus. 2009 a. Rakennusalan perustutkinto 2009. Ammatillisen perustutkinnon perusteet, talonrakennuksen koulutusohjelma/osaamisala. Talonrakentaja, maarakennuksen koulutusohjelma/osaamisala. Maarakentaja, maarakennuskoneenkuljetuksen koulutusohjelma/osaamisala. Maarakennuskoneenkuljettaja. Kivialan koulutusohjelma/osaamisala. Kivirakentaja. Määräys 35/011/2009. Vaasa 2009.

Opetushallitus. 2009 b. Verhoilu- ja sisustusalan perustutkinto 2009. Ammatillisen perustutkinnon perusteet, verhoilualan koulutusohjelma/osaamisala. Verhoilija, sisustusalan koulutusohjelma/osaamisala, sisustaja. Ammatillisen perustutkinnon perusteet. Määräys 37/011/2009. Vaasa 2009.

Opetusministeriö. 2009. Globaalivastuu ja kestävä kehitys koulutuksessa. Kehittämisen ja seurannan tietopohja. Opetusministeriön julkaisuja 2009:56. Toim. Virtanen A. ja Kaivola K. Yliopistopaino 2009. [luettu 28.9.2012]. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/OPM/julkaisut>

Opetusministeriö. 2008. Kohti kestävä kehitystä. Pedagoginen lähestymistapa. Opetusministeriön julkaisuja 2008:3. Toim. Rohweder ja Virtanen A. Yliopistopaino 2008. [luettu 16.3.2013]. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2008/liitteet/opm03.pdf?lang=fi>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2010. Perusopetus 2020 – yleiset valtakunnalliset tavoitteet ja tuntijako. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:1, Yliopistopaino 2010. [luettu 8.11.2012]. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/okmtr01.pdf>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2012. Vapaa sivistystyö. [luettu 25.10.2012]. Saatavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/yleissivistystyoevaevae_koulutus/vapaasivistystyoevaevae.html/?lang=fi

Peltonen, J. 1993. Outlines of Research on Craft Education. Kasvatus 24. supplement 24 (1), 6-11. Peltonen, J. 2001. Den slöjpedagogiska teorins filosofiska grunden. Teoksessa Nygren-Landgårds, C & Peltonen, J. (toim.) Visioner om slöjd och slöjpedagogik. Forskning I slöjpedagogik och slöjvetenskap B: 10/2001.

Pirkanmaan ammattiopisto. 2012. [luettu 10.9.2012]. Saatavissa:

<http://www.pao.fi/kasi-jataideteollisuusalanperustutkinto.php>

Rakennusperintö. 2012. [luettu 19.9.2012] Saatavissa:

http://www.rakennusperinto.fi/fi_FI/#&panel1-1

Rakennusperintöstrategia. 2001. Julkaisija: Ympäristöministeriö

Alueidenkäytön osasto [luettu 21.3.2013] Saatavissa:

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=86102&lan=FI>

Rönkkö, M-L. 2011. Käsiyön monet merkitykset. Opettajakoulutuksen opiskelijoiden käsityölle antamat merkitykset ja niiden huomioon ottaminen käsityön opetuksessa. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja C, osa 317. Uniprint – Turku 2011.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2009. Kvalitatiivisten tutkimusmenetelmien oppimisympäristö. [luettu 16.2.2012]. Saatavissa:

<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/index.html>

Saloheimo, L. 2008. Opitun tunnistaminen ja tunnustaminen vapaassa sivistystyössä. Artikkelijulkaisu v. 2008 Aikuiskasvatuksen 47. vuosikirjassa Hiljainen tieto: tietämistä, toimimista, taitavuutta. Toimittajat Auli Toom ja Jussi Onnismaa. (luettu 18.1.2013). Saatavissa: http://www.vsy.fi/doc/Opitun-tunnistaminen-ja-tunnustaminen_Saloheimo1.pdf

Salonen Arto, O. 2010. Kestävä kehitys globaalien ajan hyvinvointiyhteiskunnan haasteena. Helsingin yliopiston Tutkimuksia 318. Yliopistopaino 2010. Helsinki.

Sihvonen, J. 1996. Sivistystä kaikille vai valituille. Kansalaisopistotoiminnan kehitys vapaasta kansanvalistustyöstä maksupalveluun. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Acta Universitatis Tamperensis A:519.

Suomen kulttuuriperintökasvatuksen seura. 2013. Kestävä kasvatusta -kulttuuria etsimässä. Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran julkaisuja 6. Toimittaja Paula Toivanen. Vastaava toimittaja Marja Laine, Taitto Kinon Media. [luettu 1.1.2013]. Saatavissa: www.kulttuuriperintokasvatus.fi

Tammiseminaari. 2013. Kansalaisopistojen liitto KoL: Silja Serenade 23.–25.1.2013.

Tenhola, R. 2011. Yksilöllisen oppimisen ja vuorovaikutuksen tukeminen sosiaalisen median avulla kansalaisopistossa. Pro gradu – työ. Oulun yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta, kasvatustieteiden ja opettajakoulutuksen yksikkö, oppimisen ja koulutusteknologian EDUTOOL-maisteriohjelma.

Tilastokeskus. 2012. Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen erot. [luettu 22.8.2012]. Saatavissa: <http://www.stat.fi/virsta/tkeruu/01/07/>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 6., uud. laitos. ed. Helsinki: Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5., uud. laitos. ed. Helsinki: Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käsittely ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. [luettu 22.2.2013]. Saatavissa: http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_verkkoversio180113.pdf

Vainio, T., Jaakkonen, L., Nippala E., Lehtinen, E. & Isaksson, K. 2002. Korjausrakentaminen 2000–2010, VTT tiedotteita 2154. Toim. Manninen, M. Otamedia Oy, Espoo 2002. [luettu 16.2.2012]. Saatavissa: <http://www.vtt.fi/inf/pdf/tiedotteet/2002/T2154.pdf>

Valkeakoski-opiston Cristal-hanke. 2013. [luettu 1.4.2013] Saatavissa:
http://www.valkeakoski.fi/portal/suomi/opetus_ja_koulutus/valkeakoski-opisto/hankkeet/cristal-hanke/

Valkeakoski-opiston Cristal-hankeen blogi. 2013. [luettu 1.4.2013] Saatavissa:
<http://cristalgrundtvig.wordpress.com/>

Valkeakoski-opiston esittely. 2013. [luettu 7.3.2013]. Saatavissa:
http://www.valkeakoski.fi/files/attachments/muut/sike/_/valkeakoski-opisto_2013.pdf

Valkeakoski-opiston historiaa. 2012. [luettu 13.4.2012]. Saatavissa:
http://www.valkeakoski.fi/portal/suomi/opetus_ja_koulutus/valkeakoski-opisto/valkeakoski-opiston_historiaa/

Valkeakoski-opiston kestävän kehityksen ohjelma 2012–2013. 2013. [luettu 13.1.2013]. Saatavissa:
<http://www.valkeakoski.fi/files/attachments/muut/sike/valkeakoski-opisto/kekehjelma2012.pdf>

Valkeakoski-opiston koulutuspalvelusuunnitelma. 2012. [luettu 5.12.2012]. Saatavissa:
http://www.valkeakoski.fi/files/attachments/muut/sike/_/koulutuspalvelusuunnitelma.pdf

Valkeakoski-opiston kurssiesite 2012–2013. 2012. Valkeakoski: Valkeakoski-opisto.

Valkeakoski-opiston strategiset asiakirjat. 2012. [luettu 15.11.2012]. Saatavissa:
http://www.valkeakoski.fi/files/attachments/muut/sike/_/strategiset_asiakirjat.pdf

Valkeakoski-opisto syksy 2012, kevät 2013. 2012. Valkeakoski: Valkeakoski-opisto.

Valkeakoski-opiston Tilauskoulutus Tiedonjyvä. 2012. [luettu 10.9.2012]. Saatavissa: http://www.valkeakoski.fi/portal/suomi/opetus_ja_koulutus/valkeakoski-opisto/tilauskoulutus_tiedonjyva/koulutuspalvelut/

Valkeakoski-opiston Toimintakäsikirja. 2012. [luettu 11.11.2012]. Saatavissa: http://www.valkeakoski.fi/files/attachments/muut/sike/_/toimintakasikirja.pdf

Valkeakoski-opiston vuosikertomus 2011. 2011. [luettu 15.10.2012]. Saatavissa: http://www.valkeakoski.fi/files/attachments/muut/sike/_/2011.pdf

Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö . 2013. [luettu 8.1.2013]. Saatavissa: <http://www.vsy.fi/index.php?k=13818>

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Tammi

Virtuaali ammattikorkeakoulu. 2013. [luettu 4.3.2013]. Saatavissa: <https://www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464114103/1194104920968/1194107257373.html>

JULKAISEMAT TÖMÄT LÄHTEET

HelleWi-ohjelma. 2012. Valkeakoski-opisto: kurssiarviointiohjelma. Valkeakoski.

Kehittämisseminaari, Kangasala. 2012. [luettu 5.1.2013]. Saatavissa: G:\kansalaisopisto\opetusohjelma\koulutuspalvelusuunnitelma\kurssisuunnittelua ohjaavia tekijöitä, ryhmätyö 30.11.2012.

Kestävän kehityksen työpajan muistio. 2012. [luettu 11.12.2012]. Saatavissa: G:\kansalaisopisto\kestävä kehitys

Kestävän kehityksen työpajan muistio. 2013. [luettu 8.3.2013]. Saatavissa: G:\kansalaisopisto\kestävä kehitys

Opiston kestävä vuosi 2013–2014. 2013. [luettu 14.3.2013]. Saatavissa:
G:\Valkeakoski-opisto\kestävä kehitys\materiaalia\opiston kestävä vuosi

Valkeakoski-opiston kehittämisohjelma 2010–2013. [luettu 3.12.2012]. Saatavissa:
sa: G:\kansalaisopisto\strategiset asiakirjat\kehittämisohjelma

Valkeakoski-opiston opetussuunnittelun perusteet ja menettelyt. 2013. [luettu 8.1.2013]. Saatavissa: G:\kansalaisopisto\opetusohjelma\opetussuunnittelun perusteet ja menettelyt

Valkeakoski-opiston prosessit. 2012. [luettu 3.12.2012]. Saatavissa:
G:\Valkeakoski-opisto\laatuasiakirjat\toimintakäsikirja\prosessit\kansalaisopisto

Valkeakoski-opiston Päättökokous. 2013. Päättökokouksen opettajien kokous 11.2.2013. [luettu 14.2.2013]. Saatavissa:
G:\kansalaisopisto\päättökokous\muistiot2001-2013

Valkeakoski-opiston kurssien suunnittelua ohjaavia tekijöitä. 2012. [luettu 15.2.2012]. Saatavissa:
G:\kansalaisopisto\opetusohjelma\koulutuspalvelusuunnitelma

Valkeakoski-opiston Tehtävänkuvaukset. 2013. [luettu 5.1.2013]. Saatavissa: G:\Kansalaisopisto\tehtävänkuvaukset\opettajien tehtävänkuvaukset2012

HENKILÖKOHTAISET TIEDONANNOT

Ala-Hautala, Satu-Marjo. KM. Valkeakoski-opisto: Kangasalan osaston osastonsihtööri. Sähköpostiviesti 25.3.2013.

Autio, Sannasirkku. FM. Vaasa-opisto, rehtori. Puhelu 20.9.2012.

Forsman, Eeva. Muotoilija AMK. TAO Turun ammattiopistosäätiö, sisustusalan opettaja ja sisustusalan tutkintotoimikunnan puheenjohtaja, Opetushallitus. Lisäksi toimitusjohtaja Mobidesign Oy. Puhelu 31.8.2012.

Hooli, Tarja. KK. Tornion kansalaisopisto, vt. rehtori. Puhelu 5.10.2012, sähköposti 10.4.2013.

Hoviniemi, Marika. KM. Valkeakoski-opisto, koulutussuunnittelija. Sähköposti 5.4.2013.

Inkinen, Jussi. KM, Roukon alakoulu, Valkeakoski, teknisentyön lehtori. Tapaa-
misen yhteydessä dialogi 25.10.2012 ja kirje 1.3.2013

Johansson, Tom. Sisustusarkkitehti SIO. Lahden ammattikorkeakoulu, muotoilun
koulutusohjelma, sisustusarkkitehtuurin vastuuopettaja. Puhelu 11.9.2012.

Järnefelt, Heljä. Tekstiilisuunnittelija. Opetushallitus, erityisasiantuntija: ammatil-
liset tutkinnot. Puhelu 28.8.2012.

Kallio, Riikka. Pintakäsittelijä, Valkeakoski-opisto, tuntiopettaja. Henkilökohtai-
nen tapaaminen/ dialogi 1.2.2013.

Ketonen, Hanna. TaM, opetusneuvos. Opetushallitus: Ammatillinen aikuiskoulu-
tus. Puhelu 27.8.2012 ja sähköposti 22.3.2013.

Kuivasaari, Ilkka. KM. Wellamo-opisto, teknisentyön opettaja. Sähköposti
17.3.2013.

Mattila, Helena. Maalarimestari, restaurointimestari ja opettaja. TAO Turun am-
mattiopistosäätiö, restaurointialan opettaja ja restaurointialan tutkintotoimikunnan
puheenjohtaja, Opetushallitus. Puhelu 2.9.2012.

Pekkala, Arto. DI, Yli-insinööri. Opetushallitus: kiinteistö- ja rakennusala. Puhelu
3.9.2012.

Pitkänen, Pertti. Opetusneuvos, FT. Opetushallitus: Yleissivistävän koulutuksen
vapaan sivistystyön ja monikulttuurisuuden yksikön asiantuntija. Puhelu
11.10.2012 ja luentomuistiinpanot 24.1.2013 Silja Serenade, Tammisseminaaripu-
he.

Saario, Minna. Puuseppäartesaani. Saarion huonekalukorjaamo, yrittäjä. Sähköpostiviesti 25.3.2013.

Sahlberg, Jorma. Muotoilija AMK, puuseppämestari. Koulutuskeskus Sedu, Kunnostus- ja restaurointialan lehtori. Puhelu 15.8.2012 sekä sähköpostiviesti 11.3.2013.

Saloheimo Leena. KM, KTeO. Vapaan sivistystyön yhteisjärjestön, VSY pääsihteeri. Sähköpostit 10.1.2012 ja 21.3.2013.

Sartoneva, Pirkko. FM, Aikuisten oppimisen pohjoismainen verkosto NVL:n Suomen koordinaattori. Luentomuistiinpanot 24.1.2013 Silja Serenade, Tammisseminaaripuhe.

Sihvonen, Juha. Opetusneuvos, KT. Valkeakoski-opisto, rehtori sekä sivistystöiden johtaja. Dialogi 17.9.2012 sekä sähköposti 26.3.2013.

Tenhunen, Risto. Insinööri. Osuuskunta Eco-one, projektipäällikkö. Sähköposti 4.4.2013.

Vaismaa, Marketta. FM. Valkeakoski-opisto: Pälkäneen osaston osastonjohtaja. Puhelu ja dialogi 12.3.2013.

Volanen, Raimo. Sisustusarkkitehti SIO. Sisustusarkkitehtitoimisto Raimo Volanen. Puhelut 25.8.2012 ja 3.9.2012.

Von Bell, Pauliina. Artenomi AMK, Valkeakoski-opisto, tuntiopettaja. Henkilökohtainen tapaaminen/ dialogi 2.2.2013.

Vornanen, Liisa. KM. Jokihelmen opisto, rehtori sekä Kansalaisopistojen liiton KoL hallituksen puheenjohtaja. Sähköpostiviesti 23.10.2012 ja luentomuistiinpanot 23.1.2013 Silja Serenade, Tammisseminaaripuhe.

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje kansalaisopistoille ja kyselylomake

Hyvä kansalaisopiston rehtori, apulaisrehtori / teknisentyön tai kädentaitojen vastuuopettaja!

Työskentelen Valkeakoski-opistossa teknisentyön vastuuopettajana. Opiskelen työni kehittämiseen liittyen Lahden ammattikorkeakoulussa liiketalouden koulutusohjelmassa ylempää ammattikorkeakoulututkintoa. Opinnäytetyöni tarkoituksena on kehittää oman vastuualueeni opetukseen liittyen kurssitarjontaa.

Tämän kyselyn avulla kartoitan valtakunnallista korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssitarjontaa kansalaisopistoissa. Tavoitteenani on löytää tähän aihealueeseen liittyen mm. eri sisältöisiä ja toteutustavoiltaan erilaisia kokemuksia lukuvuodesta 2000–2001 alkaen. Lisäksi toivon saavani tämän aihealueen kehittämisenäkemysä.

Pyydän ystävällisesti, että toimitatte tarvittaessa kyselyni sille/niille henkilölle, joka parhaiten kykenee siihen vastaamaan. Tarvittaessa kyselyyn voi samalle lomakkeelle vastata useampi henkilö. Toivon, että palautatte kyselyni 22.10.2012 mennessä lähetä painikkeella, joka on kyselylomakkeen lopussa.

Käsittelen kaikkia loppuraporttiini tulevia tietoja luottamuksellisesti ja anonyymisti.

Annan mielelläni lisätietoja tutkimuksestani puhelimitse tai s-posti:
esko.lovikka@valkeakoski.fi

Yhteistyöstä etukäteen kiittäen

Esko Lovikka

Valkeakoski-opisto

Kauppilankatu 2

37600 Valkeakoski

Puh. 040 335 7009

Lisätietoja Valkeakoski-opistosta: [http://www.valkeakoski.fi/portal/suomi/opetus ja koulu-
tus/valkeakoski-opisto/](http://www.valkeakoski.fi/portal/suomi/opetus_ja_koulutus/valkeakoski-opisto/)

Kansalaisopistokysely

1. Vastaajan sukupuoli *

- Mies
- Nainen

2. Vastaajan ikä *

- alle 20 vuotta
- 20-30 vuotta
- 31-40 vuotta
- 41-50 vuotta
- 51-60 vuotta
- yli 60 vuotta

3. Onko opistossanne järjestetty korjaus- ja/tai sisustusrakentamiseen liittyviä kursseja lukuvuodesta 2000–2001 alkaen. Myös meneillään oleva lukuvuosi 2012–2013 huomioidaan? *

- Kyllä, kuinka monta
- Ei

Tässä kyselyssä tarkoitetaan seuraavissa kysymyksissä seuraavilla käsitteillä

Korjausrakentaminen kohdistuu eri aikakausien rakennusten korjaustoimenpiteisiin rakennusten ulkopuolessa tai sisäpuolella kulttuuriarvoja kunnioittaen. Tavoitteena on säilyttää ja/tai hyödyntää vanhoja materiaaleja ja huomioida kestävä kehitys. Tilan käyttötarve voi muuttua tarpeiden mukaan. Korjaustoimenpiteet voi olla esimerkiksi rakenteiden uusiminen, ulkopintojen huolto, ikkunoiden huolto. Restaurointiin liittyvät käsitteet rekonstruointi ja entistäminen liittyvät korjausrakentamiseen ja ne sisältyvät tapauskohtaisesti kurssityöhön ja opetukseen. Korjausrakentamisen kurssiin voi sisältyä työpajatyöskentelyn ohessa tietoja mm. kulttuuriarvoista, tyylikausista ja käsitteistä kuten konservointi. Korjausrakentamiseen liittyviä kursseja voivat olla mm. remontointi, ikkunoiden ja ovien entistäminen, perinnerakentaminen, museaalinen rakentaminen tai luentosarjat.

Sisustusrakentaminen kohdistuu eri aikakausien rakennusten sisäpintoihin, lattiaan, kattoon tai seiniin, sekä esimerkiksi sisäovien tai kiinteiden kalusteiden huoltoihin tai uusimisiin huomioiden kulttuuriarvot ja eri aikakausien tyyli. Tavoitteena voi olla erikoiskalusteiden suunnittelu ja valmistus, sisäportaat kaiteineen, saunan lauteet, keittiökaapistot, sisustuksen pienet yksityiskohdat jne. Työskentelyssä korostuvat kestävä kehitys, kädentaidot, kulttuuriarvot sekä sisustustyylien huomioiminen sopivia työmenetelmiä käyttäen ja soveltaen. Sisustusrakentamiseen liittyviä lähikäsitteitä ja kursseja voivat olla mm. sisustustyö, sisustuskurssi, stailaus, sisustusmaalaukset, sisustuspuusepäntö tai sisustamisen luentosarja.

5. Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, niin perustele, miksi on jäänyt toteutumatta. Erottele kukin peruuntunut kurssi/perustelu.

6. Mitä korjaus- ja/tai sisustusrakentamiseen liittyviä kursseja (kurssin nimi) ja kuinka pitkäkestoisia kursseja (h) eri lukuvuosina opistossanne on järjestetty? Numeroi kurssit alkaen numerolla 1 lukuvuodesta 2000–2001 alkaen ja käytä samoja numeroita jatkokysymyksissä.

7. Mikäli mahdollista, kerro korjaus- ja tai sisustusrakentamisen kurssien sisältökuvaus, jolla kurssia on markkinoitu opiskelijoille. Käytä samoja numeroita kuin edellisissä kysymyksissä.

8. Mitkä korjaus- ja tai sisustusrakentamisen kurssit ovat olleet erityisen suosittuja ja mistä se mielestäsi johtuu? Perustele lyhyesti.

9. Millaisissa oppimisympäristöissä korjaus- ja/tai sisustusrakentamisen kurssianne on järjestetty? *

- Oppilaitoksen omissa kurssitiloissa
- Oppilaitoksen vuokratiloissa
- Opiskelijoiden omissa tiloissa
- Myymälöissä tai alan liikkeissä
- Yrittäjän tai valmistajan tiloissa
- Museoissa
- Messuilla
- Jossakin muussa tilassa, missä?

10. Millaisia havaintoja (kysymykset 6-9) pidetyistä kursseista on saatu opiskelijoilta tai opettajilta? Käytä samoja kurssinumeronumeron tässä ja edellisessä kysymyksessä. Pohdi esimerkiksi, mikä onnistui - mikä ei onnistunut.

11. Onko korjaus- ja/tai sisustusrakentamisen kurssien järjestämiseen liittynyt yhteistyötä jonkun tahon kanssa (oppilaitos, yritys, myymälä jne.)? Jos yhteistyötä on ollut, niin millaista se oli. Kerro lyhyesti keskeiset asiat.

An empty rectangular text input field with a light gray background and a thin black border. It features standard scrollbars on the right and bottom edges, indicating it is a scrollable area for text entry.

12. Oma ehdotuksesi korjaus- ja/tai sisustusrakentamisen kurssiksi tällä hetkellä tai seuraavina lukuvuosina sekä lyhyt perustelu, miksi? Huomioi, että kurssisi toteutus voi sisältää teoriaopetusta, työpajaopetusta tai molempia ja tuntimäärä voi olla muutamasta tunnista satoihin tunteihin.

An empty rectangular text input field with a light gray background and a thin black border. It features standard scrollbars on the right and bottom edges, indicating it is a scrollable area for text entry.

Liite 2. Opiskelijoille suunnattu asiakaskyselyn saateviesti ja kyselylomake

Hyvä Valkeakoski-opiston ja Kangasala-Opiston opiskelija!

Tämä kysely on lähetetty lukuvuonna 2012–2013 Valkeakoski-opiston Valkeakosken ja Pälkäneen osaston sekä Kangasala-Opiston teknisentyön opiskelijoille sekä satunnaisotannalla muille kädentaitojen opintoihin osallistuneille opiskelijoille.

Valkeakoski-opisto kehittää teknisentyön opetustarjontaa. Kehitystyö liittyy Lahden ammattikorkeakoulussa, liiketalouden koulutusohjelmassa, suorittamaani ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyöhön. Opinnäytetyössäni on tarkoituksena kartoittaa valtakunnallisesti korjaus- ja tai sisustusrakentamiseen liittyvää kurssitarjontaa kansalaisopistoissa. Lisäksi kartoitus kohdistuu ammatillisen koulutuksen vastaavaan tarjontaan sekä asiantuntijoiden näkemyksiin ja omiin havaintoihini ja kokemukseeni. Tärkeitä taustatietoa kerään myös suoraan Valkeakoski-opiston ja Kangasala-Opiston opiskelijoilta.

Sinut on valittu osallistumaan kyselyyn, jossa on tarkoituksena selvittää korjaus- ja sisustusrakentamiseen liittyviä Valkeakoski-opiston opiskelijoiden opetustarjontatoiveita tulevaisuudessa. Vastaathan oheiseen kyselyyn 5.12.2012 mennessä. Linkki kyselyyn löytyy viestin alaosasta. Vastanneiden kesken arvotaan lounaslahjakortteja Valkeakoski-opiston kahvioon (2 kpl, arvo 7,50 €). Vastaamiseen menee aikaa noin 5-15 minuuttia.

Kyselylomakkeet käsitellään nimettöminä ja antamiasi tietoja käsitellään luottamuksellisesti. Jos haluat osallistua arvontaan, voit täyttää anonymikyselyn lähettämisen jälkeen yhteystietosi sivulla, johon ohjautut.

Lisätietoja tutkimuksestani puhelimitse 040 335 7009 tai esko.lovikka@valkeakoski.fi

Yhteistyöstä ja opetustarjonnan kehittämisestä etukäteen kiittäen

*Esko Lovikka
Teknisentyön opettaja
Valkeakoski-opisto*

Osoitelähde: Valkeakoski-opiston opiskelijatietojärjestelmä

Lisätietoja Valkeakoski-opistosta: http://www.valkeakoski.fi/portal/suomi/opetus_ja_koulutus/valkeakoski-opisto/

Asiakaskysely

1. Sukupuoli *

- Mies
- Nainen

2. Ikä *

- alle 20 v
- 20-30 vuotta
- 31-40 vuotta
- 41-50 vuotta
- 51-60 vuotta
- yli 60 vuotta

3. Koulutustausta *

- Perusaste: peruskoulu, kansakoulu
- Toinen aste: lukio, ammattikoulu, opisto
- Korkea aste: Yliopisto, korkeakoulu, AMK

4. Pääasiallinen toiminta *

- Työllinen
- Työtön
- Opiskelija/koululainen

- Eläkeläinen
- Muu, mikä (kotiäiti, varusmies)

5. Minkä kansalaisopiston tai sen osaston kurssille olet osallistunut tänä lukuvuonna? Ruksaa tarvittavat vaihtoehdot. *

- Valkeakoski-opisto, Valkeakosken osasto
- Valkeakoski-opisto, Pälkäneen osasto
- Kangasala-Opisto
- Muu kansalaisopisto

6. Minkä aineryhmän opetukseen olet osallistunut tänä lukuvuonna eniten? Ruksaa yksi kohta.

- Teknisentyön opetukseen
- Kudonnan opetukseen
- Tekstiilityön opetukseen
- Jonkin muun aineryhmän opetukseen

Tässä kyselyssä tarkoitetaan seuraavissa kohdissa seuraavilla käsitteillä

Korjausrakentaminen kohdistuu eri aikakausien rakennusten korjaustoimenpiteisiin rakennusten ulkopuolella tai sisäpuolella kulttuuriarvoja kunnioittaen. Tavoitteena on säilyttää ja/tai hyödyntää vanhoja materiaaleja ja huomioida kestävä kehitys. Tilan käyttötarve voi muuttua tarpeiden mukaan. Korjaustoimenpiteet voivat olla esimerkiksi rakenteiden uusiminen, ulkopintojen huolto, ikkunoiden huolto. Restaurointiin liittyvät käsitteet rekonstruointi ja entistäminen liittyvät korjausrakentamiseen ja ne sisältyvät tapauskohtaisesti kurssityöhön ja opetukseen. Korjausrakentamisen kurssiin voi sisältyä työpajatyöskentelyn ohessa tietoja mm. kulttuuriarvoista, tyylikausista ja käsitteistä kuten konservointi. Korjausrakentamiseen liittyviä kursseja voivat olla mm. remontointi, ikkunoiden ja ovien entistäminen, perinnerakentaminen, museaalinen rakentaminen tai luentosarjat.

Sisustusrakentaminen kohdistuu eri aikakausien rakennusten sisäpintoihin, lattiaan, kattoon tai seiniin, sekä esimerkiksi sisäovien tai kiinteiden kalusteiden huoltoihin tai uusimisiin huomioiden kulttuuriarvot ja eri aikakausien tyyli. Tavoitteena voi olla erikoiskalusteiden suunnittelu ja valmistus, sisäportaat kaiteineen, saunan lauteet, keittiökaapistot, sisustuksen pienet yksityiskohdat jne. Työskentelyssä korostuvat kestävä kehitys, kädentaidot, kulttuuriarvot sekä sisustustyylien huomiointi sopivia työmenetelmiä käyttäen ja soveltaen. Sisustusrakentamiseen liittyviä lähikäsitteitä ja kursseja voivat olla mm. sisustustyö, sisustuskurssi, stailaus, sisustusmaalaukset, sisustuspuusepäntö tai sisustamisen luentosarja.

7. Tutkimuksen tavoitteena on kehittää uusia, sisustus- ja korjausrakentamiseen liittyviä kursseja Valkeakoski-opiston tekniseen työhön. Millaisia kursseja toivot? Ruksaa haluamasi kohdat. *

- Korjausrakentamisen luennot
- Korjausrakentamisen työpaja
- Sisustusrakentamisen luennot
- Sisustusrakentamisen työpaja
- Joku muu kurssi, mikä
- En kaipaa tällaisia kursseja lainkaan

8. Missä mainittujen kurssien opetus voisi tapahtua? Ruksaa itsellesi sopivat vaihtoehdot. *

- Opetuspaikkana teknisentyön työpaja
- Opetuspaikkana asiakkaan koti
- Opetuspaikkana luokkatila
- Opetuspaikkana alan myymälä
- Opetuspaikkana alan museo
- Opetuspaikkana jokin muu tila, mikä?

9. Kuinka pitkäkestoisia haluaisit näiden kurssien olevan? Huomioi, että hinta nousee suhteessa kurssipituuteen.

- Lyhytkurssit n. 10–20 h ovat parhaita
- Keskipitkät kurssit n. 20–50 h ovat parhaita
- Pitkäkestoiset kurssit eli yli 50 h ovat parhaita
- Kurssit voisivat jatkua useita vuosia peräkkäin

10. Millaisia korjaus- ja tai sisustusrakentamisen kursseja toivoisit? Ruksaa haluamasi vaihtoehdot ja tarvittaessa kirjoita oma toiveesi.

- Vanhojen ikkunoiden ja/tai ovien kunnostus
- Sisustussuunnittelun perusteita
- Korjausrakentamiseen liittyvä luentosarja
- Tapetointikurssi
- Sisustusmaalauskurssi
- Taivutettua puuta kodin tarpeisiin
- Laatoituskurssi
- Sisustusrakentamiseen liittyvä luentosarja
- Lauteiden valmistuskurssi
- Kimpitöitä kodin tarpeisiin
- Pinkopahvikurssi
- Korjaus- ja perinnerakentamisen tietoa ja taitoja
- Sabloonamaalaus
- Asunnon remontin suunnittelu
- Sisäportaiden valmistuskurssi
- Pienten puisten sisustustuotteiden suunnittelu ja valmistus
- Huonekalujen tuunaukskurssi
- Koristamaalaus

- Kodista toiseen pientä remontointia porukalla
- Parketti- ja laminaattiasennuskurssi
- Ootras- ja marmorointikurssi
- Jokin muu kurssi, vastaa seuraavaan kysymykseen

11. Jos vastasit edelliseen kysymykseen jokin muu, niin kirjoita sinulle sopiva kurssin nimi tähän kysymykseen.

Kiitos vaivannäöstäsi!

Lähetä vastaus lähetä-painikkeella.

Tämän jälkeen ohjautut sivulle, johon voit halutessasi täyttää yhteystietosi.

Liite 3. Korjausrakentamisen luentosarja: Opiskelijoiden välikurssiarviot

Mihin olit kurssilla tyytyväinen?

Koironen

- *Luennolla kävi hyvin selväksi peruskorjauksessa esiintyviä ongelmia. Kysymyksiin sai selvän vastauksen.*
- *Luennoitsija oli asiantunteva ja aihe mielenkiintoinen*
- *Ei muutoksia*
- *Saamani asiatietoon, ne olivat minulle tärkeitä*
- *Perusteellinen asian käsittely*
- *Voin luottaa siihen, että on asiantuntevaa ja käytännössä koettua tietoa*
- *Korjausrakentamisen periaatteet*
- *Käytännön neuvot*
- *Perustus, ei liian läheltä kaivamista*
- *Kuivaus*
- *Kasvillisuus, koivut*
- *Kate, paljon tietoutta*

Volanen

- *Esittely kuvien välityksellä erilaisista kohteista*
- *Käytännön neuvot projektiin ryhtymisestä*
- *Kohteen esittely ja pohdiskelu paikan päällä*
- *Kiitos Raimo*
- *Koko antiin*
- *Dioilla sai käsityksen eri kohteista, mitä oli tehty ja kurssin kohteiden esittely hyvä etukäteen, jotta 6.10 kierroksella oli jo helpompi perehtyä kohteisiin tarkemmin*
- *Vanhojen rakennusten korjaamisen eri vaiheet käsiteltiin hyvin. Kurssilaiset saivat kysellä omien ongelmiansa ratkaisuja*
- *Retkipäivä oli mielenkiintoinen*
- *Että tutustuttiin eri kohteisiin*
- *Oppi tuntemaan muita korjausrakentajia*
- *Sai vinkkejä ja hyviä ohjeita*

Lovikka

- *Oli tietenkin mielenkiintoista nähdä rintamamieskohde Luopioisissa ja Eskon oma projekti*
- *Tutustuminen rintamamiestalon korjaustilanteeseen oli hyvä. Esille tulivat käytännön ongelmat*
- *Ei aina pysty ennakoimaan kaikkea korjaamisessa*
- *Entisöinti harkittavaa ja aikaa vievää*
- *Vanhan rakennuksen uudelleen nostamisen haasteet käytännössä*
- *Vaikean maaston työstö*
- *Aiheiden vaihtelevuus, vanhan aineksen uudelleen käyttö*
- *Ennakointi työvaiheiden toteuttamisessa*

Saario

- *Opettajan rohkaisuun korjaamisessa*
- *Erittäin hyvää opetusta käytännössä*
- *Perusteelliseen opettamiseen*
- *Tietoa eri välineistä ja aineista*
- *Omien taitojen ja tietämyksen lisääntyminen*
- *Materiaalin käsittely ja tiedot mistä niitä voi hankkia*
- *Monipuolisesti henkilökohtaista opastusta eri työvaiheissa*
- *Minnaa oli helppo lähestyä*
- *Asiantuntevaan opetukseen omassa työssä, opettajan tietoihin ja taitoihin, henkilökohtaiseen ohjaukseen, selkeyteen ja perinpohjaisuuteen*
- *Näillä kursseilla toteutimme oman torppamme ikkunapokien korjausta*
- *Yksityiskohtaisia neuvoja*
- *Tietoja, mistä saa aineksia ja materiaalia korjaukseen*
- *Työkalujen hankintaohjeet ja niiden käytön opastus*

Ignatius

- *Päästiin korjattuun kotiin, kuultiin iloista ja hankaluuksista. Tilanne oli hyvin vuorovaikutuksellinen ja emännällä/luennoitsijalla loistava ulosanti. Tosi hyvä ja opettavainen ilta. Ehdittiin paneutua asiaan rauhassa*
- *Kohde tuli käytyä hyvin läpi. Kohteessa oli hyvin yhdistetty vanhaa ja uutta. Virheitä ja onnistumisia tulin hyvin esille*
- *Kohde Pälkäneellä mienlenkiintoinen, tallista asunto*
- *Tutustuminen sisäosiin, pimeys esti ulkopuolisen tarkastelun*
- *Sinikan selvittely oli monipuolinen paljastaen vaikeuden rakentajien kanssa*

Mitä haluaisit muuttaa?

Koironen

- *Teknisistä yksityiskohdista voisi olla kuvia ja niitä voisi kertoa hitaammin, jotta voisi tehdä muistiinpanoja*
- *Kaikista kysymyksistä ei saanut aina selvää*
- *Ehkä pöytäjärjestystä, jolloin syntyisi luonnollisempi yhteys*
- *Esityksen havainnollisuutta, nyt oli paikoin kovin puuduttavaa vain kuunnella. Kuvat olisivat tällaisessa aiheessa tärkeitä*
- *Ensimmäisellä kerralla oli vaikeuksia keskittyä, kun kaikilla oli omia kysymyksiä*
- *Toinen kerta oli parempi ja istumajärjestys oli parempi*
- *Perusasiaa, johon oli tärkeää tutustua, se antoi pohjaa tulevalle*

Volanen

- *Ei muutoksia*
- *Kohteisiin tutustumiseen enemmän aikaa, nyt meni kiivaasti*
- *4 kohdetta oli ajallisesti liian paljon, matkoihin meni liikaa aikaa!*
- *Kohteissa pitäisi olla enemmän pohdiskelua*
- *Oma kohde jäi kysymyksiin*

- *Tahtoisin vielä enemmän ja perinpohjaisempaa tietoa tutustumiskohteista eli siis enemmän aikaa jokaisessa vierailupaikassa; kaksi taloa/koko päivä*

Lovikka

- *Ei muuttamista*
- *Ei nyt tule mieleen*

Saario

- *En mitään*
- *Tätä käytännön harjoittelua voisi olla enemmänkin*
- *Lauantainen työjakso voisi olla 10–15, ainakin minulla tehtävät tulivat tässä ajassa valmiiksi*
- *Tiloja ja työkaluja: Puuttuu kunnollinen työpöytä, hyvä ettei lattialla joudu pitämään korjattavaa runkoa. Omat työkalut ovat mukana, mutta jos joutuu lainaamaan ”talon työkaluja”, ne ovat kyllä huonossa kunnossa. Onneksi Minna oli varautunut useimpiin työvaiheen omalla pakilla*
- *Tällaisia työpajoja vain lisää*

Ignatius

- *En mitään!*
- *Kustannuslaskenta korjausrakentamisessa paremmin esille; suunnitellut ja toteutuneet kustannukset*
- *En oikeastaan mitään. Ehkä ennakkoina esim. piirustuksia tai rakenneselostuksia oli mukava tarkastella ennakkoon, jolloin pääsisi paremmin kohteesta perille*
- *Sinikan selostus oli hyvä*

Muuta mainittavaa?

Koiranen

- *Osanottajia voisi olla enemmän*
- *Keskinäinen keskustelu häiritsi seuraamista (huonokuuloisen toteamus)*
- *Ehkä meitä oppilaita pitäisi vähän hillitä, ettei ryöstetä asiaa luennoitsijan käsistä liioilla kysymyksillä. Kysyä pitää tietysti voida, mutta ei liikaa eikä liian yksityiskohtaisesti*
- *Hyvä juttu*
- *Ehkä lisää kurssin kuluessa*

Volanen

- *Ihan hyvä nähdä toisten kohteet. Ei käy kateeksi!*
- *Kohteisiin tutustuminen erittäin opettavaa. Kiitos siitä.*
- *Kustannuslaskenta ennakkoon perinnerakennuksen korjaamisesta tuottaa ongelmia, jos korjausta ei pystytä tekemään omatoimisesti. Urakalla vai tuntityönä?*
- *Luennoitsija oli kyllä innoissaan omista saavutuksistaan*

Lovikka

- *Oli hieno nähdä kohdekin paikan päällä (rintamamiestalo)*
- *Kaikki haasteet on pohdittava omien voimavarojen mukaisesti*
- *Ihan jokainen haaste ei ole jokaisen*

Saario

- *Hyvä, että tällaista järjestetään*
- *Nyt osataan leikata lasiakin*
- *Meillä oli hyvä ilmapiiri. Kaikki halusivat oppia uutta!*
- *Opettajaa hyvä lähestyä*
- *Innostava asenne*

Ignatius

- *Perinnerakentamisen energiatehokkuus esim. vanhat/uudet ikkunat*
- *Hyvä kurssi, Kiitos*

Liite 4. Arviointiraportti: Korjausrakentamisen luentosarja, kurssin päätyttyä (HelleWi 2012)

Arviointiraportti

KORJAUSRAKENTAMISEN LUENTOSARJA

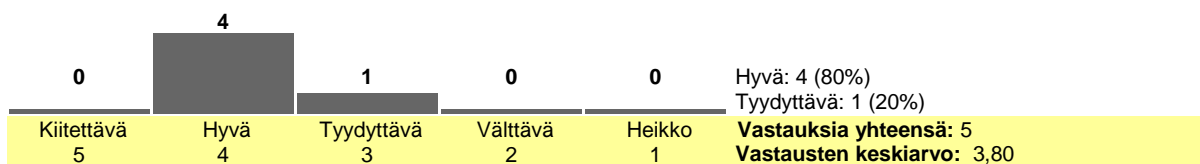
Kurssi alkoi: 6.9.2012
Opettaja: Eri luennoitsijoita
Paikka: Mikkolan navetta
Pvm: 20.11.2012

Kurssin arviointi

Yleisarvio kurssista

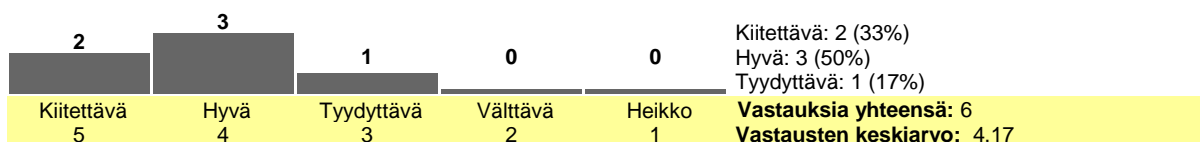

Kurssin suunnitelman toteutuminen

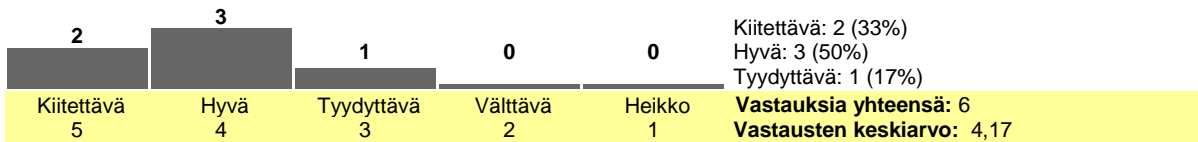

Opettajan toiminta

Opettajan asiantuntemus

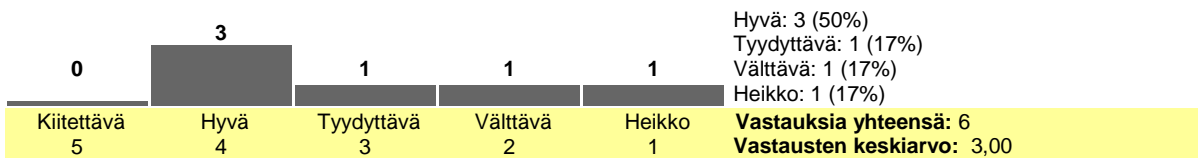

Opettajan opetus- ja ohjaustaito

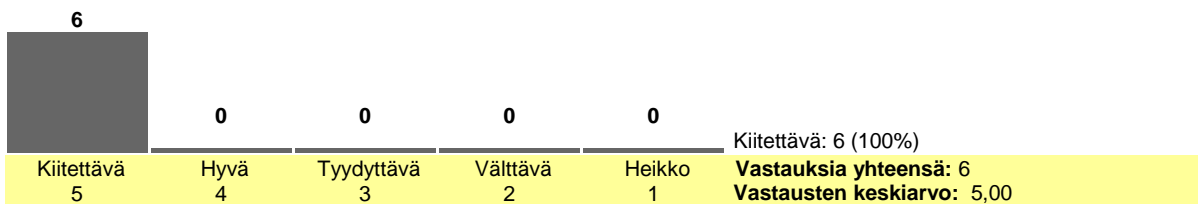

Opetusjärjestelyt

Opetustilat

Ryhmän ilmapiiri

Miksi tulit kurssille?

- Kiinnostus aiheeseen.
- Oman kohteen entistäminen/kehittäminen oli ajankohtaista. Halusin saada tietoa vanhan korjaamisesta.
- Tulin korjaamaan oman taloni ovea sekä tutustumaan muihin korjausrakentajiin ja mahdollisiin apuihin kaikessa tulevassa korjaustyössä.
- Vanhan torpan omistajana kunnostaminen on jatkuva haaste. Kurssi. Ylitti toiveeni sen laadusta.
- Perinnerakennuskohteen töiden jatkaminen tulevaisuudessa suunnitteilla Tavoitteena saada kurssilta lisätietoa suunnitteluun, valvontaan ja kustannuslaskentaan jos töitä teetetään ulkopuolisilla. Omien puutteellisten taitojen parantaminen esim. ikkunoiden kunnostus..
- Aihe itselleni erittäin ajankohtainen ja mahdollisuus käytännön kädentaitojen kartuttamiseen.

Muut kommentit

Kehittämideoita ja -toiveita

- Vastaavanlaisia kursseja tarvitaan. Sisältöä kannattaa miettiä ja valmistautua paremmin. Kannattaa ottaa vinkkejä vastaavasta tarjonnasta muilta paikkakunnilta ja niiden kurssisisällöstä. Ikkunan kunnostusosio olisi vaatinut enemmän valmisteluja/hankintoja/tietoa ennen ko osion aloitusta. Tunteja oli liian vähän. Tuskin kukaan sai projektiaan valmiiksi. Yhteishankintoja olisi pitänyt olla tai mahdollisuus ostaa perusmateriaali opettajalta. Lisäksi ko kohteessa ei ollut työvälaineitä. Opettaja lainasi omiaan. Ko. kurssilla olisi pitänyt olla aloitustunti, missä olisi kerrottu yleistä entistämisestä ja mitä kurssi pitää sisällään. Nyt hypättiin suoraan asiaan ja asia valkeni sitten kurssin myötä. Toivottavasti saamme jatkoa kurssiin muodossa tai toisessa. Luentoja voisi olla myös Pälkäneellä tai jossakin kohteessa työnäytöksiä. Opettajina voisi käyttää myös muita puuseppiä/artesaaneja Hämeenlinna - Tampere alueelta. Joku yrittäjä voisi varmaan esitellä myös omaa korjausosaamistaan.

- Lisää vastaavaa: tutustumisia korjauskohteisiin ja käytännön työtä. Mielellään Sahalahdella käytännön puutyöt, sillä siellä on paremmat tilat. Mikkolan navetta on muutoin imponoiva paikka (siellä saa kahviakin!)

- Työpajat olivat loistavia. Tällaista voisi olla lisää. Luentojen monimuotoisuus oli rikasta. Paljon kohteita mielenkiintoisia, vaikka kaikki eivät osuneet omiin tarpeisiini

- Kurssilasten perinnerakennuskohteiden jälkiseuranta, mahdollinen ohjattu harrastuspiiri, joka kokoontuu kohteissa.

- Kurssin vieminen eri kohteisiin rikasti sisältöä. Lisää käytännön työopetusta - kurssin hyöty lisääntyy.

Tämänkin vielä haluaisin sanoa

- Kiitokset järjestäjille. Ajatusmaailmani laajeni siitä, miten voi korjata. Kurssitoverit ja vertaistuki ovat tärkeitä. Yhteydenpitoa jatketaan!! Eri kohteissa käynti oli antoisaa. Kiitos siitä! Lisäksi olisi voinut olla erilaisia tutustumismatkoja esim. Metsäkylän navettaan/Rakennustorille Tampereelle/Billinäsiin tai johonkin muuhun museo kohteeseen, missä on sisustusta ja korjausrakentamista jne. omakustanteisesti, mutta kuitenkin kurssilaiden kanssa. Tuntimäärä olisi voinut olla suurempi ja pidemmällä aikavälillä mm. maalin kuivumisten/hankintojen tekojen takia. Koirasen ensimmäinen luento oli hyvä. Lähes tajunnan räjäyttävä, koska asia oli erilaista mitä mistään muualta oli aikaisemmin saanut. Kaikki kohdekäynnit olivat hyviä!! Muilla teoriatunneilla olisi voinut tiivistää diojen näyttämistä. Materiaali olisi voinut olla tuoreempaa. Lisää tietoa olisi voinut olla korjausmateriaaleista ja niiden käytöstä.

- Suuret kiitokset Esko suunnittelun moninaisuudesta. Olen vilpittömän iloinen, että pääsin mukaan kurssille

- Kiitos kurssista. Oli toteutettu uudella tavalla (kohteet) ja se osaltaan lisäsi meidän opiskelijoiden aktiivisuutta, mielenkiintoiset luennot pohjustivat.

Liite 5. Arviointiraportti: Sisustusrakentamisen iltaryhmä, kurssin puolivälissä (HelleWi 2013)

Arviointiraportti

SISUSTUSRAKENTAMISEN ILTARYHMÄ

Kurssi alkoi: 4.9.2012

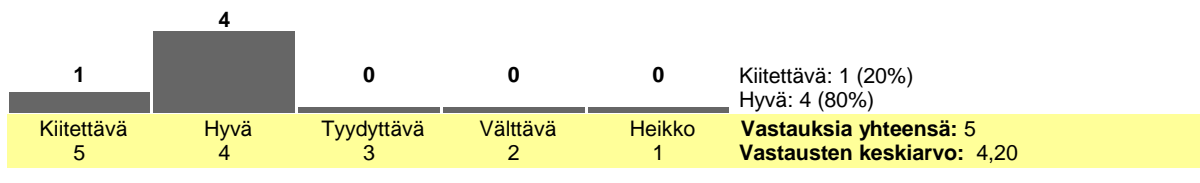
Opettaja: Teknisen työn opettaja Esko Lovikka

Paikka: Lumikorven paja

Pvm: 9.1.2013

Kurssin arviointi

Yleisarvio kurssista

Kurssin suunnitelman toteutuminen

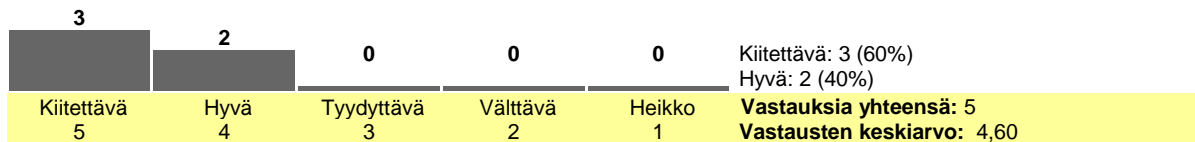

Opettajan toiminta

Opettajan asiantuntemus

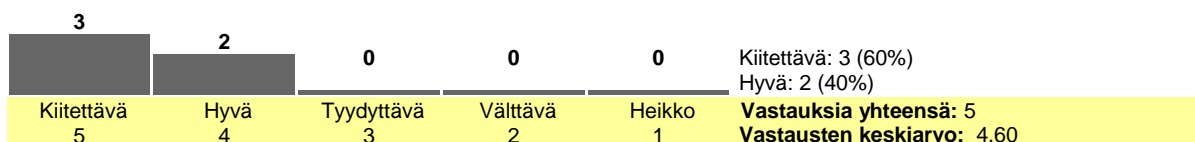

Opettajan opetus- ja ohjaustaito

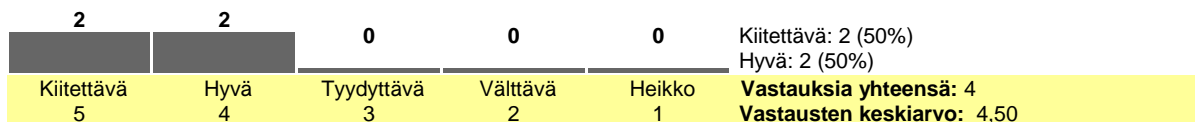

Opetusjärjestelyt

Opetustilat

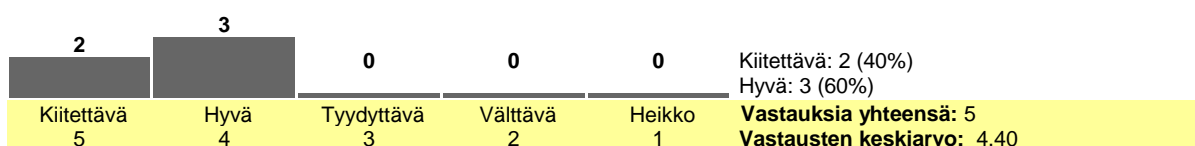

Opetusvälineet ja -laitteet

Ryhmän ilmapiiri

Ryhmän ilmapiiri

Miksi tulin kurssille?

Miksi tulin kurssille?

On mukava oppia uutta käsillä tekemistä ja nähdä konkreettisia työn tuloksia.

Puutöitä tehnyt yli 40 v ja puu materiaalina kiinnostaa.

Liite 6. Kansalaisopistokyselyn raportti (Webropol 2012)

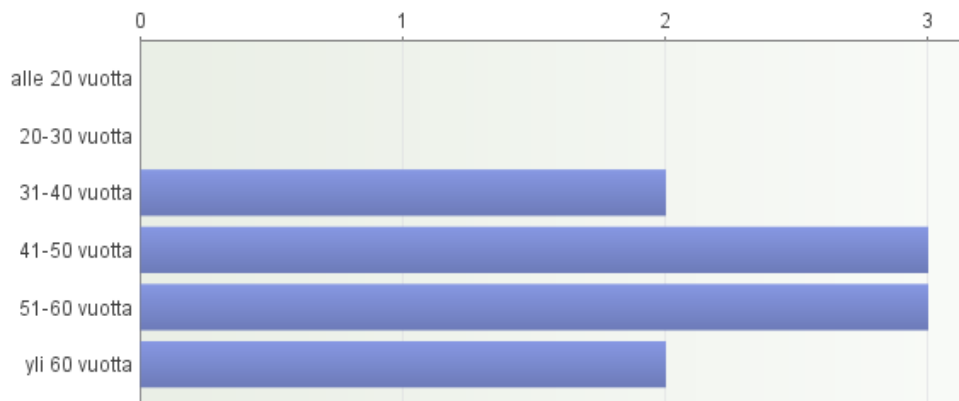
1. Vastaajan sukupuoli

Vastaajien määrä: 10

2. Vastaajan ikä

Vastaajien määrä: 10

7. Mikäli mahdollista, kerro korjaus- ja tai sisustusrakentamisen kurssien sisältökuvaus, jolla kurssia on markkinoitu opiskelijoille. Käytä samoja numeroita kuin edellisissä kysymyksissä.

Vastaajien määrä: 9

- 1. Opetellaan valitsemaan sopivat värit ja materiaalit kodin sisustusremonttiin. Harjoitellaan eri työmenetelmiä käytännön tekemisen avulla. Tarkempi kurssiohjelma suunnitellaan yhdessä ensimmäisellä kokoontumiskerralla. Kurssi ei vaadi aikaisempaa kokemusta alan töistä. Materiaalit, n. 15 €, voi ostaa opettajalta.
- 2. Mietitkö miten kylpyhuoneremontti kannattaisi toteuttaa? Kurssilla käydään läpi remontin eri vaiheet, suunnittelumahdollisuuksia ja laattojen valintaan liittyviä asioita. Voit soveltaa kurssin tietoja oman remonttisi suunnittelussa ja toteuttamisessa.
- 3. Haetko tietoa ja tukea kodin sisustusmateriaalien ja värien valinnalle? Kurssilta saat tietoa ja vinkkejä, joita voit soveltaa oman kotisi sisustuspulmissa.
- 4. Kodin seinien maalaustekniikat, pinnoitteet ja värien valinta. Kokeillaan eri työmenetelmiä. Kurssi ei vaadi aikaisempaa kokemusta alan töistä. Harjoittelumateriaalit, n. 10 €, voi ostaa opettajalta.
- Laitan sinulle postissa muutamasta lehdestä kopiona tekstit. Näitä on aika paljon...
- Opintojakson tavoitteena on opettaa sisustussuunnittelun perusteet ja johdattaa käytännön suunnittelutyöhön. Luennoilla käsitellään sisustussuunnittelun peruskäsitteitä ja sisustussuunnittelun ja arkkitehtisuunnittelun yhtymäkohtia. Tarkastelun kohteena ovat tilan materiaalit, väri- ja valaistusratkaisut, kiintokalustesuunnittelu, tekstiilisuunnittelu. Harjoitustyönä opiskelija laatii luonnospiirustustasaisen sisustussuunnitelman, joka esitellään koppukritiikissä.
- 1. Vanhojen ikkunoiden kunnostaminen on uusien hankinnan sijaan kestävä vaihtoehto. Jo sukupolven palvelleella ikkunalla on kunnostettuna edessään enemmän käyttövuosia kuin uudella "nykyikkunalla". Teoria ja kurssi-info pe 8.2. (läsnäolo välttämätön), kurssiviikonloppu 15.-17.2. käytännön ikkunankorjausta. Lähtökohtana

oma ikkunaprojekti eli varaudu tuomaan kurssille 1-4 ikkunaa, niiden koosta ja kunnosta riippuen.

2. Proput palavat, saranat vinkuvat, taulut putoavat, kaapinovat repsottavat. Aina ei ole apua saatavilla kodin pikku korjauksiin tai haluat muuten olla omatoiminen. Kurssilla naulataan, ruuvataan ja porataan. Puhutaan sähköstä: voltit, watit,

ampeeerit. Selvitellään kurssilaisten ongelmia kodin nikkaroinneissa. Peukalon asennolla kämmenen suhteen ei ole merkitystä kurssille osallistumiselle. Kurssista n. 4 t on käytännön harjoittelua käsi- ja sähkötyökaluilla.

3. Kesämökin tai omakotitalon ulkoiseen kunnostukseen kuuluvat asiat kivijalasta savupiipun hattuun, kuten seinäpintojen maalaus pohjatöineen, ikkunapuitteiden ja ovien kunnostus. Työvälineet, maalit, puunsuoja-aineet, käytettävät sähkötyökalut.

4. Sisäseinien maalaus, tapetointi ja panelointi, katon maalaus, kosteiden tilojen vedeneristys, maalaus ja kaakelointi. Muovimaton ja parketin asennus lattiaan. Remontin suunnittelu, työvaiheet ja tarvittavat työkalut. Kurssi ei sisällä käytännön harjoittelua.

5. Perehdytään korjaus- ja muutusrakentamisen perusteisiin.

Alustavasta suunnittelusta ja lupamenettelystä lähtevä kurssi ohjaa hallitsemaan asunnon korjausrakentamisen toteutusta.

Perehdytään remontin tarpeisiin ja rakentamisen osa-alueista koostuvaan alustavaan suunnitteluun. Kurssilla tutustutaan materiaalien vaihtoehtoihin sekä rakentamis- ja työtapoihin.

- Kesämökin tai omakotitalon ulkoiseen kunnostukseen kuuluvat asiat, kuten seinäpintojen maalaus pohjatöineen, ikkunapuitteiden ja ovien kunnostus. Kurssin teemoja ovat myös työvälineet, maalit, puunsuoja-aineet sekä käytettävät sähkötyökalut.

2. Kurssin aiheita ovat sisäseinien maalaus, tapetointi ja panelointi, katon maalaus, kosteiden tilojen vedeneristys, maalaus ja kaakelointi, muovimaton ja parketin asennus lattiaan. Lisäksi saat tietoa remontin suunnittelusta, työvaiheista ja tarvittavista työkaluista.

3. Proput palaa, saranat vinkuu, taulut putoo, kaapin ovet repsottavat. Aina ei ole apua saatavilla kodin pikku korjauksiin tai muuten on halu tulla toimeen omillaan. Kurssilla naulataan, ruuvataan, porataan. Puhutaan sähköstä: voltit, watit, ampeeerit. Selvitellään kurssilaisten ongelmia kodin nikkaroinneissa. Peukalon asennolla kämmenen suhteen ei ole merkitystä kurssille osallistumiselle.

4. Kesämökin tai omakotitalon ulkoiseen kunnostukseen kuuluvat asiat, kuten seinäpintojen maalaus pohjatöineen, ikkunapuitteiden ja ovien kunnostus. Kurssin teemoja ovat myös työvälineet, maalit, puunsuoja-aineet sekä käytettävät sähkötyökalut.

5. Vanhojen ikkunoiden kunnostaminen on uusien hankinnan sijaan kestävä vaihtoehto. Jo sukupolven palvelleella ikkunalla on kunnostettuna edessään enemmän käyttövuosia kuin uudella "nykyikkunalla". Teoria ja kurssi-info ma 28.5. (läsnäolo välttämätön), muut kurssikerrat 5.-7. ja 12.-13.6. käytännön ikkunankorjausta. Lähtökohtana oma ikkunaprojekti eli varaudu tuomaan kurssille 1-4 ikkunaa koosta ja kunnosta riippuen.

6. Kurssilla perehdytään perinnerakennuksen korjaamiseen ja korjauksen suunnitteluun. Aiheina esim. mistä tunnistat perinnerakennuksen ja sen arvon, rakennuksen kunnan kartoitus, mitä on tehtävä heti ja mikä saa odottaa. Paljonko rakenteista voidaan säilyttää ja entistää, milloin rakenteita on korvattava uusilla, mistä saa vanha materiaaleja. Tutustutaan myös vanhoihin työtapoihin ja materiaaleihin sekä vanhoihin maaleihin ja niiden valmistukseen. Käydään läpi hirsirakenteiden korjausta ja rakennuksen oikomista sekä ovien ja ikkunoiden remontointia. Kurssille osallistujien rakennusteknisiä pulmia selvitellään tapauskohtaisesti. Ota ensimmäiselle kerralle mukaan mahdollisimman seikkaperäiset digikuvat muistitikulla omasta rakennuskohteestasi sekä muistiinpanovälineet. Kurssi kokoontuu to 11., 18., ja 25.4. sekä ma 29.4.

- 1. Käydään läpi monipuolisesti remontin suunnittelua, eri työmenetelmiä ja tarvittavat työkalut. 5. Vanhojen ikkunoiden kunnostaminen on uusien hankinnan sijaan kestävä vaihtoehto. 6. urssilla käsitellään kesämökin tai omakotitalon ulkoiseen kunnostukseen kuuluvia asioita, kuten seinäpintojen maalaus pohjatöineen, ikkunapuitteiden ja ovien kunnostus. Käydään läpi työvälineet, maalit, puunsuoja-aineet ja käytettävät sähkötyökalut.
- 1. Sisustamisen perusasioita; värit, valo, materiaalit, kalusteet, tilankäyttö ym. Ratkaistaan yhdessä sisustuspulmasi.
2. Urakkasopimukset, terrassien rakentaminen, vihertyöurakan laadun varmistaminen, vesiaiheen rakentaminen, pihan valaiseminen, vihertyöurakan sudenkuoppia.
3. kurssi ei toteutunut, liian vähän ilmoittautuneita
4. Uudistamme pienen huonekalun tai esineen tuunauksen keinoin. Pohdimme ja ratkomme esinemaailman ns. ongelmatapauksia, miten saisimme niistä esteettisesti kauniita ja silmälle iloa tuottavia. Materiaaleja voi tuoda itse tai ostaa opettajalta.
Kurssi sopii vasta-alkajille. (kurssi ei toteutunut, liian vähän ilmoittautuneita)
5. Sekä vanhojen että uudempien huonekalujen entisöintiä ja uudelleen käsittelyä. Rajallisen varastointitilan vuoksi töiden tulee olla kohtuullisen pienikokoisia esim. tuolit, lipastot, arkut, pienesineet. Kohde kannattaa valita omien taitojen ja kiinnostuksen mukaan. Kurssi ei vaadi aikaisempaa kokemusta. Materiaalit hankittava itse, mutta ohjeita hankintoihin saa opettajalta.

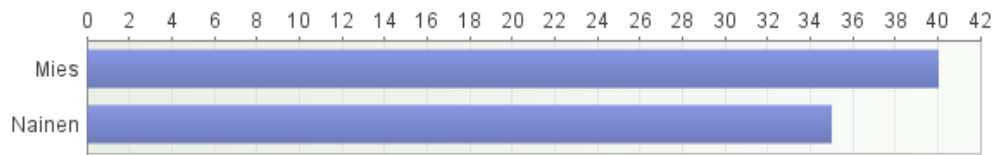
6. Kurssilla perehdytään tuunaukseen, jossa hyödynnetään ja uudistetaan jo olemassa olevia huonekaluja ja esineitä sekä löytöjä kotoa ja kirpputoreilta. Kurssilla voit uudistaa huonekalujesi ilmettä kunnostamalla ja pintaa käsittelemällä, verhoilemalla ja huputtamalla sekä oivallat yksilöllisen sisustamisen mahdollisuudet. Kurssilla tehdään pienimuotoisia töitä tuunaten ja saadaan valmiuksia jatkaa työskentelyä omatoimisesti.

7.sama kuin edellinen

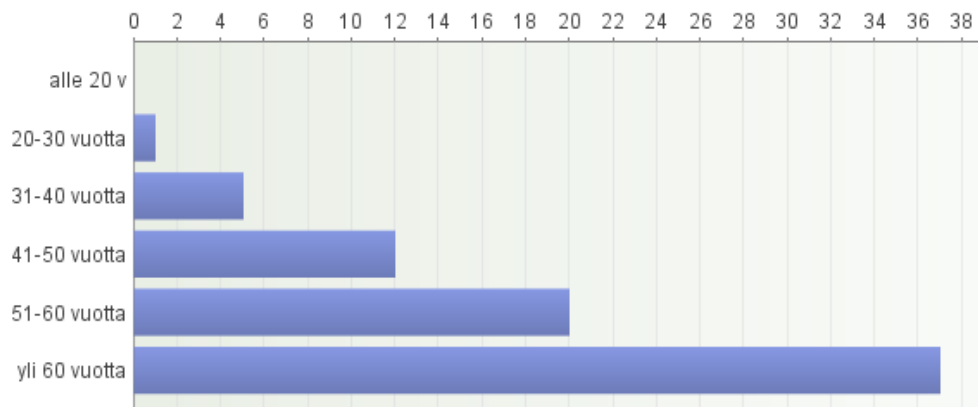
- 1. Vanhojen huonekalujen entisöinti, sisältäen puuosien korjaukset, pinnan käsittelyn ja verhoilun. /Tule ja laita vanha huonekalusi uuteen uskoon.
 2. Sisustussuunnitelma oman asunnon pohjapiirroksen, komiulotteisin huonenäkymin fengshui-teorioiden ja yleisten sisustusperiaatteiden mukaisesti, myös verhot.
 3. Sisustussuunnitelma omaan asuntoon perustuen fengshui-teoriaan ja värien psykologiseen vaikutukseen ihmisiin eri ikäkausina ja eri elämänvaiheissa.
 4. Opetellaan sisustuksen perusääntöjä ja tehdään sisustussuunnitelma omaan kohteeseen.
 5. Opetellaan sisustuksen perusääntöjä ja tehdään sisustussuunnitelma omaan kohteeseen.
 6. Kurssi on tarkoitettu omakotitalon tai muun pienkiinteistön rakentamista suunnitteleville.....
 7. Tule opiskelemaan sisustuksen perusääntöjä ja tekemään suunnitelma omaan kotiisi.
 8. Kurssilla perehdytään kodin tilojen suunnitteluun sekä käydään läpi sisustamisen lähtökohdat: mittakaava tilasuunnittelussa, värien, materiaalien ja valaistuksen vaikutus tilaan jne.
 9. Kaipaako apua sisustuspulmiin? Tule oppimaan sisustuksen pelisääntöjä suunnittelijan johdolla. Jokainen voi tehdä oman kodin suunnitelman.
 10. Perehdytään kodin tilojen suunnitteluun sekä käydään läpi sisustamisen lähtökohdat: mittakaava tilasuunnittelussa, värien ja materiaalien ja valaistuksen vaikutus tilaan jne.
 11. Tutustutaan erilaisiin terassien ja patioiden rakenteisiin sekä materiaaleihin, käydään läpi ulkotilojen loogista sijoittelua sekä paneudutaan erityyppisiin kaluste- ja sisustusmahdollisuuksiin. Kuvia ja pohjapiirros/mitoitus on hyvä olla mukana sekä suhdeviivain.
 12. Kurssilla kiinnitetään huomiota vaativien tilojen suunnittelemiseen: kylpyhuoneet, keittiöt ja muut kiintokalusteet sekä lastenhuoneet.
 13. Perehdytään kodin tilojen suunnitteluun ja käydään läpi sisustamisen lähtökohdat.
 14. Tutustutaan näiden vaativien tilojen suunnitteluun, loogiseen sijoitteluun sekä materiaalien valintakriteereihin. Käymme läpi erilaisia kiintokalustemalleja ja ratkaisuja. Kurssilaiset voivat heti hyödyntää opittua esim. oman keittiön suunnittelussa. Ota mukaan suhdeviivain, muistiinpanovälineet ja mitat/pohjapiirustus omasta kohteesta.
 15. Tutustutaan erilaisiin terassien ja patioiden rakenteisiin sekä materiaaleihin, käydään läpi ulkotilojen loogista sijoittelua sekä paneudutaan erityyppisiin kaluste- ja sisustusmahdollisuuksiin. Kuvia ja pohjapiirros/mitoitus on hyvä olla mukana sekä suhdeviivain.
- 20. Remonttikurssi: Opetellaan tapetoimaan, kaakeloimaan ja maalaamaan sekä käyttämään tarvittavia työkaluja ja apuvälineitä.
 21. Ikkunoiden entisöinti: Perehdytään oman puurakenteisen ikkunanpuitteen entisöintiin, korjaukseen ja pinnankäsittelyyn. Lisäksi opetellaan kittausta ja pinnankäsittelyä pellavaöljypohjaisilla tuotteilla.
 22. Hyvän olon sisustus: Miten saan kotini näyttämään hyvältä. Käydään läpi valo ja värit sisustuksessa, pintamateriaalit ja pohjaratkaisu. Tehdään myös pienimuotoinen oma sisustusprojekti.
-

Liite 7. Asiakaskyselyn raportti (Webropol 2012)

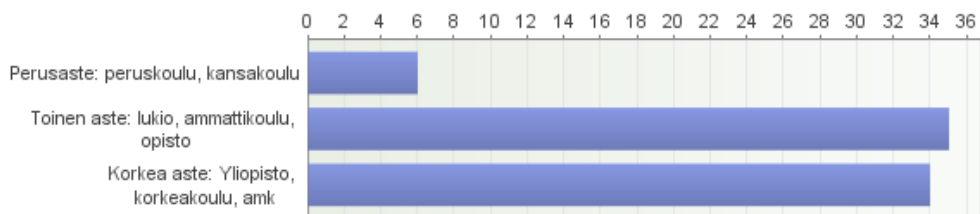
1. Sukupuoli: Vastaajien määrä: 75

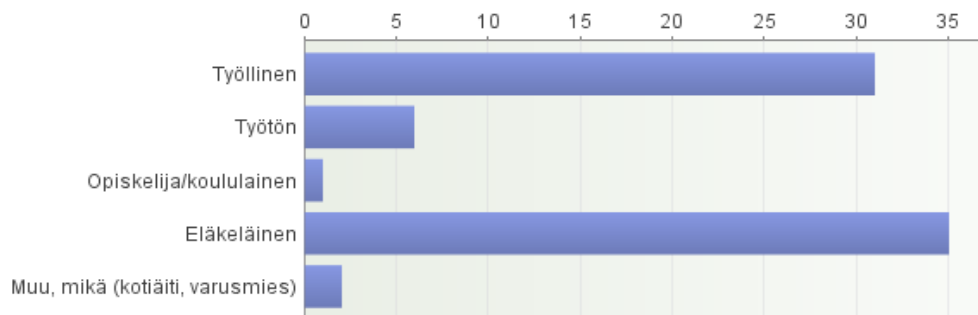
2. Ikä: Vastaajien määrä: 75

3. Koulutustausta: Vastaajien määrä: 75

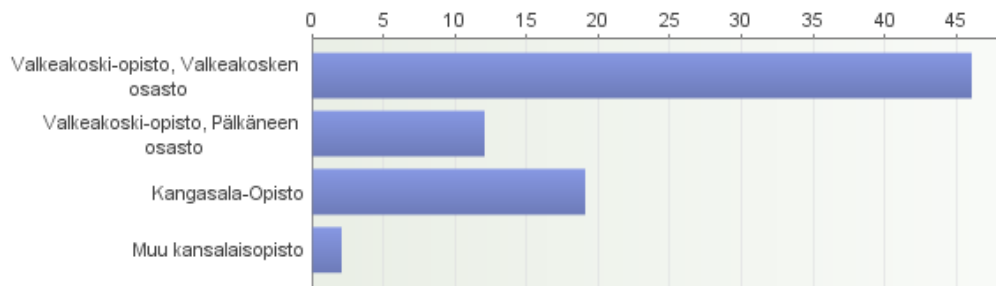

4. Pääasiallinen toiminta: Vastaajien määrä: 75

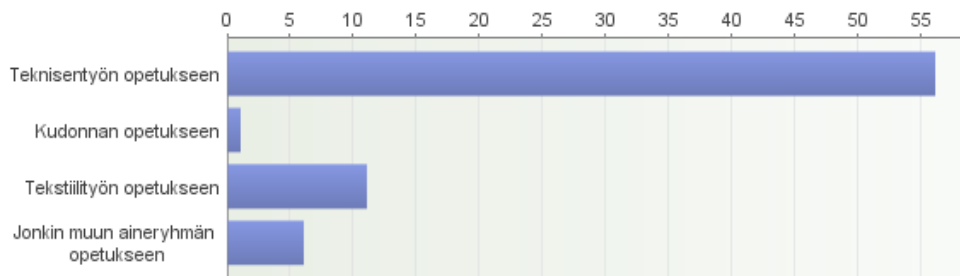

Avoimet vastaukset: Muu, mikä (kotiäiti, varusmies). Freelancer - välillä töissä välillä vapaalla

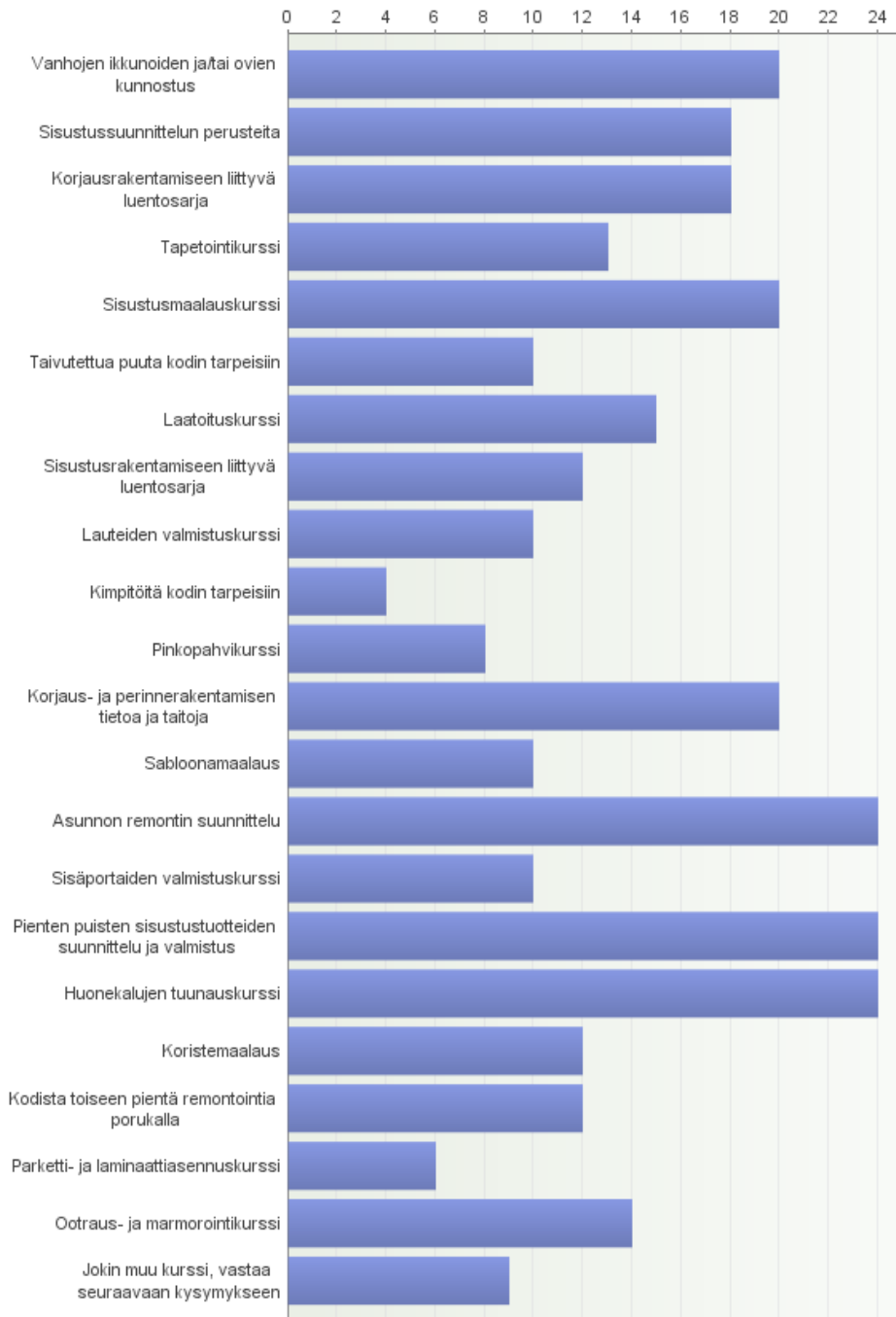
5. Asiakaskyselyyn osallistuneiden kansalaisopisto-osallistuminen: Vastaajien määrä: 75

6. Asiakaskyselyyn osallistuneiden osallistuminen eri aineryhmien opetukseen: Vastaajien määrä: 74

4. Millaisia korjaus- ja sisustusrakentamisen kursseja toivoisit? Ruksaa haluamasi vaihtoehdot ja tarvittaessa kirjoita oma toiveesi: Vastaajien määrä: 75

Liite 8. Sisustus- ja korjausrakentamisen kurssit kansalaisopistoissa lukuvuodesta 2000/2001
lukuvuoteen 2012/2013 (Webropol 2012)

KURSSIN TYYPPI/ NIMI	PITUUS/ h	KURSSIMÄÄRÄ/ KPL 2000-2013	ESIINTYMIS- KERTA/KPL
SISUSTUSRAKENTAMISEN KURSSIT			
LUENNOT			
1. Kodinsisäremontti (3 opistoa)	n. 7	n. 3	n. 6
2. Kotinikkarin selviytymiskurssi	7	8	11
3. Sisustussuunnittelu 1	20 (+ 36 h suunn.)	5	(x) 5
4. Terassit ja patiot 1. ja 2.	n. 15	2	2
5. Värit ja tunnelma sisustuksessa	3	2	2
6. Sisustetaan olohuone ja eteinen	3	1	2
7. Sisustetaan keittiö ja peseytymistila	3	1	2
8. Sisustetaan makuu- ja lastenhuone	3	1	2
9. Sisusta olohuoneesi	7	1	1
10. Sisusta makuuhuonees	7	1	1
11. Keittiöt ja kylpyhuoneet	n. 15	1	1
12. Sauna uusiksi	5		
13. Kodin sisustaminen I-IV	4x3	1	1
14. Kakkosasunto lomakuntoon	9	1	1
15. Pienrakennuttajakurssi	n. 25	1	1
16. Ekorakentaminen pienyhteisössä	n. 12 (viikonloppu)	1	1
17. Sisustusmateriaalit ja – värit	20	1	1
18. Hyvän olon sisustus	10	1	1
19. Kesämökin pintaremontti	7		
SUUNNITTELUKURSSIT			
20. Sisustussuunnittelun perusteet	n. 20	2	2
21. Sisustussuunnittelu	n. 15	1	1
22. Fengshui -sisustussuunnittelu	n. 15	1	1
23. Sisustamisen perusteet A	14	1	1
24. Sisustamisen perusteet B	28	1	1
25. Sisustussuunnittelun jatkokurssi	n. 20	1	1
26. Kylpyhuoneremontin suunnittelu	20	1	1
27. Asunnon remontin suunnittelu	30	1	1
28. Kodin sisustaminen	18	1	1

KURSSIN TYYPPI/ NIMI	PITUUS/ h	KURSSIMÄÄRÄ/ KPL 2000-2013	ESIINTYMIS- KERTA/KPL
SISUSTUSREMONTIT/ TYÖPAJA			
29. Sisustuskurssi (2 opistoa)	18-28	n. 4	n. 4
30. Koti kuntoon omin ideoin	24	.5	5
31. Sisustusremonttikurssi naisille	20	1	1
32. Remonttikurssi	18	1	1
33. Pienen pientä pintaremonttia	30	1	1
PINTOJEN UUDISTAMINEN/TYÖPAJA			
34. Pinkopahvituskurssi	12-19	11	6
35. Tapetointikurssi (2 opistoa)	20-24	n. 1	n. 2
36. Koristelua kipsikoristeilla	16	1	2
37. Laatoituskurssi	20		
38. Kaakelointi	8		
HUONEKALUT JA PIENESINEET/ TYÖPAJA			
39. Entisöinti, huonekalujen entisöinti	92-96	12	12
40. Naisten puutyö	92-96	3	3
41. Huonekalujen entisöinti ja uudistaminen	78	2	2
42. Vanhaa uudistaen ja tuunaten	24-78	2	2
43. Vanhan ajan huonekalu	15	1	1
PINTAKÄSITTELYKURSSIT/ TYÖPAJA			
44. Koristemaalaukset	16-39	5	10
45. Marmorointi ja ooteraus	24	5	5
46. Koristemaalaukset puulle	24-28	2	4
47. Tupakellon koristemaalaukset	12	2	2
48. Sabloonamaalaus	12	1	1
49. Kukkakoristemaalaukset	15	1	1
50. Maalauskoulu	7		
MUUT			
51. Talonpoikaisaiheita puulle	28	10	19
52. Pihan perustaminen	9		
53. Koti sonnustautuu jouluun	9	2	2

KURSSIN TYYPPI/ NIMI	PITUUS/ h	KURSSIMÄÄRÄ/ KPL 2000-2013	ESIINTYMIS- KERTA/KPL
----------------------	--------------	-------------------------------	--------------------------

KORJAUSRAKENTAMISEN KURSSIT

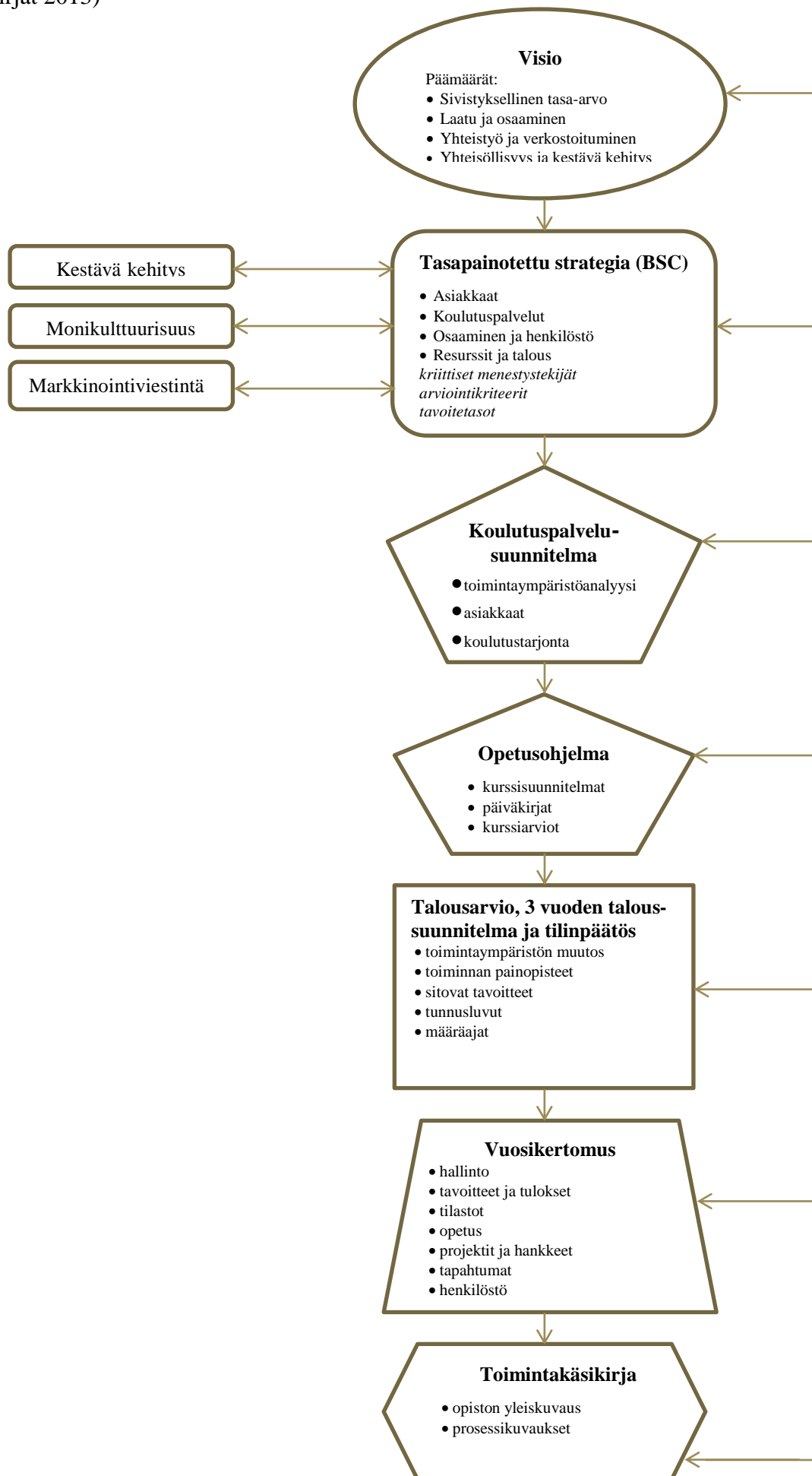
LUENNOT

54. Pientalon korjaus- ja kunnossapito	30	5	11
55. Elämää vanhassa talossa	36-21	5	10
56. Kesämökin ja pientalon ulkoremontti (2 opistoa)	n. 7	n. 3	n. 3
57. Suomalainen rakennushistoria	12	1	1
58. Suomalaisen talon historia	27	1	1
59. Paljon puhetta entisöinnistä ja konservoinnista	16	1	1
60. Arkkitehtuurikohteita Tampereella	8	1	1
61. Perinnerakentaminen	16		

SUUNNITTELUKURSSIT

62. Savusaunan suunnittelu	15	7	7
63. Ekologinen talo	15	1	1

Liite 9. Valkeakoski-opiston visio ja tasapainotettu strategia (Valkeakoski-opiston strategiset asiakirjat 2013)

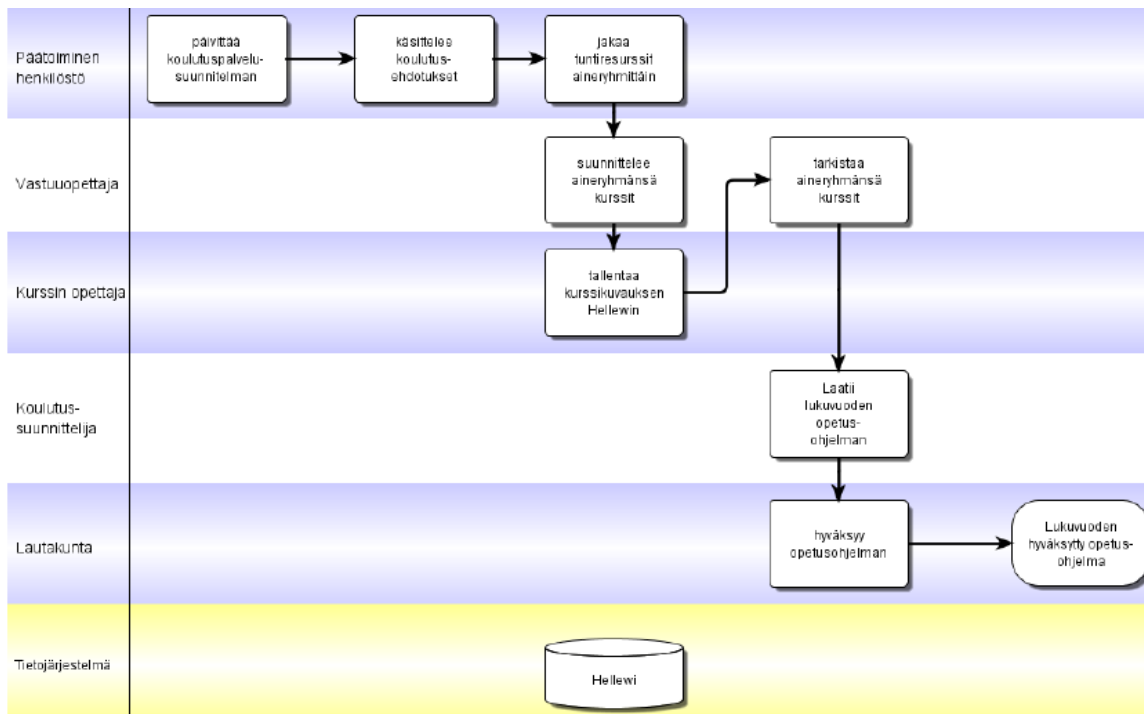
Liite 10. Opetusohjelman laatiminen 2012 (Valkeakoski-opiston prosessit 2012)

laatii opetusohjelman

	Vastuu	Kriittiset ja tärkeät tekijät	Menetelmät, ohjeet ja mallit	Syntyvä ja jäljitettävä tieto	Tietojärjestelmät
käsittelee koulutusehdotukset	päätöinen henkilöstö	Päätetään yhdessä, miten koulutusehdotuksiin reagoidaan.	koulutuspalvelusuunnitelma	luettelo toteutettavista kurssiehdotuksista	word
jakaa tuntiresurssit aineryhmittäin	päätöinen henkilöstö	-Ota huomioon nykytila ja näköpiirissä olevat muutokset sekä asiakkaiden tarpeet -Tarkastele kriittisesti nykyistä kansalaisopiston opetusohjelmaa ja tuntiresurssien kohdentamista	- koulutuspalvelusuunnitelma -lista toteutukseen valituista ehdotetuista kursseista	ainekohtaiset tuntiresurssit	Hellewi Excel-lomake
suunnittelee aineryhmänsä kurssit	vastuopettaja	Ota huomioon nykytila ja näköpiirissä olevat muutokset sekä asiakkaiden tarpeet	- koulutuspalvelusuunnitelma -lista toteutukseen valituista ehdotetuista kursseista	aineryhmäkohtainen opetusohjelma	Hellewi
päivittää koulutuspalvelusuunnitelman	päätöinen henkilöstö	-Ota huomioon nykytila ja näköpiirissä olevat muutokset sekä asiakkaiden tarpeet	koulutuspalvelusuunnitelmalomake	nykytilan ja muutosten kuvaus	Word-lomake
tallentaa kurssikuvauksen Hellewiin	kurssin opettaja	Tarkista tietojen oikeellisuus	-Hellewin kurssihallintakunna -Hellewin käyttöohje -Kurssikuvauksen kirjoitusohje	Kurssikuvaus, joka sisältää mahdollisen tarkennetun kuvauksen.	Hellewi Word

IMS

tarkistaa aineryhmänsä kurssit	vastuopettaja	Tarkista, että tiedot vastaavat jaettua tuntiresurssia ja ovat oikein	Hellewin käyttöohje (voit numeroida)	Tarkistettu kurssikuvaus	Hellewi
Laatii lukuvuoden opetusohjelman	Koulutussuunnittelija	Tarkista, että tuntimäärät täsmäävät tuntiresusseihin	Hellewi raportit	Opetusohjelma	Excel Hellewi
hyväksyy opetusohjelman	lautakunta	Huomioi esityksen oikeellisuus ja aikataulun pitävyyden		Hyväksytty opetusohjelma	

Liite 11. Tulevaisuuden tiedonannot asiantuntijoilta, sähköpostiviesti

Sähköposti 25.2.2013

Hei!

Ohessa lupaamani opinnäytetyöni luettavaksenne ja tiedonantojanne varten. Toivoisin Satu-Marjo, että ennen kuin lähdet talvilomalle vastaisit omalta osaltasi. Marketta ja Juha vastannette lomalta palattuanne mahdollisimman pian Kiitos.

Laitoin jo pohdintaan punaisella mahdollisen kohdan, jonne siis haluaisin teiltä ja myös Inkisen Jussilta tiedonannot liittyen tulevaisuudensuunnitelmaan (tutkimuskysymys). Olen jo pohtinut asiaa ja toki voitte huomioida senkin niin halutessanne. Ajattelin tällä hetkellä laittaa tiedonantonne suorina lainauksina eli huomioikaa se vastauksissanne.

Voi olla viisasta vaikka jutella puhelimitse tai viestitellä alustavia ajatuksianne, jos niin katsotte parhaaksi. Tekstisi ei tarvitse olla pitkä, vaan mieluiten mahdollisimman lyhyt ja ytimekäs johtuen jo siitäkin, että työni on jo nyt hiukka pitkä. Oleellista on tutkijan kannalta se, että kykenen teidän avullanne aukottomasti vastaamaan tutkimuskysymykseeni tulevaisuuden suunnitelman osalta.

Aikatauluni on sellainen, että viimeistelen työni maaliskuun aikana esityskuntoon ja siksi toivon nopeita vastauksia.

Kiitos ja palaamisiin.

Esko Lovikka
Teknisentyön opettaja
Valkeakosken kaupunki/Valkeakoski-opisto
Kauppilankatu 2
37600 Valkeakoski
Puh. +358403357009
esko.lovikka@valkeakoski.fi
www.valkeakoski.fi

Liite 12. Valkeakoski-opiston kansalaisopiston lukuvuoden 2013/2014 korjaus- ja sisustusrakentamisen kurssien sisältö osastoittain

PIENTEN PUISTEN SISUSTUSTUOTTEIDEN SUUNNITTELU JA VALMISTUS (104 h),
Valkeakosken osasto

Tälle uudella kurssilla voit suunnitella kotisi sisustukseen sopivan pienen puisen tuotteen tai koristeen kuten verhotanko, henkari, rahi, tilanjakaja tai katseenvangitsija työturvallisuus huomioiden. Suunnitteluvaihe on osa kurssia ja tavoitteena on yksilöllinen sisustaminen jonkun tyylin mukaan. Voit myös hyödyntää tekstiilityökursseja tai verhoilua siten, että työsi sisältää sekä tekstiilejä esim. ikkunaverhot ja niihin sopiva puutanko tai rahi ja sen verhoilu. Puuntyöstön perusteiden hallinta suotavaa, mutta kurssille voi osallistua ilman aiempaa puuntyökokemusta. Materiaaleina eri puulajeja, levyjä, puolivalmistuotteita yms. Opettaja neuvoo hankinnoissa. (Lovikka 2013.)

SISUSTA MUOTOILLEN JA VEISTÄEN (48 h), Valkeakosken osasto

Voit veistää ja muotoilla pieniä tai suuria sisustustuotteita kuten puiset koristeet, käyttöesineet, patsoat, eläimet jne. eri tiloihin tai pihalle. Työvälineinä ovat koristeveistoraudat, puutaltat, veistokirves ja erilaiset pienkoneet. Mieti etukäteen erilaisia vaihtoehtoja, joita haluaisit toteuttaa. Opistolta saat tarvittavia materiaaleja, joista peritään maksu tai hanki itse esim. luonnosta saatavat materiaalit kuten pahka, juurakko jne. Voit myös kierrättää ja uudistaa tai korjata veistetyn esineen, jonka löysit jostain. Tuoreen puun veisto on kevyempää kuin kuivan puun veisto. (Lovikka 2013.)

OOTRAUS JA MARMOROINTI (44 h), Valkeakosken osasto

Kurssilla opiskellaan sisustuksiin sopivia ootrauksen ja marmoroinnin perusteita. Voit keskittyä jompaankumpaan tekniikkaan ja valita, mitä puu- tai kivijäljitelmiä haluat harjoitella ja toteuttaa omilla tuotteissasi tai sisustuksissasi sekä tulevilla projekteissasi. Työskentelyssä kiinnitetään huomiota erityisesti kestävään kehitykseen, kulttuuriarvoihin sekä sivellintyöskentelyyn. Harjoitusteaineista peritään n. 10-30 € riippuen siitä, millaisia harjoituksia valitset. (Kallio-Lovikka 2013.)

TUUNAUSTA JA PIENTÄ KOTIREMPPPAA (104 h), Valkeakosken osasto

Kurssilla perehdytään pienten huonekalujen tuunaukseen hyödyntäen ja uudistaen olemassa olevia huonekaluja ja esineitä sekä löytöjä kotoa ja kirpputoreilta. Voit uudistaa huonekalujesi ilmettä mm. kunnostamalla ja pintaa käsittelemällä, verhoilemalla ja huputtamalla. Oivallat yksilöllisen sisustamisen mahdollisuudet ja ryhmästä riippuen tehdään yhteisöllisiä pieniä kotiremontteja opiskelijoiden koteihin yhdessä opettajan kanssa sopien. Voit yhdistää tähän kurssiin Sisustuksen perusteita työpaja/luento -kurssin. (Von Bell-Lovikka 2013.)

SISUSTUSSUUNNITTELUN ALKEET , Valkeakoski (36 h), Pälkäne (44 h) ja Kangasala (78 h)

Kaipaako asuntosi jokin huone jotakin piristystä tai kokonaan uuden sisustuksen? Kurssilla opit piirtämään kohteestasi pohjakuvan kalustevaihtoehtoja ja materiaalivalintoja varten. Tavoitteena on oppia luomaan ja toteuttamaan suunnitelma viihtyisästä ja toimivasta tilasta. Kurssin loppupuolella perehdytään suunnitelman pohjalta mm. kodin pieniin remontteihin sekä vanhojen huonekalujen tuunaukseen. Harjoitusaineista peritään n. 10 €. Lisäksi mahdollisuus tutustumiskäyntiin yhdessä valittuun alan kohteeseen. (Von Bell-Lovikka 2013.) Huomioi: Hieman eri sisältö eri osastoissa.

KORJAUS- JA SISUSTUSRAKENTAMISEN TIETOJA JA TAITOJA TALOISTA IKKUNOIHIN (104 h), Pälkäneen osasto

Mikkolan navetan luennot sisältävät korjaus- ja sisustusrakentamiseen liittyviä luentoja eri aihealueista. Saat paljon tietoa perinne- ja korjausrakentamisesta erityisesti silloin, jos sinulla on oma korjauskohde. Ota mukaasi teknisiä kuvia tai tietoa omasta kohteestasi. Luentoihin voi sisältyä käyntejä korjauskohteissa esimerkiksi joidenkin kodeissa. Luennot alustavasti:

- Kirjovärit Oy, Mikko Sihvo: Pellavaöljymaalit, temperat, stucco maalit ja erikoismaalit
- Antiikkiverstas Wilma Oy, Wilma Patomäki: Tutustuminen Perinnerakentamisen keskus/ Antiikkiverstas, Järvenkyläntie 353, Angelniemi ja luento/ konservointi ja restaurointi perinnerakentamisessa
- Tapettitehdas Pihlgreen ja Ritola Oy, Elisa Ritola: Tapettien historia ja käyttö sisustuksissa
- Pirttijoen saha ky, Jukka Perälä: Perinnelistat, paneelit ja lankkulattiat
- Tapani Koironen, perinnerakennusmestari: Entistävä korjausrakentaminen, eri aikakausien rakennusten ongelmat ja tietoa korjaustekniikoista materiaaleihin
- Raimo Volanen, sisustusarkkitehti: Oman korjausrakentamiskohteen organisointi-, korjaus- ja sisustussuunnittelu
- Sinikka Ignatius: Kierrättäminen sisustamisessa korjausrakentamiskohteessa, oman kohteen esittely

- Minna Saario, puuseppäartesaani/yrittäjä: Vanhan oman ikkunan, oven tai pienesineen entisöintikorjaus sekä teoretietoa.

Luentosarja toimii rinnakkain työpajaopintojen kanssa. Voit kunnostaa korjausrakentamiskohteesi esimerkiksi vanhoja ikkunoita tai ovia sekä valmistaa yksinkertaisia perinteisiä korjausrakentamiseen liittyviä yksityiskohtia kuten ikkunan koristeellinen puite. Voit myös entisöidä jonkun huonekalun. Suunnitteluvaihe on osa kurssia ja tavoitteena on yksilöllinen sisustaminen. (Saario-Lovikka 2013.)

PIENTÄ REMPPAA (102 h), Kangasalan osasto

Kurssin tavoitteena on oppia uusia kestävän kehityksen mukaisia työtapoja kodin sisustamisessa lisäten materiaalien tuntemusta sekä oman ilmaisun ja käsityötaidon kehittymistä. Työskentelyssä korostuu luovuus ja käsityön elämyksellisyys. Kurssin sisältö suunnitellaan kurssin alussa yhdessä opiskelijoiden kanssa. Esimerkkejä työskentelytavoista ovat: korjaaminen, pinnan uudelleen käsitteleminen, verhoileminen ja/tai huputtaminen, tapetointi, laatoitus ja monipuolinen tuunaaminen. Kurssi sopii myös aloitteleville kädentaitojen harrastajille. Voit ehdottaa myös omaa sisustuskohdetta, jossa vierailemme oppimassa ja tekemässä joitakin pintaremonttiin kuuluvia osa-alueita. (Von Bell-Lovikka 2013.)

VANHAN HUONEKALUN UUSI ELÄMÄ (78 h), Kangasalan osasto

Kurssilla perehdytään tuunaukseen, jossa hyödynnetään ja uudistetaan jo olemassa olevia huonekaluja ja esineitä sekä löytöjä kotoa ja kirpputoreilta. Kurssilla voit uudistaa huonekalujesi ilmettä kestävä kehitys huomioiden kunnostamalla ja pintaa käsittelemällä, verhoilemalla ja huputtamalla sekä oivallat yksilöllisen sisustamisen mahdollisuudet. Kurssilla tehdään pienimuotoisia töitä tuunaten ja saadaan valmiuksia jatkaa työskentelyä omatoimisesti. (Von Bell-Lovikka 2013.)

VANHAA UUDISTAEN JA TUUNATEN (78 h), Kangasalan osasto

Kurssilla perehdytään tuunaukseen, jossa hyödynnetään ja uudistetaan jo olemassa olevia huonekaluja ja esineitä sekä löytöjä kotoa ja kirpputoreilta. Kurssilla voit uudistaa huonekalujesi ilmettä kunnostamalla ja pintaa käsittelemällä, verhoilemalla ja huputtamalla sekä oivallat yksilöllisen sisustamisen mahdollisuudet. Kurssilla tehdään pienimuotoisia töitä tuunaten ja saadaan valmiuksia jatkaa työskentelyä omatoimisesti. (Von Bell-Lovikka 2013.)